ROMA • DRINA

N: g: 147.

~~3 B 6 99~~

N. g. 147

D DD. L. 42.

Iohan. Isaci Pontani

ANALECTORVM LIBRI TRES,

In quis ad Plavtvm *potiſſimum,* Apvleivm *&* Senecas; *ac paſſim ad hiſtoricos antiquos & poëtas cenſuræ.*

ROSTOCHII
Imprimebat Chriſtophorus Reuſnerus,
cIↃ IↃ Ic.

Illuſtribus ac prudentiſſimis

FRISIÆ
ORDINIBUS

JOHANNES ISACIUS Pontanus
S.

PAUCI ab omni ævo reperti, qui ſolis ita literarum virtutumq; ſtudijs dediti, ut illis ætatis omne curriculum vel illuſtrandis vel juvandis impenderint. Plurimi econtra literatis quidem in ſpeciem, laborioſis tamen immerſi negotijs, vitæ ſine fructu, ſine voluptate, ſine deniq; mentis bonæ proventu, annos & ævum emeruêre. Illis benefacta & virtus, quæ ſui ſolius præmium, in oculis; Iſtis dignitates & ambitus, & illa, quæ aſpici ferè ſolet, rei faciendæ paratior area. Et ea non olim modò ſed & hodieq; nec vulgi ſolius, verum etiam ſapientiorum, ſi fortè, ſententia, totum hoc humanitatis & quietis magiſterium, ut ſcopulos neſcio quos Sirenæos, declinandum caventium. Magni ſcilicet & ſupra humanos errores eminẽtis judicij eſt, nullo ho-

norum aut mercedum incendio, rectum iter virtutis inſiſtere, rebus pulcherrimis eruendis incumbere, omne ævum ſuo demereri. Cui otio quod anteponendum negotium? Quid pulchrius agere, nihil agentes, poſſumus? Hæc illa, ni fallor, quies eſt quam Divus Auguſtus in tanta occupationum mole precari ſibi non deſinebat. Hoc illud otium quod uſu quia non poterat, cogitatione præſumebat. Hoc illud quo labores ſuos, etiamſi falſo, dulci tamen oblectabat ſolatio, aliquando ſe victurum ſibi. Nam ut eximie de ſe ille olim Sapiens; *Nunquam minus ſum ſolus, quàm cum ſolus*; Sic quicunque graviora & primaria illa ſtudia Muſarum amœnitatibus libenter perfundimus, nunquam eſſe minus otioſos æſtimandum, quam cum otioſi. Tunc licebit cum Socrate, cum Platone diſputare, cum Carneade dubitare, cum Seneca verè philoſophari. Tales, inquam, aliosque meliorum doctrinarum antiſtites quid optatius quam habere quotidie non ſolum quam familiariſsimos, ſed, quæ ſeculi majorumque fuit ſive incuria, ſive cura ſcævior, ſibi etjam obnoxios reddere? Nos itaque ut annò Aurelium Macrobium, feliciſsimis optimi & nobiliſsimi viri Arnoldi WitfeldI auſpicijs, ope MSS. reſtitutum & auctum, ductu maximè atq; ſuaſu illuſtriſs. Joſephi Scaligeri edidimus: ità nunc Analectorum tres libros, in quis non unum ſed aliquot paſsim Scriptores antiquos nova perfudimus luce, publica in ora producimus. Ajunt Apellem, tabulis quodāmodo abſolutis, illas arbitrandas etjam propalam exhibuiſſe, ut quod notari animadverteret, haberet, ſi videretur, aut efformandi accuratius aut retractandi cogi-

di cogi-

di cogitatum. Simile & hiſce ſcriptis fit; Ea quidem autorum veterum ævo longo collapſis aut obſitis ſitu membris opem nitoremque promittunt, nihil tamen niſi quod excultiſsima quæque ingenia vel edecumaverint vel approbaverint, ſuis, ut ſic dicam, cubilibus & locis per edendi occaſionem reponitur. De nobis verò, quamvis veritatem ubivis præſtare non audeamus, ejus tamen perquam ſtudioſos fuiſſe veraciter poterimus aſſerere. Chirographos itaq; libros, quales ipſi varijs peregrinationibus, quantum quidem potuit fideliſsimè & anquiſivimus & inſpeximus, ſemper uti duces habuimus. Idque in Plauto præſertim & Senecis ſperabo me haud infeliciter operatum. Quibus conatibus meis cum jam patronum deberi viderem, vos, viri illuſtres, in primis occurriſtis: Vos enim ut ſigna quædam erecta & Phari effulgetis laborantium, hac temporum armorumque tempeſtate, liberalium ſtudiorum. Quæ profectò ut ævo omni ſingularis & magna laus; ita in vobis hoc magis ſingularis & rara, quod & pari dexteritate belli munijs & pacis hujuſmodi ornamentis ſufficitis. Dixerat olim ille ad Imp. Trajanum: *Enituit aliquis in bello, ſed obſolevit in pace: alium toga ſed non & arma honeſtarunt: ille quæſitam domi gloriam in publico, hic in publico partam domi perdidit*, Sed veniat jam ille Plinij magni eximius nepos; & quas tunc mente fortaſsis imaginabatur virtutes, in vobis, fortiſsimi & pacatiſsimi Domini, oculis quodammodo recognoſcere habebit & admirari. Vos in ſago eminentes, in toga vigentes. Vos domi foriſque, vos

militiæ atque honore literarum longe lateque glorioſi. Vnde & ipſa veterum veriverbia quod fieri negavere, res duas diverſiſsimas conjugaſtis, Martem videlicet & Muſas. Adeò ut haud vanè æſtimandum, quæ priſcis illis de Hercule olim Muſarum celebrata, vobis meritiſsimò deberi, viri heroes. Vos, inquam, veri illi Muſarum & Quietis Herculei defenſores, veſtræ ſunt virtutes, veſtra præclara facinora, quæ celebria jam & perſona per Europam voce Muſarum. En cauſæ, viri prudentiſsimi, quæ vel ſolæ compellant ad illuſtrem hanc nominis præſertim & autoritatis veſtræ præſcriptionem. Haud tamen iſta frontis illius confidentia, niſi & animos ſimul faceret, qui jam annos aliquot in ampliſsimo conſeſſu veſtro, vir diutina rerum tractatione exercitus, eoque Reipublicæ ac Patriæ ſalutaris jamdiu & carus, Alardus Iacobæus. Cujus in nos & ſtudia noſtra benigno jam olim Zephyro, ſi veſter adaſpiraverit Favonius, & hoc quicquid ingenij & muneris noſtri eſt, qualecunque, haud habuiſſe pro ingrato compercro, ſumma votorum ſit. Benè valete. Roſtochio KL. April.

ↀ Iↄ Ic.

AD LE-

AD LECTOREM.

ANALECTA *hos libros inſcripſi, Lector, idq́; ex re ipsâ. Paßim n poſt eruditos & ſerios cenſores varios vetuſtosq́; ſcriptores & adnotamus & emendamus. Nihil interim de laudibus doctiſſimorum hominum praecerpimus, at multum adjicimus diligentiæ. Sæpius ingenio rem gerimus, ſæpiſſimè tamen libris; quorum illud induſtriæ, hoc laboris eſt, utrumq́; judicij. Et verò ſuperent etiamnum haud pauca, ſed nos inter alias occupationes haud pares feſtinantibus operis, tum etjam mendorum quæ obrepere hac re ſparſim erat advertere, tædio, & illa & alia reſervanda cenſuimus. Erit itaq́;, benivole lector, tuum ad errata, quæ in calcem & hic quoq́; ſubjecimus, diligenter reviſere. Illud etiam extra ordinem monendus cap. 9. lib. 1.* Nihil amor injurium eſt, *nullo noſtro ſtudio ſed ſimili operarum expreſſum culpâ, cum debuerit uti in erratis poſuimus,* amori. *Quod ideò iterato dicimus, quia ſententia alioquin tota vel pendula ibi vel nulla. Hæc aliaq́; libenter, ſcio, reſtituent illi, qui in ſuum ſeu uſum literarum aliquid elaborari gratulantur. Ceteris & qui lectitando, ſcribendo,*

commen-

commentando, nunquam, ut ait ille, voluptates, nunquam labores ceperunt, nunquam hoc genus vigilias vigilarunt, alia non iſta inquirenda oblectamenta, Nobis propoſitum bonis doctisq; hæc potius quàm pluribus probare. Si quæ tamen planè parum aut ſolidè minus videbuntur demonſtrata, petimus ut ea non docendi ergò ſed admonendi hic cenſeant acervata. Talia enim veſtigiorum jam veluti preſſis ſignis, facilè aut perſequentur alij, aut libris melioribus repertis, ſi fortè, firmabunt. Alia verò & quæ notâ nigriori (qualia etjam futura non ambigimus) ſcribenda putabuntur, ijs animos & æquos & placidos apprecamur, ſeriò acerbitatem deteſtantes & judicij loco livorem. Patet omnibus veritas, nondum eſt occupata,

Corrigenda.

Lib. 1. cap. 4. palaſtra. c. 12. Cleanthes. c. 13. ſuſpicor c. 14. pudicitia. Lib. 2. cap. 3. Mæandrum. c. 5. circo c. 10. Chaldæi c. 12. ecaſtor. item: Plauti itaq; c. 15. Nymphæ. Lib. 3. c. 3. exſtat. item: probabiliter. c. 4. non comparebant. cap. 9. chlamydatæ. Et ſi qua alibi alia per te videbis, benivole Lector & emendabis.

In Ana-

IN

ANALECTA

IOANNIS ISACI Pontani

viri clariſsimi

amici certiſsimi

EILHARDUS LUBINUS.

Γράμμα τόδ᾽ Ἰσακίοιο δαήμονος, ὅς τινι λεπτῇ
φροντίδι τὰς βίβλους ἐφράσατ᾽ ἐλλογίμων.
Πάνσοφα τῆς ζαθέης ἀνάγων ἀνάλεκτα τραπέζης
νεκταρέων λιβάδων ἔμπνοα, καὶ ἀμβροσίης.
Χαῖρε μάλ᾽, ὦ Μουσῶν ὕπατον κλέος. ἀλλὰ σὺ Μῶμε
ἔξιθι, καὶ εἰς ἄλλους ὀξὺν ὀδόντα βάλε.

IOHANNIS TILINGI OLDENB.

Ad eundem

ODA.

ARDOR parandi laudis adoream
Multos adumbratis titulis agit,
Famam ut queant Calpes remotis
Continuare jugis perennem.

(a) Hic per

Hic perfidum tranſmittére Boſporum,
Et vultuoſos non dubitat Getas
Vexare bello, partem honoris
Miſsilibus repetens ſagittis.
Alter biremis præſidio ſcaphæ
Tutus, pererrat regna Hyperionis
Subjecta proli, avetq; ſcire
Quid Tanais paret inquietus.
Cernes & ædes ponere quos juvet
Cælo minantes & Jovis æmulas:
Cerneſque longâ qui tumeſcant
Progenie aut ſtatuis parentum
Rubiginoſis. Sed taciturnitas
Hæc cuncta delet livida temporum,
Oblivioſo cuncta fato
Victa ruunt carievé adeſa.
Vixêre fortes Amphithryonidis
Ætate multi, perpetuus ſopor
Quos urget omnes jam ſilenti
Nocte, carent quia vate ſacro.
Quod namq; chartis Muſa fidelibus
Mandavit, unum eſt ære perennius
Omni, manetque poſt peracta
Fata, mori metuente pennâ.
Quæ laus reciſæ nunc foret Iliæ,
Aut Patroclum quis norit & Hectora,

Si vatis

Si vatis Andini ſilerent
Mæoniјve graves Camænæ?
Ergo beatum quid ni ego te rear
Decus virorum Mercurialium
PONTANE, vindex atq; cenſor
Non levis Auſonij leporis?
Cui Dædalæ chartis volupe eſt ſacris
Vacare & impalleſcere Pallados,
Nomenq; præmium laboris
Ex adytis Sophiæ parare;
Quod non vel ignis vel mare naufragum
Inersve livor, vel fuga temporum,
Perdat, ſed omni majus Ate,
Tu veluti meritus, perennet.
Nam reddidiſti MACROBIVM ſuo
Privo nitori, nunc ANALECTA das
In publicum, (λέγων δ᾽ ἀγαυοῦ
τοὔνεμα μακροβιώτου) forſan
Muſis daturus plura faventibus.
Perge atq; docto ſidera vertice
Pulſabis olim, grande munus
Cecropio repetens cothurno.

Ad eundem
IOHAN. ZOBEL BREMANVS.

TEmpus èrat, blandis quo Jupiter æquus ocellis
Terram atq; ingratos terræ intueretur alumnos:
Cum Latij nitor eloquij penè omnibus eſſet
Cognitus, & tacitis cum ſemiſepulta tenebris
Abſtruſam ornaret Reſpublica Martia frontem.
Ingeniûm ſeges iſta fuit ſeges ampla bonorum.
Emersêre homines quorum præcordia Titan
Finxerat è meliore luto, queis Juppiter altam
Mentem inſpirârat; Parnaßiq; avia rupis
Aonidum queis terna trias monſtraſſe ſororum
Credebatur aquiſq; Aganippidos Hippocrenes
Merſiſſe, humanum ut genus ingenio ſuperarent.
Tum linguæ Auſoniæ potuit quæ maxima virtus
Eſſe, fuit, cæloq; ingens ſe gloria vexit
Heſperiæ, tantis quæ tum florebat alumnis.
Tum concordia læta, Jovisq; Dea orta cerebro
Flectebant habiles mundi totius habenas.
Poſtquam ſucceſſit ſceptris Bellona ſuperbis
Nulla mora in pejus ruere & peſſum omnia ferri,
Protinus Hunnorum exoritur novus ecce tumultus
Gothorumq; furor. Dij tantam avertite cladem

Si quæ

Si qua virûm ſupereſt vobis pia cura bonorum.
Romanæ iacet heu facundia priſtina linguæ,
Aureus eloquij tenebris obnubtus adultis
Splendor ad Orcini dudum fera regna Tyranni
Abditus, ex toto paulatim evanuit orbe.
Iam probitas, pudor, & qua cuncta metimur honeſtas
Infami exilio multantur, vi geritur res.
Hinc hinc emerſit ſubitorum Lerna malorum
Quæ tantam exhalat barathro ſquallente Mephitim
Extent ut juſti veſtigia nulla, nec æqui:
Ingeniûm ſeges jſta fuit, ſeges ampla malorum.
Dij medicas adhibete manus, radicitus omne
Tantorum infandum genus extirpate Cyclopum.
Fallor? an incæpit lucere ſerenior orbi
Iupiter? & placidus poſt turbida nubila Phœbus
Evulſum Stygijs caput oſtentare tenebris?
Aurea cum redeant ſpecioſo ſecula vultu,
Priſtinaq; Auſoniæ reddatur gloria linguæ.
Nam (genus inviſum ſuperis tumidumq;) Gigantes
Aggreſſi invictum deturbare æthere ſummo
Auſu ingente Iovem, & cæco premere imperio orbem
Phlegræis icti radijs ſua damna fatentur.
Iamq; ſui mundum claudit moderamine regni
Iupiter & populis dat priſtina jura vocatis.
Quod poſſint Divi dare tali optatius ævo!
Quo redit ingenijs vigor & correcta voluntas.

Nam quid te memorem illuſtriſſime S C A L I G E R *&*
L I P S I, *quos cælo demiſit Jupiter alto* *(te*
Mercurios pater, ut poſthac interprete nullo
Indigeat: Pallas docuit quos maxima, quosq;
Lucem ad Romuleam inſignis ſolertia vexit.
Hos alacri R I T T E R S H V S I V S *ſequitur pede, do-*
Et calcaria ferre bonis & frena malignis. *(ctus*
Olli ſemper amor veri, & conſtantia ſimplex
Cultusq; Aonidum, ſic celſus honoribus omnem
Æterni complet famâ jam nominis orbem.
Nullum ultra eſt virtutis opus, nam ſi eſſet, haberet.
Tuq; adeò I S A C I *noſtris dicendè camænis*
Acrior inſta operi & cæptum ne deſere curſum.
Macte iſtoc animo, Muſarum ô gloria, famam
Nominis æternam, properandi calcar, habebis.

A V T O R V M

AVTORVM VETERVM
Qui laudati, illuſtrati vel emendati
CONSPECTVS.

Agellius.
Apulejus.
Ariſtoteles.
Arnobius.
Auguſtinus.
Auſonius.
Catonis Origines.
Caper Grammaticus.
Catullus.
Cicero.
Cincius.
Cyprianus.
Diomedes.
Ennius.
Feſtus.
Florus.
Gloſſarium.
Heſiodus.
Hippocrates.
Hieronymus.
Horatius.
Interpres Apollonij Tyrij.
Iſidorus.
Iuſtinus.
Iuvenalis.
Livius.
Lucanus.
Lucilius.
Lucretius.
Macrobius.
Manilius.
Martialis.
Cor. Nepos.
Nigidius,
Nonius.
Ovidius.
Panegyrici.
Paulus Apoſtolus.
Perſius.
Philoſtratus.
Petronius.
Plato.
Plautus.
Plinius.
Plutarchus.
Priſcianus.
Propertius.
Prudentius.
Quinctilianus.
Seneca Philoſophus.
Seneca Rhetor.
Seneca Tragicus.
Solinus.
Statius Papinius.
Strabo.
Suetonius.
Tacitus.
Terentius.
Tertullianus.
Tibullus.
Titinnius.
Varro.
Valerius Maximus.
Vellejus.
Virgilius.
Vlpianus.

Recentiorum Et Amicorum.

Adrianus Iunius.
Adrianus Turnebus.
Andreas Alciatus.
M. Antonius Delrius.
M. Antonius Muretus.
Beatus Rhenanus.
Bonaventura Vulcanus.
Deſiderius Eraſmus.
Dionyſius Lambinus.
Dominicus Arumæus.
Eilhardus Lubinus.
Franciſcus Iunius.
Ferdinandus Pincianus.
Franciſcus Modius.
Franciſcus Duarenus.
Gaſper Schoppius.
Georgius Buchananus.
Gulielmus Camdenus.
Godofredus Sopingius.
Henricus Stephanus.
Iacobus Cujacius.
Ianus Douſa pater.
Ianus Douſa filius.
Ianus Gruterus.
Ianus Gulielmius.
Ioh. Arcerius.
Ioachimus Camerarius.
Iohannes Sambucus.
Ioſephus Scaliger.
Iſaacus Caſaubonus.
Iulius Cæſar Scaliger.
Iuſtus Lipſius.
Lambertus Canterus.
Latinus Latinius.
Martinus Lydius.
Petrus Colvius.
Petrus Pythæus.
Petrus Scriverius.
Philippus Beroaldus.
Sixtus Arcerius.
Stephanus Pighius.
Scipio Gentilis.
Theodorus Canterus.
Thomas Herbajus.
Toſſanus Burgeſius.
Tycho Brahe.
Valentinus Acidalius.
Vertranius.

IONAN.

IOHAN. ISACI PONTANI ANALECTORVM LIBRI PRIMI.

CAPVT I.

Vellejus Paterculus emaculatus. Plauto jocus redditus.

VT ſapientem niſi ſapiens non capit; ſic hos ingenij gloria æternos animos, ſitu longi ævi ſparſim fædatos, ſerenare & aſſequi, quis ambigat eorum ſimilis eſſe divinæque naturæ? Ego profectò cum id ſummos patrum ætate viros eximiè præſtitiſſe, & hac etiam noſtrâ præclarè præſtare ſummoperè ſemper admirarer, raptus ſum, quaſi ſideris cujuſdam vi, in amorem illorum & imitationem. Cavi, inquam, aſsiduè ut ex antiquorum lectione non ad me ſolùm lectionis manaret fructus, ſed ad eos quoque locorum, ſi fortè laborantium, lux & medicina. Specimen ejuſce rei in Macrobianis nuper caſtigationibus aliquot dedimus, nunc uberius faciemus, & eſto à Vellejo principium.

LIB. II.

Sed Romana virtus militibus plus eo tempore vindicatum gloriæ, quàm ducibus reliquit: qui multùm amore imperatoris ſui crepantes ante in hoſtem inciderunt, quàm per exploratores ubi hoſtis eſſet, cognoſcerent.

Poſterius membrum non cepere viri docti, percipient, ſi voculam (quæ malè coaluerat) diviſero leviter & legam:

> *Qui multùm à more imperatoris ſui diſcrepantes, antè in hoſtem inciderunt, quàm &c.*

Nihil juvenanter hîc jacto, at hæc Paterculi mens & ſcriptura fuit. Incuſare voluit temeritatis & ſocordiæ duces, abeuntes à conſuetudine & more imperatoris ſui Tiberij. Tiberij, inquam, cujus propria veluti laus, exploratè omnia & lentè agere, ac per emiſſarios ſingula quaſi rimari. Notant Suetonius, Tacitus & unicè Vellejus ipſe. Adeò ut ego Epicteti diſciplinâ eruditum illum cenſeam, qui docuit, ſed in re abſimili. ἀνίκητος εἶναι δύνασαι ἐὰν μηδένα ἀγῶνα καταβαίνῃς, ὃν οὐκ ἔστιν ἐπὶ σοὶ νικῆσαι. id eſt, *invictus eſſe poteris, ſi in nullum certamen te dimittes, quod in te non eſt vincere.* Nam hoc à Tiberio ſanctiſsimè ſervatum. Et quâ re aliâ meruerit PROVIDENTIÆ ARAM? Probavimus hunc olim locum amiciſsimo nobis & ſapientiæ ſupercœleſtis profeſsione clariſsimo viro Martino Lydio; nec improbabitur etiamnum, ſpero, ulli probo. Sed ob mendæ ſimilem indolem non abs re fuerit Plauti illa verba huc advocaſſe, Curculione, Scenâ primâ:

> PA. *Quid antepones Veneri à jentaculo.*

Quæ jam olim Had. Turnebo non parum exhibuere negotij. Reponendum enim cenſuerat condidiſsimus ille Gallorum; *Quid antepones Venereo jentaculo?* Interpres deinde cùm nec id ſatisfacere rei vidit, ſimiliter pro opinione reformabat, *Veneri pro jentaculo?* Sed iſtud, animo meo, priore ſeu vulgato nihilo melius. Ego ex veteri ſcripto cujus ſæpe hîc mentionem faciemus, videor poſſe germanum canumque verum eruere. Præferebat diſertim: *Quid ante pones Veneri jentaculo?* Ex cortina non conjectura reſcribo, diſpeſsis itidem vocibus:

> *Quid? an te pones Veneri jentaculo?*

Dixerat ante Phædromus, *Me inferre Veneri Vovi jam jentaculum.*

Palinurus

Palinurus excitatus novitate dicti, Quid, inquit, an temet Veneri dabis in jentaculum? Et applicant jculariter ſtatim:

P HÆ. *Me, te, atq; hoſce omnes.* P A. *Tum tu Venerem vomere vis.*

CAPVT II.

Integer locus Milite qua perſonarum notis noviter ordinatus.

Militem Plauti prima hac acie volens locabo. Bona ſpe fore, ut ſalutis ei aliquid, ſi non plena manu & operâ, ſaltem ingenio & conſilio ſparſim proferam. Certè locum illum, Scenâ *inde ignem*, non patiar in hoc exordio, ulterius inverſis perſonis exprimi paſsim & præteriri, Quod ajo ita vulgatur:

P A. *Sceledre, manibus amiſiſti prædam.* S C. *tam ea eſt, quam potis,*
Noſtra herilis concubina, vin tu hoc facere ſtrenuè
P A. *Quid faciam?* S C. *affer mihi machæram huc intus.* P A. *Quid facies ea?*
S C. *Introrúmpam rectà in ædes, quemq; hic intus videro*
Cum Philocomaſio oſculantem, eum ego obtruncabo
PA. *Viſane ea eſt eſſe?* S C. *imo edepol plane ea eſt.* P A. *ſed quomodo*
Diſsimulabat? S C. *abi machæram huc affer.* P A. *jam ſaxo hîc erit.*
Neq; eques neq; pedes profectò quiſquam tanta audacia.

At non Paleſtrioni petere domo machæram jubere debuit Sceledrus, ſed Sceledro Paleſtrio. Idq; ut bardus ille concubinam ipſam bene ſervatam intus & præſentem conſpiceret, Hoc ex Plauti mente ſit, & mirum non prouiſſe hactenus in buccâm veniſſe tot cenſoribus: Et facile tamen potuiſſet vel ex iſtâ reſponſione:

Heus Paleſtrio, machæra nihil opus.

Itaque totum ſic reformamus

P A. *Sceledre manibus amiſiſti prædam, tam ea eſt, quam potis*
Noſtra herilis concubina; vin tu hoc facere ſtrenuè?

 SC. *Quid*

SC. *Quid faciam?* PA. *affer mihi machæram huc intus.* SC. *quid*
PA. *Introrumpam recta in ædes, quemq́; hîc intus vipero (facies eâ ?*
Cum Philocomalio oſculantem, eum ego obtruncabo extemplò.
SC. *Viſane ea eſt eſſe?* PA. *imo edepol planè ea eſt.* SC. *ſed quomodo*
Diſsimulabat? PA. *machæram huc affer.* SC. *jam ſaxo hîc erit.*
PA. *Neq; eques neq; pedes.*

Guſtum dedi. Nunc ad alia veniamus.

CAPVT III.

Vellejus locis aliquot, ſi fors, correctus.

SAltuatim in Paterculo progrediar, nec legem aut ordinē ullum ſeverè ſervabo, quod cenſeo ex hoc genus ſcripti lege. Paginâ itaque XXVI. editionis Leidanæ lib. 2. ſcribitur Perpernam de Ariſtonico triumphaſſe, ſi pura ſcriptura ſit, contra reliquorum autorum mentem; qui antequam de hoc triumphare potuerit, morbo mortuum tradunt. Verba Vellei ſunt:

Is victus à M. Perpernâ, ductusq; in triumpho, ſed M. Aquillio capite pœnas dedit.

Alij, ut jam dictum, aliter, & Aquillio hunc honorem dant. Diſertè Iuſtinus, *M. Aquillius Conſul, ad eripiendum Ariſtonicum Perpernæ, perinde veluti ſui potius triumphi munus eſſe deberet feſtinâ velocitate contendit. Sed contentionem conſulum mors Perpernæ diremit.* Clarum de morte Perpernæ, triumpho Aquillij licet non meriti. An mendum igitur in Vellejo ſit & legendum? *is victus à M. Perpernâ, ductusq; in triumpho poſt à M. Aquillio, capite pœnas dedit.* Mihi videatur, & multum cenſuræ ei firmandæ ſit Aldina editio, quæ refert; *Sed à M. Aquillio.* Deinde πίθανον valdè, duas primores literas voculæ *poſt* fugiſſe in ſimiles vicinas dictionis *triumpho.* Hinc ex reliquo *ſt* factum *ſed.*.

Eodem

Eodem libro, pagina XLV.

Nam conſulem, ut prædiximus, exarmatumq́; Sartorium, propinquanti mox bello facem, & multos alios, potius eorum, dimiſit incolumes.

Leg. diviſione literarum: *Pròh in quanti mox belli facem!* Præivit editio Baſilienſis vetus.

Pagina L.

Quantum hujus gloriæ famæq́; acceſſit! Nunc virtute eminet, Patria latet.

De Calphurnia ſermo eſt, quæ jugulato marito ipſa ſe magnanimiter transfixit. Sed quod patriam ejus dicat latere, ſibi ipſe adverſus eſt, dum Beſtiæ ait filiam, & Antiſtij maritam. Itaque cum Romæ natam res & alij clament, cogitabam: *Nunc virtute eminet per patriam latè.* Vel videndum ne acutior occultetur ſenſus, ſcriptumque fuerit, *patriam latet.* Calphurnia, quaſi dicat, virtute & facto laudabilis & clara eſt, licet ingratam taliumque incurioſam patriam vulgò prætervolet. Addam de ſpecie Magni Pompei:

Pagina LIII.

Fuit formâ excellens, non eâ quâ flos commendatur ætatis, ſed ex dignitate conſtantiq; in illam conveniens amplitudinem.

Apertam poſtremò membro labem nemo non vidit. Corrigere idcirco alijs aliter viſum, mihi: *Fuit forma excellens, non eâ, quâ flos commendatur ætatis, ſed dignitatis conſtantia, quæ in illam conveniens amplitudinem, fortunam quoq; ejus ad ultimum vitæ comitata eſt diem.* Duxerunt me huc vetuſte cuſi, qui ex illud non agnoſcunt. Cetera ingenio ſumus uſi & conjecturia, quod cum judicio & modeſtia ſi fiat, ecquis ſugillet?

CAPVT IV.

Bibulæ aures, ſpecus, incluere. aliquammulta ad Apulejum nota.

VArro Muſas Plautino ſermone locuturas credidit, ſi latinè loqui voluiſſent. Ego unicum Apulei os illuxiſſe exiſtimo, per quod eum adumbrare quaſi ſtuduerint. Quid enim elegantiæ hujus aut priſca ætas habuit aut præſens ſimile? Quis ex corte Plautina proprietatem dictionum & venuſtatem expreſsit laudatius? Ipſi profecto literarum illi dictatores antiqui, ſi in comparatione locutionis hanc faciem vidiſſent, tanta venere Romanaque ſimplicitate & Suadam huic donaſſent & Muſas. Quare non illibenter in ejus Paleſtra me exerceo; & ſimul, ſi quæ opis noſtræ, loca detergeo, id eſt, ſordidata quædam leviter & immutata imperitiâ & ſitu ſuperioris ævi. Graviora majoribus & libris nitentibus fulcris relinquo. Editur initio ſtatim ſermonis Mileſij:

Et aures tuas benivolas lepido ſuſurro permulceam.

Clariſsimus & humaniſsimus vir Ioſephus Scaliger, quo cum annò familiaritas nobis ſané perutilis fuit, legendum hìc inter alia indicavit mihi, *aures tuas bibulas*. Eſt apud Perſium; *Nequiquam populo bibulas donaveris aures*. Et Propertius, *Suſpenſis auribus iſta bibam*. Deinde eſt,

Jam hæc quidem ipſa vocis immutatio, deſultoriæ ſcientiæ ſtilo, quem acceſsimus, reſpondet.

Neſcio an honeſtè ſatis dictum, *ſtilum accedere*. Vide ſi fuerit potius, *quem arceſsimus*. *Arceſſere ſtilum*, erit, affectare ſtilum. Statim; *Eiq; cauſas, & peregrinationis diuturnæ, & domuitionis anxiæ, & ſpoliationis diurnæ dum miſerè refero,*

Non rectè videatur omiſſum, quod exſtat in editione Veneta: *ſpoliationis diurnæ aperio; & dum miſerè refero.*

LIB. II.

Nam cum quemquam conſpexerit ſpecioſa formæ juvenem, venuſtate ejus ſumitur.

Suſpectum hoc Criticis. Sed apud Statium invenio: *illum oculis iterumq; iterumq; reſumit.* conſequenter

Præliare, inquit, & fortiter præliare, nec enim tibi cedam, nec terga vortam; cominus in aſpectum, ſi vir es, dirige, & graſſare gnaviter & occide moriturus.

Quicquid cenſeant alij, ſcripſit liquidò Apulejus: *in hanc ſpecum, ſi vir es, dirige.* Vix abit à lectione recepta noſtra divinatio; & exprimit omnia plenius, quàm illa excellentiſſimi viri I. Gruteri: *in hoc pectus*, vel, *in os pilum.* Dixiſſe autem veteres vulgò *ſpecum* partem illam corporis, per quam ſexus fæmineus & ſobolem prodere & nomen ſolet acquirere generi, docet vel unus Arnobius lib. 5. *Quidnam quæſo*, inquit, *in ſpecu tali, quid in pudendis fuit verendiſq; Baubonis, quod fæminei ſexus Deam, & conſimili formatam membro, in admirationem converteret & riſum?* Reſpexit quoque Tibullus, & Auſonius, in Nuptiali centone, quos, qui volet, videto. Sub finem,

Et vellem Hercules materiam reperire aliquam, quem Deus tantus affluenter inducret.

Tantum à me impetrare nequij ut purum putum eſſe Lucij credam; *materiam, quam Deus tantus affluenter inducret.* Omittam jam inſuavem vocum illarum colliſionem, *aliquam, quam*, quis tamen iſtum probabit loquendi morem? Fidenter reſcribo, *quâ Deus tantus affluenter inclueret.* *Inclueret* pro inclareſceret, ecquis neſcit niſi cui craſsior auris? Porrò erroris cauſam ſcire qui aveat, reperiet *cl* ſolenter degeneraſſe in *d* Hoc puto firmum.

LIB. III. ſub initium.

Inter tot millia populi circumſedentis, nemo prorſus.

Parum

Parum fortaſſean videbitur quod dicam, à ſedētario tamen &, ut ſic loquar, ab equeſtri ordine ad pedeſtrem Spectatores hos legabo, faciendo, *circumcedentis*; Nam revera incediſſe peeibus eos vult, non ſediſſe.

CAPUT V.

Ad amuſsim exigi. Seneca Philoſophus variè emendatus.

NON celabo æſtum meum. Amo ardenter Annæum Senecam. In verbis quis illo nervoſior, terſior? in rebus, DI boni, quàm ſapiens quam gravis! Non ille doctiorem modò remittere lectorem natus eſt, ſed meliorem; & docili ſemper capacique animo acres certasque notas imprimere bonæ mentis. Nuſquam ille controverſias iſtas ſubtilesque cum ſectis capatiunculas inſtituit aut lites. Sed unicum perpetuò certamen noſcit & ingerit quod vitia animosè ac acriter proterat atque exciter virtutes. Talem cum auram viva illa & incentiva oratione ſæpè & ſalubriter adſpiret mihi, faciam viciſsim omnia ſedulò, poliamque & edolabo ſi quid in eo erroris horrorisque ſubnatum ſocordia & ruditate longi ævi. Libro de clementia priore, ſub init:

Principatus tuus, ad eum guſtum, quem dediſti, exigitur,

Non levis hîc Antonij Mureti audacia, ſi ab eo hæc lectio profecta. Libri veteres & manu exarati: *ad guſtum exigitur*, vel, *ad Auguſtum*. Sed malè. Et vidit clariſs. Lipſius non hoc propoſitum Senecæ ut principatum Neronis cum Auguſteo componeret, ſed, ut tunc res erant, præponeret potius. Quod, profectò verum ſit; Sed an etiam correctio ejus ex vero: *ad anni guſtum exigitur*? Ambigere inter alia faciat, quod absque interpretamento ſit, parum id clarum. Itaque dum cogitationem acrius intendo, eruiſſe me reor nō fallaci conjectura veram Philoſophi mentem & vocem: *ad amuſsim exigitur*, Non, inquit, impingit uſquam aut delirat tuum regimen; rectè hactenus & ordine decurrit. Facit huc unicè, quod

quod Epiſtola XI. *opus eſt, inquam, aliquo ad quem mores noſtri ſe ipſi exigant. Niſi ad regulam, prava non corriges.* Hinc Auſonius, *ad perpendiculum ſeq; ſuosq; habuit.*

Epiſtola XVIII.

Nam quod fieri niſi in tumultu & triſti tempore civitatis non ſolebat, voluptatis cauſa ac feſtorum dierum, veſtem mutamus.

Scripti codices uno ore; *mutavimus*, unde fecero: *veſtem mutabimus?* cum interrogandi nota. Lucilium alloquitur Seneca, & expoſcit quid tali caſu exiſtimet agendum, Docet id planè quod ſequitur, *Si benè te novi, arbitri partibus functus, nec per omnia.*

Epiſtola XXXVI.

Sic ad illum, quemadmodum ad lacum concurritur, quem exhauriunt & turbant,

Membranæ immiſſa voce: *quem qui exhauriunt.* Fuerit: *quem quiq; exhauriunt.*

Epiſt. LXIII.

Vt primum ſtomachum (ſcis non cum mari nauſeam effugere) collegi.

Magna gratia Iano Grutero, qui variantes lectiones ex MSS. quàm plurimis conquiſivit ſtudioſè, & evulgavit fideliter. In ijs ergò cum huc ferè omnes inclinent, velintque: *quem ſcis cum mari nauſeam non confligere.* Non dubitavi reſcribi debere, *quem ſcis cum mari nauſeantem confligere.* Et id ſanè verum eſt. Petronius: *acclinans lateri navis exonerabat ſtomachum nauſea gravem.* Et ſtatim, *Non diſſimulata nauſeantis devotione.*

Epiſt. XLVII.

Sæpè bona materia ceſſat ſine artifice. tenta, & experire.

Latet mens viri, abſentia elementi; quod reduco, *& experiere.*

Epiſt. LXXXVIII.

Mathematica (ut ita dicam) ſuperficiaria eſt, in alieno ædificat, aliena accipit principia, quorum beneficia ad ulteriora perveniat. Si per ſe iret ad verum, ſi totius mundi naturam poſſet comprehendere. dicerem multùm collaturam mentibus noſtris, quæ tractatu cæleſtium creſcunt, trahuntq; aliud ex alto.

Labat ſub finem oratio, ſtabit ſi correxero, *trahuntq; aliquid ex alto.* Et hoc Senecam redoleat magis, qui ſemper animi humani ſalutariter ſtudioſus eſt. Semper retrahere illum à turbida & infera hac fæce nititur & ad ſupera illa erigere, ubi ſerenum perpetuò & tranquillum. Nec diſſonum huic ſententiæ quod in præfat. natural, Quæſtion. inter alia magnificè iterum diſſerit, *Cum illa cæleſtia ſpatia tetigit animus, alitur, creſcit, ac velut vinculis liberatus, in originem redit.* Hæc cum à ſtudijs epiſtolisque eſſem Nobiliſs. eminentiſsimoque aſtronomo, Tychoni Brahe, memini me Vraniburgi ſubnotaſſe. Tychoni, inquam, cui viro non ambigo quin providentia eximias adeò & animi & oris opes dederit, ne aut exemplum ævo noſtro aut convicium deeſſet. Sed hæc aliàs. Nunc unicè mihi congratulor conjecturam etiam noſtram in mentem veniſſe ſagaciſsimo Grutero, adeoque conſentiri pleros MSS. qui habent, *aliquid ex alio.*

CAPVT VI.

Vellejus ſparſim emaculatur.

IN Vellejo (ut inſtituimus & cœpimus, cum obiter percurremus) In Vellejo igitur cum vulgetur:

Pag. LV.

Convertit Cn. Pompei perſona totum in ſe terrarum orbem, & per omnia majore vi habebatur.

Fecerat Rhenanus approbantibus multis, *pæne homine major habebatur.* Aldus, *per omnia major evehebatur.* Ego olim rectus

ratus ſum ; *per omnia major eo ævo hab.* Nunc ferè diſplicet, & ſcribere amo, *per omnia major eo viro habebatur.* *Eo viro*, nempè M. Craſſo, quem innuit ſuperiori linea *Romani nominis* (ita enim legi ibi malim quam *Romanorum omnium*) *mox futurum principem.*

Pag. LXXI.

Idem intra biennium (nempe Cicero) *ſera Cn. Pompei cura, verum & cupito interitu, patriæ reſtitutus eſt.*

Depoſitus alijs locus. Ego elevare tentabam:

Idem intra biennium ſerâ Cn. Pompei cura, verum ei cupito interim reditu.

Quaſi compendio exaratum fuerit: *interim reditu.* Quæ correctio animo meo, audeam dicere, mera veritas. Pompejus enim, etſi ſeram tamen ſeriam adhibuit curam reſtituendi ſui Ciceronis, ſemperque in illa fuit cogitatione, quomodo illi ſuam aliquando dignitatem redderet & veterem ſedem. Senſit ita & ſcripſit de ipſo hæc ipſa Suada ad Quirites. Quæ, qui volet, ibidem videto. Sequitur

Pag. LXXI.

Invictum par Conſulum, Cn. Pompejus & M. Craſſus alterum inire conſulatum.

Clariſsimus Lipſius ineptam hanc ſcriptionem vidit & delevit. Quis enim invictum Pompejum dicat? Quis Craſſum ad Cæſarem? Scripſit idcirco providè, *inclutum par.* Quod tamen ipſum vix autumo germanum. Aliud ſub involucris hiſce literarum latere ſuſpicor, quod vide ne felicius illo eruero, ita: *invidum par.* Et niſi omnino halucinor, hæc tenebroſæ & turbidæ voculæ una & vera fax ſit. Inimicum & inconveniens fuiſſe hoc par conſulum notare voluit Vellejus; qui invidia ſemper & diſcordia inter ſe certarent. Probaverant id priore conſulatu, & nunc hoc altero, quaſi dicat, confirmant; *Qui* (Vellei verba ſunt) *neq; petiit ab his honeſtè neq;*

 probabiliter

probabiliter geſtus eſt. Hoc itaque liquet puto, & magis, ſi vox noſtra jam cura rediviva cum vulgata contendatur. Quis enim non advertat literam *d* in dictione *invidum* mutaſſe in *ct*? *Hinc invictum* iſtud ortum, & ita pertinaciter occupavit ut vix dimovendo ei fuerit Polydamas ipſe aut Hector in hac paleſtra.

Pag. LVII.

Prædonesq́; per multa prælia multis locis victos.

Admonet vir doctus primæ editioni abeſſe vocem *prælia*, unde emendandum cenſuit: *prædonesq́; per multos, multis locis victos. Per multos*, nempe legatos & duces Pompei. Ego ambiguitatis vitandæ & rei penitiùs exprimendæ juvem potius immutemq́ue leviter voculam *prælia* (nam in omnibus, quos ego vidi codicibus, reperio) & ſcribam: *Prædonesq́; per multa præſidia multis locis victos.* Et hoc eſt quod veluti explicat Florus, *quadam indagine incluſos oppreſſit.* Imo ipſe Vellejus ſuper eadem hac re paulo antè: *Deſcriptoq́; in omnes receſſus maris præſidio navium &c.* Ideoque hîc iterat, & quaſi dicat, *per multa illa præſidia, multis &c.*

Pag. LXXXI.

Ingenti cum difficultate itinerum locorumq́; inopia.

Quid eſt, *locorum inopia?* Non abſonum fuerit ex elementorum ductu: *lacuumq́; inopia.* Aquarum enim penuriam innuere velle liquet.

CAPVT VII.

Aliquanta ad Arnobium notæ. ad Plautum una.

AD Arnobium quæ obiter notavi, tibi defero Lamberte Cantere; Et defero vel cauſa tua, qui mihi Romæ olim familiariter amanterque agnitus, Antiquitatis hæc ſtudia impensè æſtimare videbaris; vel ampliſſimi

ſimi viri parentis tui, qui ſcriptorem hunc nobis religioſè dedit cenſum. Nuſquam ille Gelenij liberiores conjecturas textui inſertas tegit aut præterit, ſeu diligentiſſime ſeligit & cum Romani Codicis bonitate prudentiſsime componit, ut ex utriusque comparatione de veritate ſtatuamus. Vtrumq; ego dum Arnobium percurro, ſecutus ſum, & iſta mihi deſubitò nata, quæ hîc habes.

Pag. XII. Lib. I.

Salutaribus ejus pacificisq; decretis aurem vellent commodare paulisper, & non faſtu & ſupercilio tumidi, ſuis potius ſenſibus, quàm illius commonitionibus crederent.

Cogimur Gelenij lectionem dare, quam ipſe jam diu libris immiſcuit & vetuſtæ Cod. Rom. editioni ſuppoſuit, quæ refert: *non faſtu & ſupercilio luminis, ſuis potius ſenſibus, quam.* Vnde firmiter legimus: *non faſtu & ſupercilio, luminis ſui potius ſenſibus, quàm.* Iterum hoc libro: *Qui arrogantiam conſtrinxit noſtram, & elatas ſupercilio cervices modum fecit ſuæ infirmitatis agnoſcere.*

Eodem libro pag. X VIII.

Puerile, puſillum eſt & exile, vix & illis conveniens, quos jam dudum experientia doctorum dæmonas appellat, & hos non noſſe cœleſtia & in hac rerum materia craſsiori, conditionis ſuæ forte verſari.

Servat editio Romana, *errores non noſſe cœleſtia.* Vnde probabiliter in caſtigationibus noſtris Macrobianis, diducta compendiali ſcriptura extractaque ex proxima voce litera feceramus, *terreſtres non noſſe cœleſtia.* Inconveniens, inquit, eſſet de dæmonibus (qui vilioris quàm cæleſtes naturæ ſunt, quique Arnobio aerij dij & heroes dicti pag. 124.) credere quod vos de ipſis cœleſtibus numinibus creditis. Quaſi videlicet illa cœleſtis & beatiſsima natura terreſtrium ignoraret conditionem; eos videlicet in hac craſsiori materia naturæ ſuæ ſorte verſari. Ideoque, ut proximè dixerat, haud magnum ali-

cauſa quod ipſe correctionem ſuam audiendam haud valdè velit. Tamen ab interpunctis vide quam facilè expedimus integerrimum alioquin locum; *Qui longævus facere, perpetuitatis poſſit & ſpiritum ſubrogare.* *Perpetuitatis Spiritum* iterat alibi; *& ſpiritum perpetuitatis apponere* Sequitur libro ſexto, papina 220.

Quia ſuperis Diis, inquit, atq; hominum dexteritate pollentibus, color lætus acceptus eſt, ac felix hilaritate candoris.

Quid eſt, *hominum dexteritate pollentibus*? An hominum ope Dis opus? Non ambiges verum eſſe, *nominum dexteritate pollentibus.* Parile planè apud Plautum in hac voce occupavit erratum, quod hac occaſione præterire non debeo, vel quia interpretibus faceſſere negotium jam dudum comperi, Editur Bacchid: ſcena, *Hunc hominem,*

——— Quoniam occaſio ad eam rem fuit,
Mea virtute parta, ut quantum velles, tantum ſumeres,
Sic hoc digitulis duobus ſumebas primoribus?
An neſciebas, quam ejuſmodi homini raro tempus ſe daret?

Veriſsimè reſcribo, *ejuſmodi nomini.* Iuvenalis, *Qui venit ad dubium grandi cum codice nomen.* Porrò ad Arnobium pluria etjamnum reliqua nobis. Sed & illa & iſta ubi amici noſtri Criticum libellum videre aliquando contigerit, aut occupata ſperabimus, aut felicius fortean quàm à nobis annotata.

CAPVT VIII.

Sanies item ſaniare Vellejus, Apulejus & Valerius Maximus ordine emendati.

HAbemus apud Vellejum lib. 2. de Cleopatra: *At Cleopatra, fruſtratis cuſtodibus, illata aſpide, morſu ſane ejus, expers muliebris metus, ſpiritum reddidit.* Vbi ne offenſos quidem Ariſtarchos noſtros video. At quomodo tamen hic probum, *morſu ſane ejus*? Legito mecum, *morſu ſanieq; ejus.* Sanies pro

nies pro viru honeſtè profectò & eleganter. Vox hæc apud Apulejum ſimiliter in morbo. Sed locum dum profero, permittite mihi quæſo operire pallio caput, quod in oratione ſimili, id eſt, parum pudica Socratem feciſſe fama eſt. Ait itaq; Lucius: *Cum ergo jam vino madens, nec animo tantum verum etiam corpore ipſo ad libidinem inquietus alioquin & petulans, etiam ſaucius paulisper inguinum ſuc.* Scripta & vetus omnis lectio, *inguinum ſanè.* Vides fuiſſe, *ſanie.* Et cœpit quod ille de hortorum Deo nequitiæ magiſter: *Sed quod ſponte ſua ſolet venire, Cum mens eſt pathica memor puellæ.* Adeundus etiam Gloſſographus in hac voce. Ego dum hic ſum ab Apulejo non abeo; ſed iterum ei hac parte quâ poteſt, mederi conabor. Locus, quem dicam, faciet quodammodo ad lucem iſtius de Cleopatrâ Vellejanī. Ait lib. 5.

Immanem colubrum, multimodis voluminibus ſerpentem, veneno noxio colla ſanguinantem, biantem ingluvie profunda.

Caſpar Scoppius juvenis antiquæ latinitatis apprime diligens, lectionem veterem, *ſaginantem,* pro rata retinet. Ego non ambigo quin fuerit, *ſaniantem.* Valerius quoque Maximus ad partes vocandus. Libro etenim nono capite ſecundo ubi vulgatur: *Atq; ut diutius pœnæ ſufficiant, cibo & potione infelicem ſpiritum prorogare: donec intus putrefacti, laniatui ſint animalibus, quæ tabidis corporibus innaſci ſolent.* *Saniati* olim lectum, quomodo & nos in M S S. aliquando invenimus. *Laniatui* itaque cum à Pighiana conjectura ſit, fidenter ſpernimus, & veterem ſcripturam aſſerimus unius literalæ adjectione: *Saniatui ſint animalibus.* *Saniatui eſſe*, eſt ſanioſo cibatui, quo paſci animalia ejusmodi ſatis notum eſt. Porrò vocem ipſam apud Corn. Celſum aliquoties de rebus medicinis, qui quærere curaverit, inveniet.

CAPVT

CAP. IX.

Plauti verſus ex libro reſtitutus. en unquam, primo lucu. multa Ciſtellaria emendata.

OXonij Anglorum libenter & amenè nuper degimus, etenim benè libenter degimus. Planè Muſis & Gratijs nata ea ſedes, & habet neſcio quid defæcatum ab altero illius regni licæo. Interim utrobique quieti & ſtudijs opportuna & optata ſeceſsio, imò eò illa potior quo à loco quàm mininum ab animo quàm maximè deveneniat. Hac, inquam, meliore noſtri parte pacata & tranquilla, etiam medijs in undis ἔσαι πάντα καλῶς. Sed Oxonij dum degimus, dum collegia luſtramus, commodũ in Linconienſi fabulas aliquot Plauti offendim', & offendimus cathenaria ſervitute ſolutas. Quod cum me non fugiſſet, illarum extẽplo ad pauculos dies uſum expetij, & verò quæ hominum illorum humanitas eſt, impetravi facilè. Locum itaque Ciſtellariæ prologo, qui apud me jam diu in ſuſpicione curioſè & calidè indagabam:

Augete auxilia veſtris juſtis legibus.

Nam quomodo auxilia legibus augerentur non ſatis exputabam. Verus ergò iſte; ni fallor, verum reſervavit, *veſtris junctis legionibus*. Certè id ex ritu militiæ ſolenne. Vegetius: *legionibus ſemper auxilia, tanquam levis armatura in acie jungebantur.* Alluſit autem Plautus ad auxiliorum etymon. Varro; *Auxilium appellatur ab auctu, cum acceſſerant, qui adjumento eſſent alienigenæ.* Eodem prologo:

Operam uſq; ſervus dat, ſi poſsiet Meretricem illam invenire.

Inſeruit ex conjectura Douſa filius, *ſi poſsiet uſpiam*, idque cauſâ numerorum. Præoptem autoritatem ſcripturamque libri, *operam uſq; aſsiduò ſervus dat, ſi poſsiet*, Quomodo & in Langianis comparet lectionibus. Porrò Scena prima non me tempero, quin vetuſtum venuſtumque dicendi genus revocem, eâdem hac fide. Vulgatur paſsim:

Stultè ecaſtor fecit: Sed tunc unquam cum quiquam.

At vetus ille diſertè, *Sed tu en unquam,* ἀρχαικῶς pro unquamne Gloſſarium, *enunquam,* ἔιποτε, καὶ ποτε. Exempla nimis quam obvia ſunt. Sequitur eâdem hac Scena, *Nihil amare injurium eſt,* Quod repudiavit juſtè vir eruditus & nobilis, conjecitque *Nihil amore injurius eſt*, ut fiat, injurioſius ſeu magis injurium. At neſcio an in lib. gnome verior; certè in hac re crebrior tritiorq;, *Nihil amor injurium eſt.* Ludus eſt, inquit, amantibus fallere & ineſcare. Quod profectò lena dignum effatum ſit. Scen. *credo ego: Poſtea autem cum primo luci cras niſi ambo occidero,* Audeam id refingere ex Comico Afro, *Poſtea autem cum primo lucu.* Dixit is Adelphis: *Ceterum rus cras cum filio cum primo lucu.* Et ſtipes ſim niſi Plautini iſtius loci genium hîc perſentiſcam. Eſt deinde Scena, *audire vocem*:

PH. *Quid agis hic?* L. *quod gaudeas.* PH. *Quid eſt.*

Vbi implendæ animandæque ex libro poſtremæ dictiones, PH. *Quid id eſt?* Sed leve tamen iſtud, ſicut & illud Scenâ primâ, *At ſatius fuerat eam dare nuptum potius* videri faciendum *dare nuptum ocyus.* Solet enim illa vox vehementiæ ſæpe & feſtinationis ſolius ergò orationi adjici, quæ geſtu & vultu intelligi evidentius, quàm verbis poſsit. Aſinaria: *Mea quidem hercle opera liber nunquam fies ocyus.* Iuvat denique quod in re nuptiali celeritatem ſemper aliquam talem ſignet Plautus. Liquet vel ex illo Moſtellariæ, *Dare vult uxorem filio quantum poteſt.*

CAPVT X.

Secundo Sole. Nigidius explicatus. Cur Auſtralis aura blandior. Macrobij de eadem re ſententia poſita & expenſa.

Μεταβολὴ τῶν παντῶν γλυκὺ ajunt Grai. Bonum itaq; factum ſi relicta paululum ſeveriori illa & ſecante ratione, videamus rimemurq; quid illâ intelliget ſententia Nigidius:

Et

Et Auſtri anniverſarij ſecundo Sole flant.

Et alacrius idem agamus cum præſertim Agellius ſeriò conſiderandum admoneat, quid ſit *ſecundo Sole*. Ego, ut ſine ambagibus dicam, & ut antiqui loquebantur, ſignem reſponſum, ajo, *ſecundo Sole* facie eâ dixiſſe philologum, quâ hodieq; ſecundo flumine, ſecundo vento ire, proficiſci nos dicimus. Nam anniverſarij iſti ut Auſtri, ut Eteſiæ venti, qui à meridionali tractu, ut maximè ſpirant, deferuntur ad nos, qui cis Cancrum colimus, cum ipſis Phœbi radijs. Quod quam propriè & preſsè ſecundo Sole protulerit Nigidius, auribus certè meis inſanùm jucundè percipitur. Et erit hac deinde ratione verum, ſerenè & liquidò flantibus Auſtris anni æſtate, intendi æſtum; hieme verò frigus rigoremque remitti. Flatus enim ille qui benignè adeò alumnantibus Solaribus ſtricturis devehitur calorem ſimul ſecum deportat à calido illo & vitali patre. Contra verò Septentriones, quos *adverſo Sole* efflare rectè dicemus, his contrarios effectus inducere ob radiorum repercuſsionem cottidiè experimur. Hæc talia in inſulâ Daniæ Venuſiâ olim inter alia muſinabamur, & verò Toſſanus Burgeſius homo Gallus non leviter approbabat. Convivebat enim ille tunc ibidem jucundiſsimè nobis, nec unquam mihi ſine laude nominandus, ita virtus ejus, ita mores merentur, ita quoque multiplex illa eruditio, cujus quaſi inexhauſtus erat theſaurus. Sed addam de re eadem ſententiam Macrobij noſtri: *Sciendum eſt*, inquit, *quod ventus qui per hunc ad nos cardinem pervenit, id eſt Auſter, ita in origine ſua gelidus eſt, ut ad nos commendabilis eſt blando rigore Septentrio: Sed quia per flammam torridæ Zonæ ad nos commeat, admixtus igni calefit; & qui incipit frigidus, calidus pervenit &c.* Nec *dubium eſt noſtrum quoque Septentrionem ad illos, qui Auſtrali adjacent, propter eandem rationem calidum pervenire.* Nec refello. Obiter tamen hoc dixero, ſtabiliorem hanc Longævi opinionem fore ſi uno ductu in ſingulis cœli ſectionibus una & conjunctim ſpiraret aura. At jam ſæpiculè circa torridam Zonam Septentriones

flabunt, in noſtro verò ſeu Galliæ aut Germaniæ cœlo Favonius vel Auſter. Auſter, inquam qui per torridam illam Zonam nec commeavit nec hauſerit inde amabilem illum calidumque rigorem. Sed mitto hæc vaga, & redeo in viam.

CAPVT XI.

Stichus Plauti illuſtrata aliquoties ſeu correcta.

PLauti locus eſt Stycho Scenâ, *Ita me Di.*

P A. *Satis abs te accipiam, niſi videam mihi te anicum eſſe, Antipho.*

Quem velim nimis ab interpretibus explicatum. At ſilent illi; non ego, qui legendum eos moneo: *Vades abs te accipiam.* Perſâ, S A. *vadatur hic me.* P Æ. *Vtinam vades deſint in cercere ut ſis.* Sed liquida alias veritas. Nam ſequitur: *Nunc quia te amicum mihi experior eſſe, creditur tibi.* Quomodo hoc criticos juriſconſultos fugerit, miror. Eſt deinde Scena, *Eſt ita.*

E P. *Edepol te vocem libenter, ſi ſuperſiat locus.*

G E. *Quin tu ſtas, obſtruſero aliquid ſtrenuè.*

Laborat hic in eruendo ſenſu interpres. Et meritò laborat, quia laborat ipſe locus. Videor probabiliter refingere: GE. *Quin tu? ſtans obtruſero aliquid.* Porrò quod legitur Scena, *Agite,ite. Quibus domi divitiæ ſunt ſcaphio & cantharis, batiolis bibunt, nos noſtro ſamiolo poterio, Tamen vivimus,nos tamen efficimus pro opibus noſtra mœnia.* Claro exemplo fuerit, quàm non corruptio ſolùm vocum optimis ſcriptoribus noxæ ſit, ſed vel erronea leviter vel minus attenta diſpunctio. Quid n. hoc venuſti, aut quid Plautina ſcenâ dignum retinet. Diſtinguendum itaque & Plautiniſsimus ſenſus erit: *Tamen vivimus nos, tamen efficimus pro opibus noſtra mœnia.* *Batiolis* autem ſcribere malui, quam cum Turnebo Batiocis. Gloſſæ, *Batiola.* ποτήριον. Denique eadem Scena ubi editur: *Omnibus modis tentare certum eſt noſtrum hodiè convivium.* Video placuiſſe viro docto, *temperare certum eſt.* Mihi convenientius videatur, cum verſum illum, qui ſequitur, cogito: *Quiſquis prætereat,comiſatum volo vocari,* videatur, inquam,

enterare

enterare certum eſt. Gloſſæ, *interata,* ἐξεντεριωθέντα. Et Plautus ipſe Epidico, *exenterare marſupium*; & alibi; *exenterare opes argentarias.* Interim, quod viris doctis videbitur.

CAPVT XII.

In Apulejo proverbialis quaſi locutio oſtenſa. Eidem vox capitium reſtituta.

SCribit Apulejus Apologia priori:

Vtrum ei putas turpe ſcire iſta an neſcire? negligere an curare? noſſe quanta ſit etiam in iſtis providentiæ ratio, an de Dijs immortalibus matri & patri credere?

Poſtremum id proverbiali formâ dictitatum olim, imaginor. Hactenus tamen à nemine quod quidem ſciam, edecumatum reperio. Certè illuſtriſsimæ illi humanioris literaturæ & bonæ mentis præviæ faci Deſiderio Roterodamo prælapſum videri poteſt. Interim nihilominus manu aſſerenda ſalutaris paræmia, qua docere nos philoſophus Afer voluit non ex præſcripto ſemper & aliena veluti mente ſapiendum. Quo profectò neſcio an quid aptius in pertinaces occupatoſque ævi hujus mores conveniat. Sed ego non immiſceor; & premere hac talia amo, quam premi. Ex Seneca tamen iſta ſublegiſſe haud pigeat. *Turpe eſt,* inquit, *ſeni aut proſpicienti ſenectutem ex commentario ſapere. Hoc Zeno dixit, tu quid? Hoc Cleantes, tu quid? Quouſq; ſub alio moveris. Et impera & dic aliquid quod memoriæ tradatur. aliquid & de tuo profer. Omnes itaq; iſtos nunquam autores ſemper interpretes, ſub aliena umbra latentes, nihil puto habere generoſi, nunquam auſos aliquando facere quod diu didicerant.* Deinde alibi; *Non me cuiquam mancipavi, nullius nomen fero, multum magnorum virorum judicio credo, aliquid & meo vendico. Nam illi quoq; non inventa ſed quærenda nobis reliquerunt.* Sed ne ventoſum hoc caput ſit, Hoc agamus. Ait Madaurenſis Mileſ. libro decimo.

Me Phaleris aureis & fucatis ephippijs, & purpureis tapetis & frenis argenteis &c.

Eruo elegantiſsimam vocem ex lectione manuſcripta, *capitis*. Nam lego literulæ unius adjectione, *capitijs*. Varro, *capitia, quod pectus capiant*. Apulejus itaque quid velit etiam me ſilente manifeſtum eſt. *Capiſtris* autem, quod in mentem Modio fuiſſe comperio, diſplicere debebit vel ob illud, *& frenis argenteis*.

CAPVT XIII,

Plautus verſu uno ex libro redonatus: plurima ordine correcta & illuſtrata Captivis.

TOtum in jocis eſſe Accium, qui ignorant aut negant, eorum ad aures haud cymbalum ille. Superant quidem hodieque id genus non pauca, ſed factum inſcitia exſcriptorum, ut perierint plurima, & minimo minus omnia. Vnum aut alterum reducere poſſe Captivis videor: nec parcam operæ, in tam Bona causâ. Editur SC. *Quo illum,*

AR. *Quid ais furcifer, tune in gnatum memoras eſſe liberum?*
TV. *Non equidem me liberum, ſed Philocratem eſſe ajo.*

Reddetur ſentētiæ ſuus lepos faciendo *Liberum* majuſcula litera principe. Ludit occultè in ambiguitate vocabuli, *Liberi*, ut hoc patrem Liberum, illo vulgatam deſignet notionem. Liquet manifeſto ex alterius reſponſione: *Vt ſceleſtus, Hegio, nunc iſte ludos hic facit.* Sed ut hoc incuria fortaſsis obumbratum librariorum, ita alia quædam planè eliminata reperio, eorum, ut puto, religioſa opera, qui ideò tantum in theatrum hoc conveniebant, ut exirent. Tale accidit Sc. *Quanto in pectore,*

HE. *Eſurire mihi videre.* ER. *mihi quidem eſurio non tibi.*
HE. *Jupiter te diq; perdant.*

Vehementior iſta pro Ergaſili verbis imprecatio, ſuſpicionem injecit, aliquid hîc deſiderari, quod ex libris reſtituendum; &, ut mea opinio eſt, vetus ille noſter habebat: ER. *mihi quidem eſurio non tibi.* HE. *tuo arbitratu facilè patior.* ER. *con-*

ſuetus puer. H E. *Jupiter te.* ita,inquam,habebat iſte Anglicanus, ſed confuſis perſonarum notis, quas, uti jam poſuimus, ſtatim ordinabimus. Liberior interim jocus eſt, ſed Plautum ſi noſcere non obiter volumus, iſtis quoque ignoſcere debemus. Sc. *Si Di.*

Ne me ſecus bonore honeſtes, quam cum ſervibas mihi.

Ad libri exemplum fecero, *quam ego te cum.* Et ſtatim: *Neq; adeo quoi ſuum concredat filium hodiè audacius*, idem, *quoi tuum.* Recta ea lectio, de Hegionis enim filio agebatur, quem redemptum ille ſibi ac reductum iri ſperabat. Scena ſubſequa:

Si ego item memorem quæ med erga multa feciſti benè.

Vetus, *bona*, Veriſsimè. Nec alijs item locis mutatum oportuit contra codicum fidem. Caſina, *Vt mihi bona multa faciam clam meam uxorem.* Et Amphitruone, *Meritoq; vobis bona ſe facere, quæ facit.* Sed eadem Amphitruone quod vulgatur, *ut exprobaret bonis quod faceret boni.* Diſertè etiam in Scripto ad hanc formam fuit: *quæ bonis faceret bona.* Porrò Sc. *Miſer homo.*

Neq; jejunioſorem, neq; magis effertum fame.

Erat in Angicano, *effratum.* ſuſpicior fuiſſe *effractum*, aut quid aliud excogitemus. Sc. deinde, *Quo illum, Quia ſuum ipſe interdum ignorat nomen*, venuſtè ex Scripto reformabitur, *Quid ſuum ipſe.* Et ſtatim: *Iſtinc loquere, ſi quid vis, procul tamen audiam.* Malim, *iſtinc loquere, ſi quid vis, procul, tamen audiam*, Sc. *Iniicite: Tuus ſum, tuus quidem vel præcidi jube.* Liber, *tu has.* Et rectè profecto, nam dixerat Hegio, *Aſtringite iſti ſultis vehementer manus.* Sequitur pòſt:

T Y. *Cur ergò iratus mihi es?*

Iratus licet offenſusque Tyndaro erat Hegio, non tamen ſincera ea ſcriptura. Certiſsimum erit quod Oxonienſis oſtendit: *Cur ergò ingratus mihi es?* Qui permutarunt parum orationis præmiſſæ perpendêre mentem. Etiam quæ ſequuntur Hegionis verba falſum arguunt: *Ergò ab eo petito gratiam iſtam.*

Addam

Addam Coronidis vicem unum duo adhuc Captivis. Exſtat ſcena poſtrema:

> TY. *Quid gnate mi?*
> *Atat, ſcio cur te patrem aſsimulas eſſe & me filium,*
> *Quia mihi item ut parentes, lucis das tuendæ copiam.*

Video controverſum id apud eruditos. Interpres ita inplicatè de eo loquitur, ut aut ſemet aut omnino ſententiam nõ intellexerit. Alij εἰρωνικῶς prolatum autumant quod vix poteſt. Voluit Plautus, Tyndarum, cum de laborioſo illo ac tenebroſo latomiarum antro protraheretur, ita innuiſſe Hegionem ſibi patrem, ſe filium, quomodo parientes prodentesque de materno ſinu in hanc lucem liberos, parentes dicimus. Vnde etiam parientes hic exaratum non temerè quis exiſtimet. Verum vocem *parentes* veluti *parientes* dici & propriè de genitricibus ſumi ex Plauti hoc loco notem. Suetonius quoque de Livia: *Quare non PARENTEM PATRIÆ, non ullum inſignem honorem recipere publicè paſſus eſt.* Denique ut animi mei verum ſenſum plenè prodam, omnino venuſtius aptiusq; ſermonis totius filo fuerit;

> TY. *Hem quid gnate mi?*
> *Atat ſcio cur? te patrem aſsimilas eſſe & me filium,*
> *Quia mihi, item ut parentes lucis das tuendæ copiam.*

Sed de hoc aliorum eſto ſententia. Illud Sc. *Adverte animum,* HEG. *terreſtris cana eſt,* PAR. *Sus terreſtris beſtia eſt.* HEG. *multis oleribus.* PAR. *Curato ægrotos domi*, non controverſum quidem, at facetum eſt. & olera ridiculè capit Paraſitus omne genus herbarum, quibus medemur. Apoſtoli locus non abſimilis ſit, quem animi gratia adducam. Ait cap. XIV. ad Romanos, ὃς μὲν πιστεύει φαγεῖν πάντα, ὁ δὲ ἀσθενῶν λάχανα ἐσθίει. Eâdem planè figurâ alluſit.

CAP. XIV.

Seneca loci aliquot tentatus. Vox privus repoſita, & Valerio Maximo bis eadem reddita.

SEneca Philoſophus ſæpe mihi in manu & animo eſt, nec facile ſcriptorem ſcio, cui melius velim factum. Vtinam deſiderio reſpondeat eventus & ſtigmata aliquot illius expungere liceat felici ſtilo. Tentabam libris de Benef. iſta. Lib 2. cap. 5.

Malo mihi jam neges, ubi in tædium adductus animus incipit beneficium odiſſe, dum expectat. Poteſt ob id ingratus eſſe?

Abſque lectionis diſcordia fuiſſet, tamen ultimum membrum ſuſpectum ſit. Qui enim id præcedenti ſententiæ apponas? Scriptura refert, *Poteſt ei ob id jam gratus eſſe.* Vel, *Poteſt ob id gratus eſſe.* Quædam etiam vulgarum. Vnde divino: *poteſt ob id nec gratus eſſe.* Mens certè hoc pacto perſpicua ſit, nec abludit quod ſequitur capite decimo, *Si gratos vis habere, quos obligas, non tantum des oportet beneficia, ſed & ames.* Libro tertio, capite primo:

Vitioſi oculi ſunt, qui lucem reformidant, cæci qui non vident.

Vidit Muretus ineptias ſcriptionis. Nec ego lectitatum cuiquam reor, *cæcos oculos*. Itaq; ipſe ex veteri libro qui tantum retinuit, *vitioſi ſunt qui lucem*; fecerat *Luſcitioſi ſunt.* Ego aliâ magis viâ; id eſt mutatione leviori expediebã. *vitiocli ſunt qui lucẽ reformidant. Vitioculi* erunt quibus vitiati oculi, ut *deſioculus* & talia. Bardi tamen exſcriptores ſive imperitia ſive inſolentia vocis verterunt in *vitioſi oculi.* Nos revocemus. Libro deinde ſexto capite 36.

Quemadmodum illi ſervaverunt bonorum civium officium, qui reddi ſibi penates ſuos noluerunt clade communi, quia ſatius erat duos unico malo affici, quam omnes publico.

Ex conjectura Pinciani ita repoſitum, cum membranæ ejus præferrent partim, *inquo*, partim, *uno*. Illud etiam inveniſſe ſe refert in Pal. ſecundo & tertio vir eruditiſsimus Ianus Gruterus, æſtimatq; veterem aliquam excidiſſe hîc vocem ſcriptumq;, *duos ſontico malo*. Non adverſabor elegantiſsimo homini, verius tamen putem; *duos privo malo*. Nam ſequitur, *quàm omnes publico*. Vox hæc quia ſic ſatis hodie innotuit & autoribus varijs variè redonata, Valerio adhuc lucem faciet, loco qui jam plurimos torſit. Ait libro quarto capite primo.

C. Memmius L. Octavium ſimiliter deprehenſum
nervis contudit.

Vbi mirè evariant manu exarati codices, Ioh. Sambuci referebat: *pernix contudit*. Lipſij: *protinus*. Alij: *pugnis*, quomodo & alter MS. noſter Anglicanus. Alter, quod proximè verum reor, *prius* habebat, paululâ enim mutatione ſimiliter reformem: *privus contudit*. Quod qui initium paragraphi notaverit, rectum fatebitur. Eos enim hic recenſet Valerius qui in vindicanda pudicitia, ſuo dolore pro publica lege uſi ſunt. Alluſit eleganter & aptè Iuvenalis: *Exigit autem Interdum ille dolor plus quam lex ulla dolori Conceſsit, necat hic ferro, ſecat ille cruentis Verberibus.* Et iterum capite tertio Valerius: *Horatius unius prælio trium Curiatiorum, conditione pugnæ, omnium Albanorum victor.* Pighius hanc lectionem in contextum retulit, nam olim excuſi, *Horatius poſt prelium*. *Vnus* iſtud indubiè formatum ex vetuſtiſsimâ lectione: *Horatius prius prælio*: quomodo in utroq; Cantabrigienſi Ms liquidò comparet. Itaque vix ambigimus quin & hic fuerit, *Horatius privus, prælio trium Curiatiorum*, vel *privo prælio*.

CAP. XV.

Plauti Curculio pluſculis locis reſtituta de Scripto.

AD Plautum porrò Curculione quæ ex libro ſubnotabam iſta ſunt. Scena prima, *Oſſium oculiſsimum ſalve,*

valui-

valuiſtin' oſtium occluſiſſimum, Videbatur referre ſcriptura loco priore, *occluſiſſimum*. Apud Arbitrum invenies, *excluſiſſimi ſumus*. Interim nihil hic præſto. Deinde eſt, *Hoc vide ut dormiunt peſſumi*, Ibidem erat, *peſſuli peſſumi*. Scena, *Placidè egredere*, PH. *dormio, ne occlamites*, PA. *Tu quidem vigilas.* PH. *at meo more dormio* Vide ſi lepidiori ſenſu fuerit, *Tum quidem vigilans.* Memini ſimiliter ludere D. Hieronumum Libro adverſus Vigilantium. Sed non eſt ad manum bibliotheca. Sequitur ſtatim,

Quem quidem mihi polluctus virgis ſervus ſermonem ſerat.

Hæſit in veteri vetus dicendi ratio; *Quod quidem mihi. Quod quidem*, eſt, quoad quidem. Agellius, *hominem poſtea quod capillus adoleſceret, domo continuit*, quomodo in Gyphaniano M exſtare annotat ſtudioſè Scoppius. Item Apuleius, *Quod me ad iſtam faciem bona uxor & mala fortuna perduxit.* Sc. deinde, *I tu præ*,

Ly. Tacuiſſe mavelim. LE. hau male meditate male dicax es.

Et libro & ſenſu poſcente faciendum: *Heu in male meditantem male dicax es.* Et viderat hanc olim mentem, credo, ex ingenio Nobiliſſimus Douſa, cujus conjectura non minus notabilis eſt, *Hau male meditato male dicax es.* Deniq; Sc, *Date viam. Ita res ſubita, celeriter mihi hoc homine convento eſt opus.* in eodem concipiebatur: *Ita res ſubita eſt, oculiter mihi.* Vbi videndum an *ocyter* dictum voluerit, aut voce Apuleianâ, *ocyter.* Ibidem ſtatim:

Poſtquam hoc mihi narravit; abeo ab illo revocat me illico:
Vocat ad cœnam: religio fuit, denegare nolui.

Ianus Gulielmius interpunctione rem factam cenſuit: *Religio fuit denegare, nolui.* Hac mente; Non auſus fui negare venturum me, ideo negare nolui. At adſit ita neſcio quod acuminis & ſententiæ frigus. Faciebam ego: *Vocat ad cœnam, religio fuit denegare; volui.* In religionem ſuam ac conſcientiam peccaturum ſe credidit paraſitus, ſi quod unicè exoptabat

excuſaſſet. Erat enim cæna huic generi res ſacra; & cui officium denegare nefarium ac illicitum exiſtimabant. Comicus Afer locutionis formam retinuit, *Nam nihil eſſe mihi, religio eſt dicere.*

CAP. XVI.

Agellij vetus ſcriptura reſervata, albi emendata. Suſpicio ſuper loco Tertulliani.

AD Agellium reficiendi mei libenter & crebrò reviſo, tenetq; prorſus animum meum homo ille puriſsimi dulciſsimiq; oris, ac ſermonibus uſq; adeò amæniſſimis demulcet, ut ijs quandoq; puriter quaſi liqueſcam. Rectè itaque facere me judico, cum illi viciſsim juvando ſedulam operam navo. Ait capit. 14. libro quinto:

Tum Sole, inquit, medio rapido & flagranti ſpecum quandam nactus.

Laudabilis utrumque & correctione juviſſe lectiones laborantes, & obſcuriores dubiaſque aut illuſtraſſe, aut firmaſſe. Poſterius hoc huic loco faciendum, cui validum jam diu intenditur telum. Priſcianus hæc laudat, ſed in eo ſcriptum, *arido.* Viſum itaq; *viro* docto, *ardido* facere. Ego uſitatam lectionem firmaverim hic ipſis Agellij verbis libro viceſimo ſub initium: *An tu forte morbum appellare hic putas, ægrotationem gravem cum febri rapida & querquera. Rapidâ* ardida hîc intelligo & flagranti. Eſt deinde libro nono capite ſecundo:

Sed hoc potius, inquit, dolori mihi & ægritudini eſt, quod hujuſmodi animalia ſpurca atq; probroſa, nomen uſurpent ſanctiſsimum & philoſophi appellentur.

Sermonis hujus occaſio palliatus quidam fuit ac crinitus, qui Philoſophum ſe jactaret, conſularemq; virum Herodem Atticum accedens pertinaciter peteret æs ſibi dari (ut loquitur Agellius) εἰς ἄρτους. Sed dum ſingula penitius examino vox

probroſa

probroſa illo mihi loco vileſcit. Et ecce hæc meditanti commodum obtulit facem cl. Lipſius, qui Epiſtolicarum Quæſtionum libro tertio narrat haberi in Scripto: *atq; probra.* Quod ego pro *probroſis* ut *ſcelus* pro *ſceleſto*, dictum acciperem, niſi epithetum poſcere videatur vox *animalia.* Itaq; videndum ſi fuerit, *hujuſmodi animalia ſpurca atq; proca.* Id certè hominis iſtius impudētem petendi libidinem eximiè depromat. Feſtus; *procari, poſcere eſt. Vnde & proci, & meretrices procaces.* Plautus item Perſa:

Pecuniæ accipiter, avide atq; invide, procax rapax, trahax.

Hoc vulgo haud ſatis intellectum implicuiſſe videtur Tertulliani etjam inſignem locum lib. de Pallio. Ait magnus ille doctor: *Sic & mari fides infamis, dum & flabris æquo mutantibus de tranquillo probum, de fluctris temperatum, & extemplo de decumanis inquietat.* Reſcribendum cenſuerat Latinus: *de tranquillo pronum.* Quod peritiſsimo Iunio jure diſplicuit qui vulgato aſtipulatur, aitq; dici *probum* velut *prohibum.* Ego ei & calculum meum appono ſed & una admoneo, diſpiciendum num habere hîc locum etjam poſſit, *de tranquillo procum.* Lucretius, *Subdola cum ridet placidi pellacia ponti.* Maro majorem expreſsit violentiam, ubi ait, *penitusq; procacibus auſtris.* Maris autem ejuſmodi procaciam conſpicimus manifeſtò cum in ſeſe ponente paulatim tempeſtate, collidit colluditq; laſcivia veluti undarum. Libro quarto capite nono:

Religioſi dies dicuntur triſti omine infames impeditiq;.

Impedire, ſordidare atq; ad probrum ducere rectè explicuit Nonius. Plautus: *Qui domi uxorem meam impudicia impedivit.* Verum & Noniano & Plautino loco inſiticia diphthongo *impædivit*, ſcribendum aſſentior clariſs. Douzæ. Atq; adeo hoc Agelliano flagitem. Verba deinde M. Catonis ſunt lib 15. cap. 9. *Poſtridie ſignis collatis, æquo fronte, peditatu, equitibus atq; alijs cum hoſtium legionibus pugnavit.* Leviculum mendum eſt;

tamen quia in omnibus, quos vidi, libris inolevit, faciendum moneo, *equitibus atq; alis.* Cincius, *Alæ dictæ exercitus equitum ordines, quod circum legiones dextra ſiniſtraq;, tanquam alæ in avium corporibus locabantur.* Bene itaq, *alis*: Nam cum legionibus depugnatum indicat Cato.

CAP. XVII.

In Velleio adhuc unum duo indicata ſeu correcta.

APud Paterculum denique, vbi ſuper clade Variana narrationis id veluti exordium eſt: *Nunc ſumma deflenda eſt,* variè excercitum hoc habuit Valentinum, muſæo cognomine, Acidalium. Tres enim ordine conjecturas adfert: *decenda, ſequenda, deplenda,* quarum ultima illi, ut ajt, blanditur maximè. Mihì vix ulla ſatisfaciat. Alijs ex comparatione arbitrari fas erit. Scribo itaque vix litera mutante: *Nunc ſumma deferenda eſt.* Nam id verbi capi ſæpè pro, rem quampiam ordine & quaſi apud patronum exponere, quis non novit? Hic autem tale quid requiri docent ſtatim vel exodij loco iſta: *His auditis revolat ad patrem Cæſar perpetuus patronus Romani imperij, aſſuetam ſibi cauſam ſuſcipit.* Sed ut manum tandem, quod dicitur, à tabula. Apud Velleium itaque quod facie hac ſæpiculè occurrit, *Diſcrimine veſtro me ſubtrahabam* etc. *Quam profeſſione ejus, quâ ſemper uſus erat, congruebat,* denique, *Horum virorum mentione ſi quis quæſiſſe me dicat,* locum, pro, *diſcimine, profeſſioni, mentioni,* non temere ſed conſultò prolatnm & antiquè. Propertius, *illa meo caros donaſſet funere crines Molliter.* Et iterum, *ſi placet inſultet, Lygdame, morte mea* item Lucilius, *Eſuriente leoni ex ore exſulpere prædam.* Imo & ipſe Latiæ linguæ lex & lima Varro: *Facile enim,* inquit, *ei quàm minore natu ſunt dicto audientes.* Quæ tamen haud ego monuiſſem, niſi ab alijs jamdiu ſollicitata compeiſſem ac doluiſſem. Hæc fere ad Vellejum. quæ in memoriam me reducunt veſtri, Godofride & Arceri, reliquorumque amico-

amicorum jucundiſsimi in Friſijs olim convictus. Enarrebamus nos ſucceſsivis temporibus Vellejanam hiſtoriam, & verò, ut ferebat tunc ætas, non pauca, nec infeliciter etjam calculo veſtro, illuſtrabamus, Vos viciſsim Græcanicum aliquid aut ſimile emblema reponebatis, quod & animum ſæpe & mentem detinuit muſæa profectò & amæna Sirene. Inerrat adhuc auribus meis ille veſter ab Helicone ſonus: Tua, Godofride, ſtrenalis avena etiamnum recens eſt, & digna quæ publicè hic perſonet amoris & memoriæ liquidiſsimus teſtis.

GODEFRIDVS SOPINGIVS, JOHAN. ISACIO PONTANO.

MOribus antiquis nova jam mortalia ſæcla
Vtuntur. captus Romuleâ urbe manet
Mos nova mittendi ſpecioſæ numera ſtrenæ:
Quæ mare, vel tellus ſufficere alma homini,
Dædala vel poſsit quæq; ars intexere telæ,
Vel Parijs quæq; incidere marmoribus,
Vel pandas lances, quas aurea labra coronant,
Seu carcheſia, ſeu pocula Bacche tua,
Vel ſcabra, vel rudia, aut ſignata numiſmata, magni
Vivida quæ impreſsi Principis ora ferant;
Donabant olim hæc ultro citroq; Quirites.
Sed te concivem quamlibet Auſonidis
Romanæ adſcribat tua docta peritia linguæ
Jane, tamen non do hæc grata futura tibi:
Aſt mage grata, ſcio, Muſarum munera pono,
Nobis communis quas fovet almus Amor.
Pro cunctis illis felicis & auſpicia anni
Deprecor, ac vitæ gaudia læta tuæ.

CA-

CAP. XVIII.

Epidicus Plauti ſparſim emendata.

FAſtigium primori huic libello imponat Epidicus. Edicur Sc. *Malè morigerus.* . Ep. *Non me noviſti?* Vt *quod quidem nunc veniat in mentem mihi* Ep. *Lunelam atq; anellum aureolum in digitum* VI. *memini mi homo.* EP. *Non meminiſti me inaurem ad te afferre natâli die?* VI. *Tune is es.* Suboderati primum ex libro ſumus loci mendum. Et potuiſſemus tamen, etjam abſque illo fuiſſet, ad id & verum perveniſſe attentâ collatione. At jam autoritate ejus & ſuffragio indubia erit emendatio:

> EP. *Non me noviſti ?* VI. *quod quidem nunc veniat in mentem mihi.*
> EP. *Non meminiſti me inaurem ad te afferre natali die ?*
> VI. *memini mi homo.*
> EP. *Lunelam atq; anellum in digitum :*
> VI. *Tune is es.*

Sc. *Quid eſt, Non patrem ego nominem, ubi tu tuam me appelles filiam?* venuſtè inſeretur ex eodem, *patrem te ego.* Et langueat abſque relationę tali ſententia: Sc. deindę *cave præterbitas,*

> FI. *Poſtquam libera eſt, ubi*
> *Habitet dum, incertò ſcio.* PE. *ebo, quis eam liberaverit,*
> *Volo ſcire, ſi ſcis.*

Vetuſtus idem codex: PE, *ebo, an quis eam liberaverit?* Quod præeat fortean ad veram & veterem lectionem. Nam facere amem, PE.*ehò, ain? Quis eam liberaverit Volo ſcire, ſi ſcis.* Et ſtatim ubi legitur, *Me impune irriſui habitum, de peculatum eis*, legerim ego, *depeculatum meis*, extractâ ex proxima voce literâ. *Meis*, intelligit ſeruum ſuum Epidicum & ſtratippoclem filium. Sc. autem, *Feciſti jam officium*, habebat Anglicanus, *nihil moror vetula & vulgata verba*, ubi vulgò, *vetera & vulgata.* Iuvenal. *Quod mea cum vetulo coluit puls annua libo.* Et Catul. *vetulo falerno.* Sc. deindè, *Nō oris causâ modò homines æquum fuit ſibi habere ſpeculum, ubi os contēplarent ſuum*, addebat idem

idem vetus, *ſuum ſibi.* Sub finem verò fabulæ, ubi edunt, *lumbos porgite, atq; extollite*, erat in eodem, *ſurgite*, quod eſt, *ſurrigite.* Porrò Sc. *St. tacete*, editur vulgò, *Cumatile atq; plumatile, cerimum aut melinum, gerræ maximæ*, At ſcriptus ſervabat, *aut gerinum.* Quod an *berinum* fuerit etjam atq; etjam cogitemus. *Berus* certè burrus color eſt; &, ipſe quantum cenſeo, veriſsima ſit amici noſtri has literas eruditiſsimi P. Scriverij conjectura; legendum videlicet apud Martialem: *Beros ſardonychas* pro quod vulgò, *Veros.* ScriverI inquam, *cujus amor tantum mihi creſcit in horas, Quantum vere novo viridis ſe ſubjicit alnus.*

FINIS LIBRI PRIMI.

Iohan. Isaci Pontani
ANALECTORVM
LIBRI SECVNDI
CAPVT I.

Senecæ Oedipus variè emendata vetuſti codicis fide.

DEbet plurimum Seneca Tragicus noſtræ tempeſtatis cenſoribus. Fidem facias vel tu, Lipſi, ſolus, qui ſagacis ingenij indagine & manu exarati libri ope, talia innumeris ejus locis applicuiſti fomenta, ut ijs non color ſolum calorq; Senecioni huic reparatus videretur, ſed juvenentior illa vis & vita. Fuere nihilominus qui hujuſmodi deinde induſtria excitati ſubvaleſcentem jam ſcriptorem ſimili medicina fortiter & porrò roborarunt. Ego verò ut oportunè poſt multorum has operas ita redivum Senecam cum Veteri quodam ſcripto diligentius contendo, video hic quoque verum eſſe neminem tam validè ex gravi revalere malo, quin medicatiunculas ſubinde quaſdam repoſcat; Quas ſi cum judicio & loco ſubminiſtraverim, tu, Lipſi clariſſime, judicabis. Eſto exordium ab Oedipo, verſu 209.

Vtrumne clarus ignis & nitidus ſtetit,
Rectusq; purum verticem cælo tulit.

Eximius ſuper flammæſpicio locus. At quanto Angelicamus eundem elegantius?

Vtrum-

Vtrumne clarus ignis & nitidus ſteit,
Recensq́ purum verticem cælo tulit?

Non ille verba verbis inanites iterat, ſed vòces ſingulæ ſingulos ſervant ſenſus. Tria cum curâ hîc notat, num ſcilicet elatum, num nitidum, num recens ſeu hilarum effulſerit lumen. verſu 572. *Scrutemur unde tantus hic exiis rigor.* Ex vero & ſcripto legendum, *livor.* Lividus, inquam, ille & Saturnius color etiam extiſpicibus in fauſtus & funeſtus. obſervavit Cordubenſis,

Viſcera tincta notis gelidoq́ infecta cruore,
Plurimus aſperſo variabat ſanguine livor.

Verſu 494. *Garruli gramen ſecuere rivi.* Erat in Anglicano, *locuere rivi.* Suſpicetur quis, *coluere rivi.* Verſu 546.

Triſtis ſub illa, lucis & Phœbi inſcius
Reſtagnat humor, frigore æterno rigens.

Refert idem ille Vetus, *Triſtis ſub illâ lucus, & Phœbi inſcius Hinc ſtagnat humor,* & recte ſanè; nam Poeta poſtquam totius nemoris circumſtantiam habitumque depinxiſſet, & ipſa veluti loci ſecretiora adumbraſſet, addit digito quaſi intento; Sub illâ umbrâ triſtis & feralis hîc lucus. Itaque quod pæne prætervolaſſet, verſu ſuperiori, ſcribendum *umbrâ* non *urâ*, quod negligi fere video cum tamen non noſter ſolum, ſed omnes pene meliores MSS. ſic cuſtodiant Verſu deindè: 575. *Duxere rimas robora*, Evariabat in eodem Cantabrigienſi codice lectio: *vivere ruinas.* Vnde conjecturam quis faciat, fuiſſe, *nivere rimis*, id eſſet *connivere.* Plautus, *Viden coagmenta in foribus? video. Specta quam arcte dormiunt: dormiunt? illud quidem ut connivent volui dicere.* Nihil interim, niſi fide plurium, promptum ſit. Verſu 580.

Sive ipſa tellus, ut daret functis viam, Compage rupta ſonuit.

Tetigit aures & oculos meos ſcriptura libri: *compage rupta ſecuit. Secuit pro ſecta eſt* proba & priſca dictio. Verſu 645.

Inceſtam domum

Vertam, & penates impio Marte obteram,

Duplex hic nodus; alterum enodat ſcriptus, in quo rectè, *incretam domum*, & addo hic aptè, ubi ex matris & filij impiâ mixtione horribilis iſta proſapia denotatur. Vnde & Feſtus; *increta*, indiviſa. Alterum nodum liber præterit; Ego ſeco & facio: *penates impios Marte obteram.* Non enim impio Marte everſionem ejuſmodi inſtitui rebitur, at pio potius & licito. *Penates* itaque *impij*, quos cupit everſos.

CAP. II.

Futare. Parius lapis. Durus poeta. ad Propertium meliores aliquot notæ.

SEd pauſo pauliſper à Tragico hoc opere, & Propertium amatorem vatem interſero; ſed vatem, ita Muſæ me ament, doctum, diſertum magnificum. Vetuſtas verò in illo talis, ut eruditorum conſenſu non modò principem ſemper laudem meruerit, ſed ob profundum quoque literaturæ perpetuam admirationem. Eiproparte emaculando caput hoc dicatum ſit. Legimus lib. 1. Eleg. 18.

Ah quoties teneras reſonant mea verba ſub umbras,
Scribitur & veſtris Cynthia corticibus:
An tua quod peperit nobis injuria curas
Quæ ſolum tacitis cognita ſunt foribus?

Poſterior verſus liquidò labem ſuam præfert, & Iovem lapidem jurare paratus ſum pictum primitus:

Ah tua quot peperit nobis injuria dura!
Quæ ſolum tacitis cognita ſunt foribus?

Quod dura, ut ſuprà: *Sæpè ego multa tuæ levitatis dura timebam.* Lib. 2. Eleg. 13.

Quod quamvis ita ſit, dominam mutare cavebo,
Tum flebit, cum in me ſenſerit eſſe fidem.

Omnium

Omninm doctrinarum laude princeps Ioſephus Scaliger vidit ineptum hoc loco vocabulum, *mutare*. Rejecit idcirco, & ſcribi maluit? *Dominæ mutire cavebo*, quod quidem propius verum ſit; ſed, ſi quid video, tetigi poetæ genuinam germanam vocem. Lego vix literâ immutante. *Dominam futare cavebo*. *Futare*, proprium omnino hic verbum. Iſidorus, *Futare*, ἐλεγχεῖν. Compoſitum extulit eadem fere mente Titinnius, *Cocus magnum abenum, quando fervet, paulâ confutat truâ*. Sed Propertium ſimplicia præ compoſitis uti alijs jam doctum. Correctores verò offendit inſolentior vox, nec *fidem* hic ceperunt pro taciturnitate, quod debebant, ſupra: *Non ſolum veſtros didici reticere dolores, Eſt quiddam in nobis majus, Amice, fide*. Hæc profectò mendi indoles, hæc medicina. Nec eſt quod cenſeat quiſpiam eſſe volupe nobis, quod iſtis criticis ſolet, ſi quid raræ dictionis, ubivis ingerere. Rem ipſam putate. Eleg. 17.

Vidiſtis pleno teneram candore puellam,
Vidiſtis fuſco? Ducit uterq; color.
Vidiſtis quandam Argiva prodire figura,
Vidiſtis noſtras? utraq; forma rapit.

Adſcripſi pluſculos verſus, ut conjecturæ noſtræ vis eluceret. Suſpicor enim lineâ poſtremâ literam fugiſſe reprehendendam ita,

Vidiſtis noſtrati? utraq; forma rapit.

Nec ſpernit hæc hypermetra Propertius, licet parcior hac parte. infra, *Herculis Antæiq; Heſperidumq; choros*. Lib. 3. cap. 4.

In Veneris tabula ſummam ſibi ponit Apelles,
Parrhaſius parva vindicat arte locum.

Et ſtatim.

Phidiacus ſigno ſe Iupiter ornat eburno,
Praxitelem proprius vindicat arte lapis.

Omnino poſtremo verſu malim, *Paxitelem Parius vindicat arte lapis*. Nam qui laudaſſet ebur in quo excelluit Phidias & Praxitelem qui Parij marmoris ſculptura eminuit, minus eleganter *proprij lapidis arte* viguiſſe dixiſſet, cum etjam carminis canon tam commodè admittat *Parius*. Omnino verũ erit, quod imbibi dudum, inverſas ſcilicet & perturbatas eſſe utriuſq; verſiculi binas has voces *proprius* & *Parius*, ut hæc ad poſteriorem, illa ad priorem referatur. Iam facilis reſtitutio ex *parva Parius* ex *proprius* verò *propria*, quod tamen in vetuſtoribus libris etjamnum reſtat. Nam edunt: *Praxitelem propria vindicat arte lapis*. Itaq; utrumq; ſic formo:

In Veneris tabula ſummam ſibi ponit Apelles,
Parrhaſius propria vindicat arte locum.

Deinde.

Phidiacus ſigno ſe Iupiter ornat eburno,
Praxitelem Parius vindicat arte lapis.

Propria arte eſt, ἰδιαζούσῃ. Quâ mente quoq; Ioſ. Scaliger ex tranſpoſito (ut ego cenſeo) *parva* divinat *priva*, & explicat ex hiſtoria artificis eruditè. Quocirca conjecturæ meæ nondum penitere me debet. Eâdem elegiâ.

Inter Callimachi ſat erit placuiſſe libellos,
Et cecini ſſe modis, Coe poeta, tuis.

Coe poeta Beroaldi caſtigatio eſt. Vetuſti & ſcripti libri, *dure poeta*. Hinc faciebat magnus cenſor, *pure*. Sed verum reor illud ipſum, *dure*. *Durum poetam* videtur dicere amatorem ſeu Amorum bellis qualem fuiſſe Philetam ſcimus. Ovidus, *Nec tantum Coo Battis amata ſuo* Et Propertius Amoris dulcem amaritiem probè expertus ita eroticum vatem ex re ipſa, non temere appellaſſe cenſendus. Scripſit ipſe de ſe, ſupra lib. 2.

Deſine Achilleo componere verba Cothurno,
Deſine, & ad molles membra reſolve choros.

Incipe

Incipe jam anguſto verſus componere torno,
Inq; tuos ignes, dure poeta, veni.

Liquido ſe *durum* vocat *poetam*. Et certè ſi ſcriptionis ſeges Amor, res aſpera & dura, quid ni & Scriptorem quoq; ipſum rectè durum dixerit? Docet lib. 2.

Durius in terris nihil eſt quod vivat amante,
Nec, modò ſi ſapias, quod minus eſſe velis.

Quare Philetas & Propertius ob duros ſuos amores duri poetæ. Nec abſimile admodum, quod Comicos, Tragicos capimus ab argumento.

CAP. III.

Emaculata aliquoties Senecæ Hippolytus.

REvertor ad Senecam, & ex vetuſti codicis horto quos excerpſi porrò ſalubriores flores, libens Hippolyto ejus in medicinam profero & uſum. Verſu 13.

Vbi per glacies lenis Iliſſus, Vbi Meander ſuper æquales
Labitur agros piger

Negotium jam diu cenſoribus faceſsit hic locus. Quid eſt enim, *per glacies lenis Iliſſus*? Sed bene ſit illis libris qui verſum primum licet leviter ſaucium poſteris reſervarint. Noſter quidem, quem ſemper laudamus, illo deficit. Interim tamen non fraudandus ſua laude cum proximum verâ ſuâ veſte & mente præſentet: *Vbi Meander ſuper inæquales*. Vult enim Meandrum per ſcrupos & ſaxa labi. Et poſcit hiſtoria etjam ſententia ſequens: *Et ſteriles Amne maligno radit arenas*. Hoc cum ita ſit, præitur mihi egregiè ad verſus prioris correctionem. Nam lego:

Vbi per graciles lenis Iliſſus.

Nec

Nec eſt diſsimile quod de Acheloo ajt in Oeteo, *graciliſq; vado ſerperet æquo.* Et de Petauro Martialis:

> *Quid ſi per graciles vias Petauri*
> *Invitum jubeas ſubire Ladam?*

Verſu 212. *Mediumq; ſanos vulgus affectus tenet, Et ſe coercet modice.* Beneretus, *Quod ſe coercet modico.* Iuvenalis:

> *Præſtabat caſtas humilis fortuna Latinas*
> *Quondam, nec vitijs contingi parva ſinebat Tecta labor.*

Verſu 437.

> *Quid te ipſe pœnis gravibus infeſtus gravas,*
> *Quem fata cogunt; hic quidam vivat miſer.*

Animat priorem verſum Cantabrigienſis: *Quid te ipſe pœnis gravibus infeſtus gravas?* Et ſtatim ſcribit: *hic quoq; vivat miſer.* Fecero, *quaq;* quod valeat, *ubicunq;*. Verſ. 493.

> *Nec ſcelera populos inter atq; urbes ſita Novit.*

Valde probem quod exſtat in eodem: *atq; urbes ſcita.* Arnobius: *Ipſum adverſum ſe Jovem remedia ſciſſe.* Quomodo & legi apud eundem Gentium antagoniſtam optem lib. 5. pag. 155. ubi editum, *ſuperq; ſacris ejus origo bacſita eſt.* At, *ſcita eſt* rectum ſit. Verſ. 701.

> *Procul impudicos corpore à caſto amove Tactus.*

Cantabrigienſis, *Prò impudicos.*

CAPVT IV.

Valerius Max. mendis aliquod & gloſſematibus libri ope purgatus.

VAlerium Maximum Poſtremò & probè cenſum cum Cantabrigienſi quodo Veteri diligentius in Anglia contuli; & quæ ſuperare videbantur inviſa ſeveris illis

illis & accuratis Ariſtarchis libens hîc in rem & uſum literarum collegi.

Prologo :

> *Aut quis temporis mentio, domeſticæ peregrinæq; hiſtoriæ ſeriem, felici ſuperiorum ſtilo conditam.*

Cantabrigienſis Lycæi MSS. inſpexi bina: Alteri præfatio hæc deerat. In altero liquido legebatur: *felicis ſeculi ſtilo conditam*, quod præoptem. Cap. 17. libro primo: *Non procul à Veſuvij montis radicibus poſitis caſtris.* Idem Vetus, *Prope ab Veſuvio.* Id revocemus. Statim, *ſciſcitatusq; eſt ſiquidem talis habitus aut intrantem cubiculum aut exeuntem vidiſ.* Germanum erat in utroque priſco: *ſi quem.* Ibidem: *Inter hanc noctem & ſupplicium capitis, quo eum Cæſar afficit, paululum admodum tempus interceſsit.* Ita quidem ex libris quibuſdam Pighius. Conſtanter tamen alter noſter cuſtodiebat, *Parvulum admodum tempus acceſsit,* ut ambigere vix liceat quin ſcripſerit Valerius, *parvulum admodum tempus abceſsit.* Deinde: *Himeræorum maxim inter offuſam ad officium & ſpectaculum ejus turbam, ut aſpexit, hunc eſſe.* Vetus, *Himera cum in curiam iret*, quaſi non oppidi ſed fœminæ ipſius nomen ſit. Cogitemus. Cap. 8.

> *Sed ipſam cælo Junonem petitam portare ſe credentes.*

Idem non male, *Junonem præſtitam.* Et ſtatim *Hoc modo Fortuna ſæviens, huic vocem eius vitam ademit, illi propria donat.* Vbi poſteriores voces, *illi prop.* hic ineptas cenſeo & nullæ rei. Delendæ itaq; vel fide libri. Deinde cap. 4 lib. 2.

> *Ea res avertit vulgi animum, & famam Scipionis magnopere quaſſavit.*

Scriptum prævaleat, *vertit vulgi animum.* Conſequenter: *Ludos & lectiſternia, continuis tribus noctibus; quia totidem filij periculo liberati erant, fecit.* Vbinam, obſecro, in tota hac narratione trium meminit Valeſij filiorum Valerius? Docuit in exordio duos ei filios fuiſſe & filiam unam. Quo quid adverſus expreſſum

ſcripturam clarius? Itaq; ex Veteri veritas reducenda: *eidem liberi.* Cap. 3. *Ideoq; autori ejus Nævio adhuc honor eſt habitus.* Ergone Valerij adhuc evo Nævius ob iſtud inſtitutum honoratus? Futarunt id clarè alij, & juvat eos Liber in quo: *Autoriq; Nævio honos eſt habitus.* cap. 6. *Et Pericles dignus à quo talis muneris dandi poſteritas potiſsimum initium caperet.* In Veteri clarius & verius: *talis muneris dandi potiſsimum ſumeretur initium.* Deinde, *Sine lamentatione, ſine planctu luctus funeris die, domeſtico ſacrificio adjectoq; neceſſariorum convivio, finitur,* confuſa iſta & obſcura diſtinguit ita & illuſtrat Anglicanus: *Sine lamentatione, ſine luctu, funeris dies domeſtico* etc. cap. 7.

> *Vt in acie exceptorum vulnerum nodoſis ictibus cruore renovato, victoriarum, quas modo ſpecioſiſſimas erat adeptus titulos reſpergeret.*

Diſſolutior hac & impurior junctura. Liber. *victoriarum, quas modo fecerat, adeptos titulos reſpergeret.* Nec deſiderem hic ultrà quicquam. Cap. 10.

> *M. quoq; Porcium Catonem admiratio fortis & ſinceræ vitæ, adeo admirabilem ſenatui fecit.*

Quæ nam hæc dicendi ratio, *admiratio fecit admirabilem?* Sequor veteres, in quorum altero, *M. quoq; Porcium Catonem fortis & ſinceræ vitæ adeo venerabilem ſenatui reddidit.* In altero, *fortis & ſinceræ vitæ gravitas adeò venerabilem M. P. Catonem ſenatui reddidit.* Facile videre eſt, quid diſtent æra lupinis. Sequitur continuò,

> *Vt cum invito Cæſare conſule adverſus publicanos dicendo in curia diem extraheret.*

Non producere diem Cato dicendo quæſivit, ſed veluti fallere & quam citiſſime terminare. Agellius de hac ipſa re, *Eximebatq; dicendo diem.* Falſa itaque vulgata ſcriptio, vera quæ in libro ſervata, *diem abſtraheret.*

CAP.

CAP. V.

Apulejus variè reſtitutus. Seneca ſemel.

LEgimus apud L. Apuleium apologiâ:

> *Ne tu Claudi Maxime nimis patiens vir es, & oppido proxima humanitate.*

Vbi manifeſtus in poſtremis vocibus error ſit haud magnæ rei. Colvius *plurimâ humanitate* legendum cenſuit; Alius, *primâ*. Vir clariſsimus Iſaacus Caſaubonus receptæ lectioni patrocinandum fere credit; Aliàs, ſi quid mutandum, placeat ipſi, *prolixa*. quod nobis jam diu in mentem fuit. Cicero ad Att. *Intereſt noſtrâ Plancum hoc animo lubenti & prolixo facere.* Iterum: *prolixa & benefica natura.* Et ipſe Apulejus, *vivæ uxoris prolixam liberalitatem.* Quæ omnia non tam Lucij hujus Africani bono fuſius profero, quàm illius Hiſpani; qui libro de Beneficijs primò in gemino germano mendo. Ego emaculo, & legam: *Itaq; nec aurum nec argentum nec quicquam eorum quæ à prolixis accipimus, beneficium eſt, ſed ipſa tribuentis voluntas*, Vulgo publicatur, *quæ à proximis*, quod omninò pariter natum ex compendiariâ librariorum ſcriptione. Quàm tamen id curioſorum hodie criticorum eluſerit ingenia, teſtis CL. Gruterus ſuis ad Philoſophum hunc locupletiſſimis notis. Ipſe verò (ut homo indagine facili & felici) valde probabiliter certè auctoris mentem quam proximè, divinaverat, *prothymis*. Modius, *pro xenys*, elementis volentibus modo ſenſu. Sed ſæpe exclamare jam juvat, ἁπλοῦς ὁ μῦθος τῆς ἀληθείας. Porrò ex Apulejo duo tria adhuc promam, & pauſabo: Editur Mileſij ſermonis lib. 2.

> *Cerdo quidam nomine negotiator accesſit, cum diem commodum peregrinationi cupiens.*

Invenit in membranis diligentiſsimus atque eruditiſsimus juvenis Caſper Schoppius, *ſibi cupiens prævidere* quod placeat quidem, ſi diſtinctiuncula porrò illuſtres: *acceſſit eum; diem*

commodum. Cerdonis enim non erat diem aliquem præſtituere (qui nec potuit) ſed Caldæi iſtius, qui, ut ajt Lucius, coronæ circumſtantium fata donabat. Faciet ad rei lucem iſtud Iuvenalis:

> *Quæ caſtra viro, patriamq; petente*
> *Non ibit pariter numeris revocata Thraſilli.*
> *Ad primum lapidem vectari cum placet, hora*
> *Sumitur ex libro: ſi prurit frictus ocelli*
> *Angulus, inſpecta geneſi collyria poſcit.*

Exſtat Satyrâ VI. & addit clauſulæ vicem aptiſsimè *Plebejum in circo poſitum eſt, & in aggere fatum.* Deinde apud Apul. lib 3.

> *Verum ſtatuas & imagines dignioribus meiq; majoribus reſervare ſuadeo.*

Notatum jam alijs de majoribus ejus, quod ij videlicet nunc olim ad plures ſe penetraverant. Itaque variè adjuvare ſatagunt. Alius vult, *meq; majoribus.* Alius, *dignioribus meiſq; majoribus.* Ego helleniſsimum agnoſco & levi mole repono: *meiq; majoribus.* Exempla ſuperinducere ſuperfluum ſic lectione præſertim Apulejana vel leviter exercitis. Eodem ſtatim libro:

> *Jamq; luminibus meis vigilia marcidis infuſus ſopor etjam in alium diem nos attinuit.*

Eſt ad manum unica ſolummodò editio, eaq; noviſsima; quæ tamen, ut poſui, refert. Indubie interim rectius ſit, *in alium diem nos attinuit.*

CAP. VI.

Agamemnon Senecæ obiter percurſa.

AD Agamemnonem paucula hoc quidem capite dabo, Sed acervum contra carus ſit vel unus ille de Hercule locus, quem jam annò Macrobianis Notis per

occaſio-

occaſionem inſeruimus. Quàm enim is contorſerit etjam doctos, norunt Tragici hujus familiares. Itaque Verſu 358. *Tibi nexilibus Turba coronis redimita venit.* Addit Scriptus, *ſupplex tui.* Deinde quod verſu 546.

Tandem horream
Aliena inertis tela mitti dexterà?
Quid ſi ipſe mittat?

Omnino non ſpreverim. Erat tamen in Veteri, *Quid ſi ipſe inſtet*, voce valde item hic apta imò militari: Valerius, *Cum militem acrius ſibi in acie inſtantem comminus interemiſſet.* Verſu 885.

Haurit trementi ſemivir dextra latus
Nec penitus adigit

Non diſplicebit ejuſdem ſcriptio: *Nec penitus figit.* Verſu 890. *Caput fluentes undiq; & cæſos ſinus Diſſicere.* Evariant in poſtrema voce libri. Anglicanus, ut puto, non abſonè *diffregere*. Verſu 895. *Sic huc & illuc impetum librat manum.* Melius liber, *impiâ librat manu.* Deniq, quod verſu 570. reperitur in melioribus manu exaratis:

Jam timent terram rates
Voluntq; maria? cecidit in lucem furor.

Firmat quoque Anglicanus. De ſenſu autem controvertitur. Gravis & firmi judicii cenſor ait innui poſteriori membro, ſub lucem demum deſiiſſent ſoles, compellatam. Delrio, de adventu diei quod dicit vix probum ob id quod ſequitur: *Poſtquam litatum eſt, Phœbus in lucem redit.* Ego in æſtu lectionis hac quaſi mente capiebam: horruiſſe videlicet rates nauclerosſque terram, ac omni vi reniſos ad altum; ſed furor & veluti fatum repreſsit eos ad terram ſive facem à Nauplio doloſé accenſam. Interim à ſententia priori non temere recedo. Porrò verſu 724.

Agreſtis ille alumnus evertet domum.

Cantabrigienſis, *eiicit domum.* Fuerit ſors, *elidet.*

CAP. VII.

Plautus Milite illuſtratus. Item Aſinaria.
Incœnis, ſine cœna.

DIxi ſæpicule & dico, nec diſsimulo: Aptiſsimè tu Ioſephe Scaliger manum & limam Accio Plauto adhibere poſsis. Quis enim te in omni Antiquitate exercitatior? Quis doctrinâ, induſtriâ, diligentiâ excellentior? Poſsis itaque hæc commodiſsimè; & effeciſti jamdudum ne infinitis locis æternum caligaremus. Tantum quod crebrò & ſcripta voce in operibus tuis promittis, præſta, & ſemel latiniſsimum nobis ſcriptorem e ruinis antiquitatis vero ſuo vultu & cultu producito. Fiet, ſpero, aliquando, & hoc per remiſsiones. Interim nos ſaltuatim & vaga quadam conjectura potius quam certa cura, indicatum ibimus, ſi fors ſanatum, laceras quaſdam & latentium ulcerum partes. Milite Sc. *Rem omnem:*

Poſtquam adbibêre aures meæ tuæ moram orationis.

Fuit qui ex Ennio, in fallor, faciendum cenſuit: *oram orationis.* Ego id tantum dixero, legi Moſtellaria; *orationis operam compendi face.* Porrò Sc. *Hera etiam.*

MILP. *Non faciet bonum animum modo habeto.*
PYRG. *Vt ipſa ſe contemnit.*
ACR. *Metuo ne predicatio tua nunc meam formam exuperet.*
MIL. *Illuc curavi ut opportune illius pulchritudinis.*

Niſi memet ratio fugiat, fugit ea hic interpretes librarios in locandis perſonis. Illa enim verba: *Metuo ne prædicatio*, omnino glorioſi etiam militis non Acroteleutij ſint, Et ſic diſponendus locus:

MIL. *Non faciet bonum animum modò habeto.*
PYRG. *Vt ipſa ſe contemnit!*
Metuo ne prædicatio tua nunc meam forma exuperet.

MIL.

MIL. *Illuc curavi.*

Sententiæ noſtræ non levis fundus eſt, quod iſte Melphidippæ reſponſus, *illuc curavi,* nequaquam verbis iſtis, *Metuo ne prædicatio,* conveniat, at optimè hiſce Acroteleutij:

> ACR. *Ergo iſte me metus macerat; quod ille faſtidioſus eſt,*
> *Ne oculi ejus ſententiam mutent, ubi viderit me:*
> *Atq; ejus elegantia meam extemplò ſpeciem ſpernat.*

Liquidò videre jam eſt quàm aptè reſpondeat his Milphidippa: *Bonum animum modò habeto,* item, *illuc curavi, ut opinione ejus pulchrior ſis.* Miles interim ſeorſim arbitrans amatæ ſuæ ſermonem ad Paleſtrionem converſus, audin, quam ſeſe deprimat, me extollat? Certè, inquit, ſubvereor ne forma hæc tuâ jam laudatione mei deprehendatur inferior. Nec diſplicebit ſi ſcribi quis malit, *prædicatio ſua,* quaſi Acroteleutij laudationem capiat miles. *ſua* veteri dictione pro *ejus.* Solens autem id arrogantulis iſtis ac eroticis; Ab amore ſolo & amica ſe vinci ſinunt.

Sc. *Jam eſt ante edis,* Vbi editur:
> *At ſcin, quid tu facias? facito faſtidii plenum*

Autumo fuiſſe. *face te faſtidij plenum.*

Sed ad Militem uberius alias. Nunc videas velim, eruditiſsime Scaliger, ſi locum habere poſſit Caſina. Sc. *Nec pol ego.*

> *Ille autem ſenem*
> *Cupiunt extrudere incœnem ex ædibus,*

Quomodo in Oxonienſi MS. liquido legimus; & ſuperpictum adeo; *id eſt, ſine cœna.* Vulgò eſt, *incenatum. Incœnis* tamen ut *imberbis, elinguis* & talia formatum antiquitus cenſeam, niſi tu diſſentias, ſumme dictator.

CAP. VIII.

Ad Feſtum & Nonium aliquot conjectura.

Feſti

Eſti obſcurior locus eſt, quem haud ſatis diſcuſſum hactenus à doctis invenio, Ego, ſi fors faveat, ſerenabo, Ajt Feſtus,

Tyria maria in proverbium, Afranius Epiſtola: Hunc ſerreum autem maria Tyria concit.

Scriptum videtur in hominem tumultuoſum & inmodicè loquacem. Quod ſi ſit, clara ſatis literarum reliquiæ, quæ lucem faciant adiutæ leviter divinâ manu. Nam ſcribere geſtiam:

Hanc ferream cautem Tyria maria concient.

Vulgatum Proverbium, *caute loquitur*, Ex eo quod cautes dum fluctibus marinis & continuis pulſantur horrendum reſonent, Et hinc per *ferream cautem*, hominem fortaſſis quempiam immane tumultuantem notat, eumq; figuratè & eleganter quaſi à Tyrijs fluctibus concitatum dicit. Plautus Trinummo, *Suæ ſenectuti aciorem hiemem parat, cum illam importunam tempeſtatem conciet.* Porrò, ut *ferrea cautes* ita Catullus *ferreo ore* dixerit & Heſiodus, γένος σιδήρεον. Sed aptiſſimè Seneca Hippolyto: *Vt dura cautes undiq; intractabilis reſiſtit undis & lacesſentes aquas longè remittit, verba ſic ſpernit mea.* Addam, ſi tanti eſt, ex Nonio. Laudatur in *expergo*: *Extemplo vadit qua genetrix & omnis vocis expergit ſono* Fecerat olim I. Gulielmius:

Extemplo exit, evadit pia
Genetrix, & omnis vocis expergit ſono.

At *exit* & *evadit* ſynonyma ſunt. Malim ego vix literis mutantibus;

Extemplo excita vadit quaq;
Genetrix, & omnis vocis expergit ſano.

Idem in Phrygio: *Phrygio qui pulvinar poterat pingere ſoliarde vivebat* videbar elementis haud ab horrentibus reponere: *Phryges, qui pulvinar poterat pingere, ſola arte vivebat.* Apulejus, *Hic gracili pauperie laborans fabriles operas præbendo, parvis illis mercedibus vitam tenebat.*

CAP.

CAP. IX.

Emaculata Senecæ Troas auxilio Chirographi.

DVm conjecturis aſſiduè & nudis inſiſtimus, abeſſe vix poteſt quin ſæpe & temerariè incurramus, imo malis medicinam polliciti, proferamus ſectionem. Hoc & mihi ne accidat, cautè hanc viam ingrediar, &, quantum pote, caſci ævi libris veluti ducibus artè applicitus, religioſè componam hos motus. Habemus Troade verſ. 53. *Et quondam ſacrum Regni jacentis.* Non prætereunda Anglicana ſcriptura; *quoddam ſacrum.* Et fuit ſanè ſua & fatalis quædam vis ruenti huic urbi. Aſpexit & Petronius: *Contraq; Troas Troja invocant ſacra.* Verſ. 114.

Tibi noſtra ferit dextra lacertos
Humeroſq; ferit tibi ſanguineos.

Cantabrigienſis, *humeroſq; gerit.* Verſ. 195.

Hæc fatus alta voce, diviſit diem,

Idem, *alta nocte diviſit diem.* Verſ. 221. *Appoſita celſo parva Lyrneſſos jugo* Scriptus, *impoſita.* Verſ. 390. *Vt calidis fumus ab ignibus Vaneſcit ſpacium per breve ſordidus.* Vidit doctus & diligens Delrio frigus loci, & eſt profectò calidi elementi ineptiuſculum epitheton, *calidis ignibus.* Maluit ille, *calidus fumus,* & ita Anglicanus. At turbat equidem quod ſequitur, *per breve ſordidus.* Sed liber idem habet, *ſordibus.* Amo reſcribere,

Vt calidus fumus ab ignibus
Vaneſcit ſpacium per breve ſordidis.

Non magis, inquit, anima poſtquam deſervit corpus ſupereſt aut uſquam eſt, quam fumus ille qui ab igne jam ſordenti, id eſt, cineribus & quaſi ſitu obvoluto, avolavit. Hæc Senecæ & loci mens eſt. At nos ignoſcimus homini præſertim Stoico & illius ævi. Verſ. 445.

Et cæli ſpatium Sol annuâ converſione colluſtrat, ejusq; comites amænus Lucifer, & communis Cyllenius ſtella.

Communem Mercurium rectè dixit ex ſideris natura, quia, ut docent Caldæi, cum ſingulis erronibus pro poſitus ſui ratione participat. Et adde quod κοινὸς ἕρμης Græcis in proverbium abijt. Nec Varro præterijt, *Avidus judex reum ducebat eſſe κοινὸν ἕρμην.* Supervacua itaque hîc Colviana & aliorum curatio. pag. 263.

Videasq; illam civitatem pariter ſpirantem Panchæis odoribus & grate olentibus cænis.

Periphraſticῶs, ut ſolet, interpretatur Ariſtotelem Apulejus. Verba quæ hîc aſpexit hæc ſunt: πόλις δ' ὁμοῦ μὲν θυμιαμάτων γέμει. Vnde profectò nihil elicias de cænis aut convivijs, nec aptè poſsis cum ſuperioribus jam lineis abundè detexuerit illam telam. Scribo, *graveolentibus ſcænis.* Non ſatis ipſi fuit poſuiſſe benigniores ſuffitus, niſi ſubdidiſſet ſimul, *graveolentibus ſcænis. Scænum* autem ex Feſto, Varrone, Plauto ingrati eſſe odoris ungentum ſatis, puto, notum eſt; Et juvat MS. qui refert *graveolentibus* non *grateolentibus.* pag 62,

Cujus extremus receſſus in Meotim ſeneſcit & ex Helleſponti fontibus concipitur.

Mones, Vulcani, in libro tuo legi, *Helleſponti fonte*, quod præfers vulgato. At ita abibitur à Philoſophi præfinita mente, qui de fonte tali nihil; nec alijs ſcio ſcribi. Quare, ut ſine ambagibus agam, leviter hic lapſus exſcriptor; Pingi debuit: *ex Helleſponti fronte*; Quod graphicè græcanicum iſtud συςόμαται adumbrabit: Et amant ita loqui hi ſcriptores. Solinus: *Adverſa Locrenſium fronte ortus à Gadibus, finitur Europæ ſinus primus.* Tacit. *à fronte Friſij exipiunt.* Et ſtatim, *Eaq; Germaniæ velut frons eſt, quatenus Danubio prætexitur.* Iterum Solinus, *Quod à circuitu ejus incipiunt Oceanus Gallicus, & frons ſeptentrionalis.* Vbi tamen in MS. quo olim uſus ſum, pariter per imperitiam ſcriptum juveni, *fons ſeptentrionalis.*

CAP. XI.

In Juvenale aliquot ex libro racemationes.

VAlde me Satyra capit, & maximè cum hoc ſive ævum ſive rerum hanc ſcenam cogito. Quis nunc Democritus ridendo ſufficiat? Quis Heraclitus flendo? Nam quod ille de nummis extulit, creviſſe videlicet amorem eorum, quantùm ipſi: Ego de vitijs, qui jam ſunt mores. Iunius itaque Iuvenalis, cui aſsiduum cum monſtris ejuſmodi negotium, qui medicinas ſaluberrimas moribus, qui catharica & cauteres acriter adigit humanis erroribus, ſæpe nobis in manu ſit. Legebam Sat. 1.

Quem patitur dormire nurus corruptor avaræ;
Quem ſponſæ turpes, & prætextatus adulter.

Vbi MS. quem in Notis Macrobianis aliquoties laudavimus, non *Prætextatus* agnoſcit, at *prætestatus*, ita: *Quem ſponſæ turpes, quem prætestatus adulter?* Sat. 3. *Poßis ignavus haberi, Et ſubiti caſus improvidus, ad cœnam ſi Inteſtatus eas.* Eſt deinde Sat. 8.

Zelotypus Thymeles, ſtupidi collega Corinthi.

In veteri eſt, *Corithæ*, quomodo & alibi Iuvenalis, *Sed venale pecus Corithæ, poſteritas & Hirpini.* Sequitur Sat. XI.

Convictus, thermæ, ſtationis omne theatrum
De Rutilo.

Quod ex libro ſuo Lipſius depromebat, *conventus*, id & noſtro confirmatur, & illo ejuſdem Satyrici, *Conventum tamen & pactum & ſponſalia noſtra Tempeſtate paras.* Et ſtatim, *littore ab Occano Gallis venientibus*, ſcriptum in eodem, non *Oceani.* Sat. 12.

Alternum puppis latus evertentibus undis.

Vellem ego: *everrentibus undis*, ut fieret illud Propertij: *Nec noſtra Actiacum verreret oſſa mare.* Ibidem ſtatim: *Illuc Decidit, ut malum ferro ſubmitteret,* Optimè profectò Scriptus: *Illud Accidit, ut malum ferro*

lum ferro ſubmitteret. Caper Grammaticus, *Accidit aliquid adverſi, contingit aliquid pulchri dicito.* Exſtat deinde Sat. IX.

Et duo fortes
De grege Mæſorum, qui me cervice locata ſecurum jubeant clamoſo inſiſtere circo.

Liber idem diſertim; *Medorum*, adeò ut Sat. 7. mihi etjam verum videatur, *Perg. ſorum juvenes longo premit aſſere Medos*, contrà quàm cenſet vir doctus, qui Mæſis ſolis roboris hanc laudem dat. Strabo tamen etjam de Medis lib. XI. *Atq; hoc*, inquit *Medorum eſt, quamquam non omnium, ſed montanorum, eum in regem eligere, qui fortiſſimus ſit.* Et Seneca in apocolocynthoſi Claudiana: *Pictaq; Medi terga fugacis.* Interim non diſsimulabo reperiſſe me etjam hiſce diebus in melioris notæ MS. vulgatam lectionem, *de grege Mæſorum.* Fecerat ejus mihi copiam humaniſsimus & doctiſsimus vir Eilhardus Lubinus, qui in hoc Roſtochienſi Lycæo publicè humaniores has artes & cum laude profitetur. Porrò locus iſte Sat. 10.

Conjugium petimus, partumq; uxoris: at illis
Notum qui pueri, qualisq; futura ſit uxor.

Ex Plauto, ni fallor, hauſtus. Ajt Milite Sc. *cohibe, Tum ne uxor mihi inſignitos pueros pariat poſtea, Aut varum, aut valgum, aut compernem, aut petum aut broncum filium.* Et ille ſupra:

Rex Pylius magno ſi quidquam credis Homero,
Exemplum vitæ fuit à cornice ſecundæ.
Felix nimirum, qui tot per ſecula mortem
Diſtulit, atq; ſuos jam dextra computat annos,
Quiq; novum toties muſtum bibit. Oro parumper
Attendas, quantum de legibus ipſe queratur
Fatorum, & nimio de ſtamine, cum videt acris
Antilochi barbam ardentem: nam quærit ab omni,
Quiſquis adeſt, ſocio, cur hæc in tempora duret,
Quod facinus dignum tam longo admiſerit ævo

Adumbratus quodammodo à Propertio:

Atq; utinam primis animam me ponere cunis
Juſsiſſet quævis de tribus una ſoror.
Nam quò tam dubiæ ſervetur ſpiritus horæ?
Neſtoris eſt viſus poſt tria ſæcla cinis.
Si tam longævæ minuiſſet fata ſenectæ
Gallicus Iliacis miles in aggeribus;
Non ille Antilochi vidiſſet corpus humati,
Diceret aut, ô mors cur mihi ſera venis?

Denique Manuſcriptum, quod dixi, uti receptas quandoque lectiones retinet, ita viciſsim cum noſtro ſæpicule facit, Editur vulgo Sat. 13.

Nec prius inde domum, quam tota novacula ſævos
In ventres abeant.

Referebat idem, *in ventres habebant*, & ſuperpictum, *abeant*. At noſtrum diſertè, *in ventres habeant*. Et ſtatim: *Ac vilis ſacci mercator olentis.* Vterq; liber, *à Siculis ſacci mercator olentis.* Quod ego germanum cenſeo; ſicut & Sat. 8 *Res haud mira tamen, clhæredo principe mimus Nobilis.* Vbi vulgo, *natus Nobilis.* Et talia alia paſsim; ſed nos jam aliò properamus.

CAP. XII.

Multa Caſinâ emendata. Ad Pervigilij ſcriptorem conjectura.

REdimus ad Plautum; & quicquid porrò Caſinâ indicio libri invenimus, communicabimus cum fide. Prologo:

Hæc quum primum acta eſt, vicit omnes fabulas.

Fuit in ſcripto., *primatum.* fortaſsis, *primatim.* Et ſtatim, *Sed abſentes tamen proſunt præſentibus*, idem, *ſed tamen abſent.* Deinde,

Eijcite ex animo curam atq; alienum æs. Vetus, *ducite ex animo*, fuerit, *educite.* Iuvenalis; *Occulta ad patres eduxit crimina ſervus.* Porro ubi ajt, *Latinè Plautus cum latranti nomine*, ſcriptum ad oram, *Caſinam intelligit.* Quod convenit cum eo quod alibi in hunc ſexũ: *nolo mihi oblatratricem in ædis intromittere.* Hoc additum volui, quia certaſſe doctos comperi quid eſſet hîc *latrans nomen.* Sub finé: *Et hic in noſtra terra etjam in Apulia.* Abeſt à Veteri, *etjam.* Et recte *Terra Apulia*; ut *terra Græcia* jam pervulgatum ſit. Sequitur Sc. *Non mihi.*

Præfeci, rure rectè qui curet, tamen
Ego, huc quod veni in urbem, ubi impetravero.

Bene liber; *qui curet tamen.* Et ſtatim, *Quam tu ejus potior fias*, non, *potior.* De quo omnino ad I. Gulielmi Plautinas Quæſtiones viſere vos velim. Diende Sc. 4.

Omnibus rebus ego amorem credo, & nitoribus nitidis antevenire.

Quod in libro inveni Plauti γνήσιον eſt, *nitoribus nitore antevenire.* Anteit, inquit, omnibus rebus amor & ipſis nitoribus nitore. Infra: *munditijs munditiam antideo.* Solenne autem latinis; qui amoribus aut ſimilibus amænitatibus occupati, *nitidos* dici. Plautus vel eâdem hac ſcenâ, *Qui poſtquam amo Caſinam, magis niteo.* Et juvenalis: *Hæc eadem illi Omnia cum faciunt, hilares nitidiq; vocantur.* Apud Pervigilij Veneris ſcriptorem hac parte peccatum eſt, Vulgatur:

Nec Ceres nec Bacchus abſunt, nec poetarum Deus,
Detinent, & tota nox eſt pervigil à cantibus.

Ego ex re ipſa reponam, *denitent*, & arbitrabuntur docti. Scena quinta:

Qui illum dij omnes deæq; perdant,

Scriptus refert, *ſui illum dij.* Quod ego non ſpreverim. Intelligat autem uxorem & eos qui armigero magis quàm Villico in Caſinâ ducendâ favebant. Liquet ex ſubſequis hiſce verbis:

Inimica

Inimica eſt tua uxor mihi, inimicus filius, Inimici familiares.

Ad quæ Stalino ſenex. *Quid id*, inquit, *refert tua? Vnus tibi hic dum propitius ſit Jupiter, Tu iſtos minutos cave deos flocciſeceris.* Sc. *Face Chaline:*

Quid ſi proprius attollamus ſigna, eamusq; obviam.

Vetus, *ſiamusq; obviam.* Et ſtatim: *Atq; ego cenſui abs te poſſe hoc me impetrare, uxor mea*, habet idem, *mecum impetrare*, quod valet, *me.* Quomodo, *mecum orare, tecum orare* pro *me, te*, proletarium eſt apud Comicos. Sc. *Vt properarem.*

Non caſtor vilis emtu' eſt, modio qui venit ſalis.

Cum in Scripto reperiſſem, *velis*, ſuſpicabar extemplò faciendum, *Nom ecaſtor veles emtu' ſt. modio qui venit ſalis?* De *modio ſalis* vide quæ obſervavit in Centurionatu Nobiliſs. Douſa. Sc. deinde, *Nulla ſum*, Sybillæ folium ſint iſta verba:

> PAR. *Here mi.* ST. *Quid vis mea ancilla?* PAR. *niminum ſævis*
> ST. *Numerò dicis.*

Nam quî hîc faciat, *numerò dicis*, quod eſſet, *nimium citò*, ut video velle interpretes? Non ambigio quin aſſenſuri mihi omnes, ſi legam: ST. *Num hero dicis?* Nam erat in Veteri, *Nos hero dicis.* Sequitur. Sc. *Vide ſiur.*

> OL. *qui herus.*
> ST. *Cujus tu ſervus es.* OL. *ſervus ego?* STA. *atq; meus.* OL. *non ſum ego liber?*
> *Memento, memento.* ST. *mane atq; aſtra* OL. *omitte. ſervus ſum tuus.*
> *Optimè eſt.*

Quam ſæpe perſonarum notæ turbaverint, alij & nos etjam hiſce libris non ſemel demonſtravimus. Hoc loco iterum faciemus, & liquido reſcribendum monemus, OL. *omitte.* ST. *ſervus ſum tuus.* OL. *optmè eſt.* Quam conjecturam noſtram non res ſolùm ipſa probat, ſed cogunt quoq; ſequentia hæc

ſenis

ſenis verba: *mi pater mi patrone.* & ſtatim, *tuus ſum equidem.* Sc. *nulla ſum.*

illæ autem ſenem
Cupiunt extrudere incænatum ex ædibus.

Monuimus ſuperius capite, nil fallor, ſeptimo, haberi in Anglicano, *incænem.* & fugit tunc admonere idem eſſe in lectionibus Langianis & Camerarij editione primâ. Dubitare idcirco de bonitate nefas ſit. Infra Sc. *age tibicen.* St. *at ego amo.* OL. *ago hercle Nihil facio tibi, amor, pericli:* Non videatur abs re quod retinebat idem Vetus, *Nihil fatio tibi, amator, pericli.* Deniq; quod primo loco dicendum fuerat, Sc. primâ ubi editur:

Poſt autem, niſi ruri tu ervom comederis.

Inveniſſe nos in Oxonienſi Veteri, *niſi tu ruri aceruo mederis;* quomodo liquidò etjam præferunt Langij lectiones. Ille item Germanici populi flos illibatus Ioachimus Camerarius, ſimilia veſtigia deprehendit in ſuo. Plautii iaque mentem, & ductum literarum ſubſequuti; valdè veriſimiliter reponimus:

Poſt autem niſi ruri tu aceratum ederis.

Aceratum quod palea ſive acere permiſtum eſt. quæ dictio, remotior fortaſsis librarios turbavit. Feſtus itaque, qui reſervavit, adeundus.

CAP. XIII.

In Statio Papinio variæ emendationes.
Propertij lectio vetus retinetur.

SEd à Plauto pauſa pauliſper eſto. In Sylvas Papinianas abeo, &, cum Comico illo, odorans quaſi canis venaticus, maculas aliquot eluere conabor non boni moris. Habemus Stellæ epithalamio. Verſ. 239.

Hic eques, hic juvenum quæſtus ſtola mixta laborat

adulterina omninò dictio *queſtus*, & niſi fallor, germaniſſimam reduxi minimâ mutatione. *juvenum caſtu*. Idem alibi:

Hic tibi feſta
Gymnas, & inſontes juvenum ſine caſtibus ira
Annua veloci peragunt certamina luſtro.

Hoc itaq; meridie puto jam liquidius; nec ambigendum quoque verſ. 274.

Cumq; tuos tacito natura receſſu
Formarit vultus, multum de patre decoris
Plus de matre feras.

Quin lumen ſuum reddatur illuni, ut ſic loquar, loco, ſi refecero leviter: *Cumq; tuos tacito Natura receſſu Formaris vultus.* Apoſtrophicōs, ut ſolet, ad Naturam. Alibi, *Tuq;, oro, Natura ſinas, cui prima per orbem jura animis ſociare datum.* Stoteria, Verſ. 27.

Nec conſcia detur
Pirene, largos potius mihi gurges in hauſtus
Qui bibitur de fonte tuo.

Facio: *largos potior mihi gurges in hauſtus.* Martialis; *Nam quis ab Aonio largius amne bibit?* Deinde Verſ. 69. *Expediam. Genus ipſe ſuis, præmiſſaq; retro Nobilitas, nec origo latet.* Reſcribe: *Expediam genus. Ipſe ſuos.* Epiced. in Glauciam verſ. 129.

Brevibus contringere lenis
Pectora.

Videtur fuiſſe: *lenis*. & ſtatim verſ. 15[illegible] *Prodigus, & totos Melior ſuccendere ſenſus*, legendum, [illegible], liquet ex ipſa re. Surrent verſ. 127.

Dubio, quem non in turbine rerum
Deprendit ſuprema dies.

Malim ego: *dubium*, vel maximè quia ſequitur: *ſed abire paratum, Et plenum vitæ.* Arbore Atedij Verſ. 47.

Spargere

Spargere tu laticem, & folijs turbare memento.

Peccat hæc lectio adverſus religionem Veterum, qua anxie exoptabant ut molliter decubarent defunctorum amorum oſſa. Deinde, vel abſq; hoc ſit, quomodo turbare laticē dicentur folia illa levia & caduca? Hæc cum ita ſe habeant, non diu de medicina diſpiciendum fuit. Nam ecce occurrebat calidè:

Spargere tu laticem, & folijs umbrare memento.

Et, ut ſpero, etjam validè ſatis ad hunc ægrum. Quocirca & ſtatim quoque malim, *& illæſa tutabor utrimq; ſenectâ*, non *utramq;*. Ad rem porro facient hæc iſta Propertij:

Di faciant mea ne terrâ locet oſſa frequenti,
Qua facit aßiduo tramite vulgus iter:
Poſt mortem, tumuli ſic infamantur amantum,
Me tegat arborea devia terra comâ.

Epiced. Pileti Vrſi, verſ. 78. *Seſeq; videndo Torſit, & invidia mortemq; amplexa, jacenti injecit nexus.* Verum erit, *invidiam.* *Jacenti injecit nexos.* D. Hieronymus, *Non ſtantibus coronam, ſed jacentibus manum porrige.* Eſt deinde Hercule Surrent. lib. 3.

Cum prima novercæ
Monſtra manu premeres atq; exanimata doleres.

Scripſit haud dubio ita Papinius; etjam Propertius lib. 1. eleg. 16. *Frigidaq; Eoo me dolet aura gelu.* Vbi tamen *dolet*, malum pedem intuliſſe vulgò videre eſt. In Lachrimis Hetruſci verſu 50.

Proprijs ſub regibus omnis
Terra premit.

Scire velim quid ſit hic, *terra premit.* Sed legam ego: *Terra tremit.* Idem ad Menecratem, *dulci tremit ecce tumultu Tot dominis clamata domus.* Ad Claudiam uxorem verſ. 24.

Servet, & in ſenium tua, quæ me vulnere primo
Intactum thalamis, & adhuc juvenile vagantem,

Fixiſti, tua frena libens dociliſq; recepi.

Vix credam hæc hactenus à quoquam intellecta plenè, nec intelligenda adeò, niſi ſtili acie aperiamus, ità:

Servet & in ſenium. Tu quæ me vulnere primo
Intactum thalamis, & adhuc juvenile etc.

Porrò libro quarto ad Menecratem non recte item editum

Cumq; tibi vagitet tertius infans
Protinus ingenti non venit nuncia curſu
littera.

Nam ex filo ſermonis indubium reſcribere : *Cumq; tibi vagiret.* Nec majus, quà elementis, erratum invalvit lib. 5. at quà ſenſu immane majus. vulgatur Sylvâ primâ ſub finem: *Lumine purpureo triſtes aperire tenebras,* Cum omninò contrarium ex mente Papinij ſit ſcribendumque: *operire tenebras.* Proſerpina, inquit, ſi pias puraſque mentes adventare cognoverit, præmittit meliores animas quæ orci horrorem aſpectu benigniore exhilarent, flores præſpargant, nubilia ſerenent. Innuit iterum Epiced. Patris:

Si laudanda precor, tædas auferte comaſq;
Eumenidum, nullo ſonet aſper janitor ore.
Centauroſq;, hydræq; greges, ſcyllæaq; monſtra,
Averſæ celent valles.

CAP. XIV.

Octavia Senecæ obiter recenſita.

Extat Octavia verſ. 120.

Solatur iſte noſtra, non relevat mala.

Quid? nonne relevet id jure dolorem quod dolenti ſolatio eſt? Scriptum itaq; adijmus in quo : *rebellet mala.* Non me fugit quod voluit, *revellit mala.* Solabatur quidem, inquit, inſitum illud & occultum malum, ſed non revellebat. Verſ. 375.

O quam

O quam juvabat (quo nihil magis parens
Natura genuit, operis immenſi artifex)
Cœlum intueri, ſolis & currus ſacros
Mundiq; motus, ſolis alternas vices.

Hiantia hæc & luxa. Liber vix juvat; in quo tamen *curſus* non *currus*. Conjectabo: *cœlum intueri ſolus, & curſus ſacros. Solus intueri cœlum*, quaſi videlicet ſecurus nec alius curæ. Philoſophi hæc monetâ, ut aliæ poetæ hujus plurima, percuſſa ſunt. Ajt Natural. 1. *Securè ſpectat occaſus ſiderum atq; ortus & diverſas concordantium vias.* In Epiſtolis, *Libebat intueri ſigna ex media cœli parte, vergentia, rurſus ex occulto alia ſurgentia. Quid ni juvaret vagari inter tam latè ſparſa miracula?* Verſ. 454.

An patiar ultro ſanguinem noſtrum peti,
Inviſus & contemptus ut ſubitò opprimar.

Impura & minus hæc apta arguit noſter & alij ſcripti, quibus eſt, *Invictus. & contemptus.* Quod quis defendat. Tamen videndum num aptior hiſtoriæ divinatio noſtra, *An patiar ultrò ſanguinem noſtrum peti Invictis, & contemptus.* Nam dolet & quæritur tantum Nero de impunitate eorum, qui adeò ipſi ſuperbi atq; indomiti inſultabant. Addit ſtatim:

Exilia non fregêre ſummotos procul
Plautum atq; Sullam. Et deinde,
Tollantur hoſtes enſe ſuſpecti mihi.

Verſ. 784.

Quœcunq; claro marmore effigies ſtetit,
Aut ara fulgens, ora Poppææ gerens.

Acer ſagaxq; noſtri ævi cenſor non negat quidem aras etiam poſitas Poppææ, ſed quod illæ os ejus geſsiſſent, haud putat. Scribendum itaq; voluit, *Aut are fulgens.* Et verò in Anglicano reperi, *Aut ara fulgens ærea Poppæa gerens.* Quod vide ſi juvandum leviter legendumq; *Poppæam gerens. Aram æream* cæperit quadratum illud pedimentum, aut ut Poeta appellat, *toros*, quibus impoſitæ hodieque Romæ viſuntur clarorum

imagines. Dixit ſuperius, *Ipſumq; toris detrahat altis.* Et Iuvenal. *Deſcendunt ſtatuæ reſtemq; ſequuntur.*

CAP. XV,

Invita vita comus. p.em.enire. Apulejus varie adnotatus.

APulei de Aſino libros ubi lectitamus reficit nos plurimùm & tenet jucundiſsimi ſermocinatoris erudita pellacia. Maculæ tamen, qnæ ſæpe & fæde intercurrunt, nonnihil offendunt. Aliquot hoc capite, ſi pote, Morboviam abigamus. Lib 2.

Quid cum capillis color & nitor ſplendidus illucet?
Et contra ſolis aciem vegetus fulgurat, vel placidus renitet.

Labat in fine oratio niſi erigas & ſcribas, *placidus renidet.* Expreſsit alibi, *ſic tuis iſtis micantibus oculis & rutilantibus buccis & renidentibus crinibus.* Sed leve idipſum; & puto occupatum. Sequitur lib. 6. de Pſyches ærumnis:

Certe vel illic inventura vitæ peſſimæ finem.

Quæ lectio à magno illo interprete eſt. Vetus refert, *invita vitæ peſſimæ;* Quod Apulei exiſtimem; & agnoſco phraſim veterem. Dixit lib. 8. *Sed agrè manibus erepta ſuorum invita remanſit in vita.* At turbat nihilominus ita vox iſta *peſſimæ*, quam in *poſitura*, ſive ad literarum reliquias plenius in *perpeſſura* mutem, ut talis exſurgat orationis forma; *Certè vel illic invitæ vitæ perpeſſura finem.* Arnobius, *Mortem nec ipſam perpeti [illegible] tanta ſi non agenda res eſſet.* Et Propertius, *Caucaſeas etjam ſi pateremur aves.* Deinde ſupra libro 2. *Sunt prima hujuſmodi divinationis experimenta,* Mallem ego, *Sunt priva hujuſmodi,* ſenſu etjam non nolente. Iuvenal. *Sunt quædam vitiorum elementa.* Et Floridorum ſecundo ubi ajt, *lunam luminis ſolaris diſcipulam,* videtur dicere voluiſſe: *diſcipulam,* quod Luna à Sole lumen omne deſumat, ſive ut ipſe loqui amat, decipiat. Porro libro ſermonis Mileſij 10. ubi

vulgò

vulgò editum: *Hora pulcherrimæ, quæ jaculis floris ſerti & ſoluti Deam ſuam propitiantes, ſcitiſsimum conſtruxerant chorum, dominæ voluptatum Veneris coma blandientes.* Ajt Schoppius lectionem eam etjam tacente ſe viſurum quemvis eſſe corruptam, non item quomodo ſananda, ſi vel maximè hanc veteris libri ſcripturam depromſerit: *Veris como blandientes.* At eam ego ambabus accepto; & amo eruditiſsimum juvenem de tam fida lectionum talium ſuggeſtione. Super *como* verò quæ ex Feſto & Gloſſario in Macrobianis Caſtigationibus annotavimus, hîc non itero; addi tantum ex Philoſtrato velim περὶ εἰκόνων, *Comum* eſſe ſaltationis & carminis genus, quod & tibiâ & fiſtula in comiſſationibus olim ob ebrietatem celebratum. Denique & herbaceum faſciculum exponi ab interpretibus Græcis; unde etjam κωμύδριον, ἢ μίκρα καὶ εὐτελῆ ποά. Videndus inſuper libro de Comædiæ origine Iulius Cæſar Scaliger. Præceſsit libro nono:

> *Nec, ille proſtratus ac præventus volneribus, ullum reperire quiens ſaluti ſubſidium, quod ſolum reſtabat, ſimulabat ſe mortuum.*

Cogitavi olim ex mente Lucij haud incommodè reſcribi poſſe, *ac præveniens vulneribus.* Nunc MS. reſervare intelligo, *præmovens volneribus.* quod quid ſit, ipſi qui adferunt, juxta mecum ſciunt. Interim, quod poſui prius, non abhorret à ſenſu. Itaq; repeto & lego: *ac præmæniens volneribus.* *Præmænire*, ut Plautus Ciſtellariâ, *admænire fabricas* & Pſeudolo, *oppidum admænire.* Sed ipſe Lucius paulò ante haud abſimiliter: *Nec ille ut primum humi ſupinatus eſt, vel repugnare, vel omnino munire ſe potuit.* Porro *præmænire* translata hîc è militia dictio pro, mænibus munire veluti, ac protegere; quomodo *admænire* pro ad mænia admovere, adnotavit ad iſtud Comici adoleſcens doctus. Deniq; libro undecimo.

> *Seu Phœbi ſoror, quæ partu fetarum medelis lenientibus recreato, populos tantos educaſti.*

MS. retinet: *medelis lenicibus.* Legam totidem ſyllabis: *elicibus.*

Seneca

Seneca de Providentia: *Prout illas Lunare ſidus elicuit.* Et Feſtus, *Egeriæ nimphæ ſacrificabant prægnantes, quod eam putabant facile conceptum alvum egerere.* Horatius in carmine Seculari: *Rite maturos aperire partus, lenis Elithya Tuere matres, Sive tu Lucina probas vocari, ſive Genitalis.* Dixerim fortaſsis hic aliquid; Interim nihil præſto.

CAP. XVI.

De Petronij lectione ſuſpicio. Auſonius emaculatus.

ARbitro Petronio excellentiſsima jamdiu ingenia & ſententiâ ſuâ vitam à barbaris redimerunt, & limâ vigorem pro parte reddiderunt. Illud adhuc eſt de balneatione Eumolpi quod tenuit caſtigatores:

At ego ne mea quidem veſtimenta ab officioſo recepiſſem, niſi notorem dediſſem.

Diſputant hîc quid propriè *officioſus.* Ego mendum eſſe cenſeam, & legendum: *At ego ne mea quidem veſtimenta ab officio ſolus recepiſſem, niſi notorem dediſſem. Ab officio* interpretor poſt officium ſive lavationem. Quâ voce uſus ita alibi & ſæpe Petronius, ſed diſertè interp. hiſtoriæ Apollonij in re pari: *Accepto ceromate docta manu circumlevit ei, deinde in ſolio fovit, & exeunte rege ab officio deceſſit.* Sed de Petronio poſt videbo; nunc Auſonij locus Epiſtolâ de occulta ſcribendi ratione ad Paulinum diſcutiendus eſt:

Lacte incide notas, areſcens charta tenebit
Semper? inauſpicijs prodentur ſcripta favillis.

Quæ implexa adeò & obnubila ut nec ipſe illuſtret Phæbus. Erutum tamen alijs ex libro Veteri; *inaſpicuis prodentur ſcripta favillis.* Quod quâ Voce probius, quà ſenſu nihilo illuſtrius. Cui enim rei, *inaſpicuis favillis?* quaſi videlicet videri favillæ non poſsint, & ipſæ (quod neſcio quis annotavit) etjam cæcæ ſint. Verùm arcanum illud haud erit arcanum ultra, ſi legas mecum:

Lacte

Lacte incide notas, areſcens charta tenebit
Semper inaſpicuas: prodentur ſcripta favillis.

CAP. XVII.

Epiſtola D. Cypriani ad Donatum ex libro ſparſim recenſita.

EST penes nos antiquæ & bonæ notæ, id eſt, manu exaratus Cæcilius Cyprianus. Eum per otium aliquando cum melioribus ſeu vulgatis editionibus contendimus diligentius; Sed, dij boni, *quantum mutatus ab illo Hectore, qui redit exuvias indutus Achillis!* Sed haud ille Achillis alicujus indutus exuvias at neſcio theologaſtri cujus & ſuffeni, indocti, inficeti, haud digni deniq; qui præ illo palum figat in parietem. Sed de hoc alias. Nunc illud ad Donatum Epiſtolium, unde ſplendidæ, magnificæ ac jucundæ dictionis exemplum citavi: Auguſtinus, curſim emaculare tentabimus:

> *Bene hic ſtudia in aures damus, & cum in arbores & vites quas videmus, oblectante proſpectu, oculos amœnamus, animam ſimul & auditus inſtruit & paſcit obtutus.*

Fædavit elegantiſſimum locum mala & muſtea manus. Itaque Vetus: *& dum in arbores & in vites videmus.* Et ſtatim:

> *In judicij contentione pro roſtris opulenta facundia volubili ambitione jactetur, cum de domino etc.*

Exſtat in eodem, *In judicijs, contione pro roſtris.* Deinde ubi ſequitur, *Qui impoßibilis ajebam tanta converſio eſt, ut repente ac perniciter exuatur quod vel geminum ſitu materiæ naturalis obduruit, vel uſurpatum diu ſenio vetuſtatis inolevit.* Liber legit: *genuino ſitu.* Et ego amplius, *Quin impoßibilis.* Continuè: *Nam & ipſe quàm plurimis vitæ prioris horroribus,* Vetus, *erroribus.* Et ſtatim: *Ocioſa jactatio, quamvis jactatum poßit eſſe ſed gratum.* Idem, *odioſa.* Paulo inferius:

> *Inde jam facultas datur caſtitate ſobria, mente integra,*

Quot iumentium contumelioſa veſtigia ſtipatus, clientium cuneis ante præceſſit.

Liber, *ſtipatus in clientium cuneos.* atq; iterum: *Tunc rei familiaris exhauſta damma cognoſcuntur*, idem, *noſcuntur.* Et ſtatim; *Non cibus ſecurus ſomnuſve contingit*, legendum, *ſecuro.* Atq; ibidem continuè, *Cum exonerare ſe poſſit & relevare, pergit magis fortunis angentibus incubare.* Liber dictione venuſta & veteri, *fortunis augentibus incubare.* Cato in originibus: *complures ex agro acceſſitavere, eo res eorum auxit.*

Sed gratuitum de deo munus, religioſa mente concipitur & facile eſt, & ut ſponte ſol radiat dies illuminat, fons rigat, hymber irrorat, ita ſe ſpiritus cæleſtis infundit, poſtquam autorem ſuum cælum intuens divina cognovit, ſole eſt ac omni terrena poteſtate ſublimior, id eſſe incipit quod eſſe ſe credit

Locus quia inſignior, ſed hic gloſsematibus & aliàs fædè turpatus, producam quâ facie ſervatur in libro?

Et gratuitum de deo munus & facile eſt. Vt ſponte ſol radiat, fons rigat, imber irrorat, ita ſe ſpiritus cæleſtis infundit. Poſtquam autorem ſuum cælum intuens anima cognovit, ſole altior & hac omni terrena poteſtate ſublimior, id eſſe incipit quod eſſe ſe credit

Habemus denique ſub finem: *Quem ille divitem fecerit, nemo pauperem faciet.* liber: *qeem ille divitem mandatorum ſuorum fecerit.* Et ſtatim, *Pingamus hanc domum, pingamus innocentiæ, illuminemus luce juſtitiæ.* Eximiè MS. *Pingamus hanc domum pigmentis innocentiæ.* Et erant pluria, ſed hæc vel in guſtum ſuffecerint.

CAP. XVIII.

Stare ad proram. à ſe mutuum ſumere. brumalis flos. Seneca variè emendatus.

SEd ad Philoſophum Senecam per intervalla regredior, & ejus libro, qui Epiſtolarum inſcribitur, quæ obiter enotavi non notata vetuſtis aut novis cenſoribus hoc capite proferam; ipſi Senecæ ſeriò medendi animo & admiratoribus illius affectu gratificandi. Epiſt. 68.

Ille Neapoli incluſus eſt, ille multis annis non tranſit domus ſuæ limen.

Exſtat in pleriſq; calamo pictis: *Neapolias incluſus.* Vnde cogitatio mihi nata deſiderari hîc quid ſignantius & fuiſſe fortaſsis, *Neapoli, ac ſi incluſus, eſt*, diductis elementis quæ coalverant. *Neapolin* autem veluti hominum otioſorum diverſorium, notatum olim, Flaccus intelligi dat dum ajt; *Et otioſa credidit Neapolis.* Epiſt. 77.

Vivere vis, ſcis enim, mori times.

Hæc non capi magis ſcio, quàm ſi à ſphynge prolata. Quomodo enim vivendi ſcientiá illi attribuat qui morté exhorreſcit? Rationi id omni adverſabitur & ſententiæ huic toti: Ajt ſubſequenter: *Quid porrò? iſta vita non mors eſt?* Hæc dum attentius examino & literarum etjam continuum ductum noto; credam ſcripſiſſe Philoſophum: *Vivere neſcis, dum mori times.* Omnis hæc diſputatio id agit potiſsimum, ut nec vivere doceat nec vitæ viam noſcere qui timet fatum. Exemplo hoc deniq; illuſtrat & claudit: *Cæſar*, inquit, *cum illum tranſeuntem per latinam viam unus ex cuſtodiarum agmine demiſſâ in pectus vetere barba rogaret mortem: Nunc enim, inquit, vivis:* Epiſt. 82.

Ride, ſi libet ineptias græcas, quas nondum, quamvis mirer, excuſsi.

Rectè quæritur hîc à viris eruditis quomodo miretur id Seneca quod irridet. Tentabant itaq; *quamvis iners.* Imò potius, *impiger*, ſententia depoſtulet, & arripuit Gruterus; nec literæ faſtidiunt valde, niſi quod ſcripta lectio una, liquidò referat, *eniti*, quod verum fortaſſe propius ſit, fueritq; : *quamvis eniter.* Epiſt. 94.

Tardo-

Tardos ſiderum inceſſus ſi compares toti, citatiſſimos ſi cogites quanta.

Libri ſcripti, *ſi compotes toti.* Ex re & vero emendem, *ſi computes oclis,* quaſi compendio ſcribendi corruptum. Idem Natural. Quæſt, primo: *Quem velociſſimum omnium eſſe ſcimus nemo noſtrum ... t moveri, nec ire crederemus, niſi appareret iviſſe.* Et alibi, *Quid ſi quis velit non oculis ſed tactu minuta diſcernere.* Epiſt. 104.

Vnus eſt hujus vitæ fluctuantis & turbidæ portus eventura contemnere, ſtare fidenter, apertè, tela fortunæ adverſo pectore excipere.

Ita aſſervit ex MS. uno reſcribendum Pincianus. Et certè colorem aliquem pallenti antea loco dedit; ſed colorem veluti plaſtes, non medicinam ut Machaon. Cujus ſi vicem rite huic ægro accedam, aliorum arbitrium ſit. Facies loci olim & vetus fuit: *ſtare fidenter ad portum, tela fortunæ.* Non diu morabor. ſubvenio & lego, *ſtare fidenter ad proram.* Comparat hanc vitæ ſcenam turbanti navigio. Hîc qui nec latitat nec tergiverſatur, ille & victor & vir eſto. Epiſt. 119.

Paratum tibi creditorem debo, Catonianum illud: à te mutuum ſumes. Quantulumcunq; eſt ſatis erit ſi quicquid deerit id à nobis petierimus.

Hæc à Mureto ſeu quocunq; tandem ordinata lectio Senecæ genuina germana eſt. Catonianum, inquam, creditorem intelligit preſſum hoc probumq; monitum: *à te mutuum ſumes.* Sequentia verò, *Quantulumcunq,* ſententiæ ſeveri viri diductio & interpretatio eſt, à Philoſopho obiter ſubmiſſa. Hoc ſi mihi non creditur ipſi credatur Senecæ. Scribit lib. de Benef. 5. M. *Cato ajt: Quod tibi deeſt, à te mutuare.* Nec erat hæc animus admonere, niſi ſeriò adeo adverſari comperiſſem virum eruditum, velleq;, ut ajt, cum ſcripſeris: *Catonianum illud à te mutuum ſumes.* nempe, *Quantulumcunq,* Sed non ſtandum ſemper ineptis illis & addo, qui à punctaris, inſulſis ſæpe inculciſq; codicibus. Epiſt. 122.

Itaq; medico qui nihil amplius quam manum tangit, & me inter eos, quos perambulat, ponit, ſine ullo affectu facienda vitandaq; præcipiens, nihil amplius debeo; quia me non tanquam amicum vidit, ſed tanquam imperatorem.

Nam quod Duarenus acriter adeò receptam hanc lectionem defenſet, ex eo eſt quod apud unum Alfenum de operis libertorum legerit, *ſi liberti medicinam non fecerint Medicus patronus plures imperantes habebit.* Quod tamen in arceſſendo ſolùm aut ſimili re locum habeat ex vulgari & iſtâ olim formulâ: *Quoties operam meam deſiderabis fidenter impera.* Hoc autem Philoſophi loco ubi ægros medicus perambulare dicitur & facienda vitandaque ſine ullo vel in hunc aut illum affectu præcipere, nihil etjam ei amplius deberi concludit Seneca, quia ægrum non tanquam amicum ſolatur aut aſpicit, ſed ut alium quem qui ſpe ſalutis obnixè atque obſequenter eum adprecatur. Facit perſpicuè ad ſenſum iſtum Cæcilius Cyprianus libro de Mortalitate, ubi ajt: *An miſereantur ſervorum languentium domini? an deprecantes ægros non deſerant medici?* Et noſter Saturnal. primo. Macrobius: *Obtinuit tamen ut cum ſalutem dari ſibi precarentur* ἰὴ παιὰν *per* η *literam enuncient, id eſt, medere Pæan. Cum autem* ἵε παιὰν *per* ε *dicunt cum aſpiratione prioris literæ; ſignificant hoc dici in aliquem adverſâ precatione.*

CAP. XX.

Octavia Senecæ non ſemel correcta. Item Furens & Thebais.

VVlgatur Oeteo Verſu 373.

Vnum feroci flamen intorquens manu.

Quid eit, *unum flamen?* Vitij manifeſta lectio. Servabat liber, *utrumq;*. Fecerim ego: *tutum*. *Tutum flamen* appellat à quo nullum illi diſcrimen, quale fortaſſean à monſtris. Verſ. 722.

Et laxus

Et laxus tumor
In littore ipſo ſpumat.

Scriptus codex, *laſſus*. Provide reponam: *caſſus*. *Caſſum tumorem* capit infractum jam repulſumq; à littoribus impetum illum undarum. Verſ. 1256.

Quæcunq; peſtis ſæva, quæcunq; eſſera es
Palam timeres.

Scribit ferè liber, *ſive quæcunq; es fera*. probè. Sed è conſequa lectione quid probi ſenſi elicere eſt? Codex ille non ſuccurrebat; at alios tentaſſe video; *palam timori es*. Verùm id ad ſententiam vix fecerit. In apertum enim & publicum veluti certamen hoc monſtri, quod ſolis inteſtinis ſubdolè inhærebat, depoſcit. Docent ſequentia: *Quis tibi in medias locum fecit medullas*. Et ſtatim:

Hanc tamen ad imos perferam laudem inclytam,
Quod nulla peſtis vicit Alcidem palam,
Omnemq; peſtem vicit Alcides palam.

Itaque probabiliter hinc lego:

Quæcunq; peſtis, ſive quæcunq; es fera
Palam tumeres.

Tumeres aptiſsimâ hîc voce. Iuvenalis: *cujus aceto, Cujus conche tumes?* Verſ. 1364.

Non ipſe terris major Oceanus meos
Franget vapores.

Quod haud repudiem. ſuſpinionem tamen, quæ calide placet cum veniâ proferam: *ſtagnet vapores.* Ipſum vix ſufficere retur oceanum, qui æſtus iſtos refigeret, totoſque inundet. Tacitus: *Tiberis omnia plana urbis ſtagnavit.* Habemus deinde Furente: Verſ. 95.

Quâ mugit ingens montis oppoſiti ſpecus:

Rectè Anglicanus; *Quam munit.* Et porrò præoptem, *montis oppoſitu.* In Thebaide, *impia arma matris oppoſitu impedi*, Verſ. 773.

Ipſo con-

Ipſe coactum navitam conto domat.

Idem, *proprio coactum*. In Thyeſte autẽ, ubi vulgò legitur Verſ. 9.

Quid famem fixam intimis
Agitas medullis.

Erat elegantiſſimè in Veteri: *famen infixam intimis accitas medullis*. Medea, *ſpiritum ex alto citat*. Verſ. 460.

Nec fumant manu
Succenſa multa ſtagna.

Gymnaſium interpretum is locus. Dilucidus tamen & rectus, niſi quod evariet leviter liber: *Nec fumant ſtagna ſuccenſa multa flamma.* Altexam ex Thebaide paucula. Verſ. 16.

Sylvamq; opacæ vallis inſtinctas Deo
Egit ſorores mater.

Cenſeo recipiendam meliorum codicum ſcripturam: *inſtructas Deo*. Noſter quoq; fideliſſimè ſic præferebat; paretq; innueſſe poetam, habitu eas fuiſſe ad faciendum Baccho. Verſ. 18.

Hac parte mortem perage, qua cœpi mori.

Semet veluti alium alloquitur Oedipus. Itaq; malim, *quâ cœpiſti mori*. *Cœpi* pro *cœpiſti*. In Cantabrigienſi ob raſuram finalis ſyllabæ nequiji ea vox liquidò legi. Interim conjectura probabilis eſt. Verſ. 175.

Et adulta virgo mista captivo gregi
Thebana nuribus munus Argolicis erat.

Verus, *Thebana matribus*, ſuo quoq; nec inepto ſenſu, niſi ſi fuerit, *matribus*. At *nurus* ſæpe pro ſexu accipitur: Martialis, *Ang. inter Latias gloria prima nurus*. Verſ. 488.

Ego utrumq; ſed pro utroq;, quid ſtrictum
denuo recondere enſem?

Placet magis, *ſi pro utroq; quid ſtrictum*, & ita liber. deinde verſ. 627. *licet omne tecum Græciæ robur trahas*, Idem, *Regia robur*.

FINIS.

L Johan.

IOHAN. ISACI PONTANI

ANALECTORVM LIBRI TERTII

CAPVT I.

In Tacito ſpicilegium.

Cornelium Tacitum nunquam ſatis, quà judicio quà fide laudatum hiſtoricum, eximiè & ſeriò cenſum noſtra videt & gaudet ætas. Et tamen ex tam grandi dumorum acervo reliquiarum veluti reliquias ſuperare vel paucas non negabit, ſcio, cui familiarior ille Scriptor. Dabo hoc capite, ſed ſparſim, in exemplum aliquot & maximè ſuper quis vel diſputetur [illegible] vel conclamatum eſt. Minore ſcilicet rubore, ſi fallar in alea quæ tantos eluſit veteranos. Lib. XIII. Annal.

> *Donec vi amoris ſubactus exueret obſequium in matrem Senecæq; permitteret*

Abſit ut Senecæ ſanctum mihi nomen iſtis immiſceam. Abnuunt quoq; libri, quorum Farneſianus [illegible] *nec permitteret.* Vaticanus, *ſeq;* [illegible], *nec.* Niſi valde halucinor debuit ſcribi: Actæ, ut eſſet, *ſeq; Actæ permitteret.* Tandem, inquit: Nero Agripprinæ matri, cui odioſus ejus amor, obſequium omne negavit, dediditq; ſe totum amatæ ſibi Actæ. Lib. 1. hiſtor. ſub initium:

> *Opus aggredior plenum variis caſibus, atrox prœliis, diſcors ſeditionibus, ipſa etiam pace ſævum.*

Suppoſita

Suppoſita plane & ſpuria hæc ſcriptura. Vaticanus, uti fidè ſubmonuit CL. Lipſius, præferebat: *opus aggredior opibus caſibus*. Hinc alij, *opimum*, quod etjam in Romano antiquitus cuſo legitur. Ipſi Lipſio placuit, *opulens caſibus*. Neutrum judicio meo rectè. Vetus ſcribendi ratio turbas hic dedit, ſcioque pictum primitus, *ob'ijs*, unde imperiti, *opibus* excuderunt, cum debuiſſent, *obvijs*. Facilis jam depoſiti loci reſtitutio, ita: *Opus aggredior obvijs caſibus atrox, prælijs diſcors, ſeditionibus, ipſa etjam pace ſævum.* Aptius etjam epithetum *diſcors* cum *prælijs* jam connectitur. Præliorum enim diſcordiam notare voluit, quod res & hiſtoria tota depoſcit. *Seditionibus* autem *ſævum* recte copulatur, nam propriè ſeditiones ſævire dicimus. Infra: *ſi ſeditio miteſceret*. Lucanus deniq; lib. primo: *Infeſtiſq; obvia ſignis ſigna.* Lib. 3. Hiſtoriar.

> *Quin ut cenſuram patris, ut tres conſulatus ut tot egregiæ domus honores deceret, deſperatione ſaltem in audaciam cingeretur,*

Turbat ſententiam immiſſa dictio, *deceret*. Servat editio Romana, *degeret*. Amplector Tacito digniſsimam vocem. Capienda autem ea hic ἀρχαϊκῶς pro diminuere vel extenuare. Plautus, *Ego hunc ſoror lubentem degam ac diminuam tibi.* Et ut hic *honores degere* Tacitus, ita Apulejus Apologiâ, *degere peccata* eleganter poſuit. *Semper, inquit, Pudens duxit mea peccata degere, quam aliena indagare.* Lib. VI. Annal.

> *Immanem animum ſubdola modeſtiâ tegens, non damnatione matris, non exilio fratrum rupta voce, qualem diem Tiberius induiſſet, pari habitu, haud multum diſtantibus verbis.*

Tranſpoſitus depoſitusq; Lipſio judice locus. Attollere tamen niſus fuerat Vertranius, *qualem die Tiberius die ut eſſet*, quoq, die. Sed eſt hoc quod dicunt Græci, [illegible]. Puto diducta leviter compendiaria ſcriptione, ſerenatum hoc omne nubilum: *qualem diceret Tiberius*. Talem, inquit, ſe

Tiberio præbuit & animo & verbis Cæſar Caligula, qualem omninò ſimili caſu ipſum imaginor Tiberium. Vel deniq; dicem pictum antiquè fuit, pro dicam. Veteres enim *faciem, dicem*, pro *faciam, dicam*, ſcripſiſſe Fabius annotavit. Deniq; lib. 5. Hiſtor. in tenebris adhuc illuſtris de Moſe locus:

> *Sed ſibimet ut duci cœleſti crederent, primo cujus auxilio credentes præſentes miſerias pepuliſſent.*

Iſtud, *credentes* gloſſematium eſſe alijs dudum monitum. Cætera ex re & mente Taciti neceſſariò elicio & lego: *primo cujus auxilio præſentes.* De voce eâ videnda quæ obſervata nobis ſuperius cap. 14. lib. 1.

CAP. II.

Plautus Moſtellaria & Menæchmis emendatus.
Frutex. nunc poſt.

FRutex veteribus inter contumeliæ verba fuiſſe, facile intelligere fuit ex illis Plauti verbis Moſtellariæ ſcena: *Exi è culina:*

> *Nec veriſimile loqueris nec verum, frutex,*

At propriè & ſignatè ruſticanos agreſteſq; iſtâ inſignitos voce, qui annotaverit nondum vidi, licet id intellectu pariter haud difficile fuerit ex illâ Grumionis reſponſione:

> *Tu urbanus verò ſcurra, deliciæ popli*
> *Rus mihi tu objectas?*

Hoc cum ità ſe habeat commodè ſe offert Apulei locus, quem de hoc Plauti adumbratum [illegible] cijam, ut rectè percipiatur tamen. Ait Apologia pro ſe:

> *At hoc ego Æmiliano, non huic Afro, ſed illi Africano & Numantino & præterea Cenſorino, vix crediſſem; ne huic frutici credam non modo odium peccatorum, ſed ſaltem intellectum ineſſe.*

Ruſtici-

Ruſticitatem mentis exprobat Æmilano alludens aratro & bubulcitationi perpetuò aſſuetum. Eâdem Apol. *Æmilianus vir ultra Virgilianos opiliones & bubſequas ruſticanus, agreſtis quidem ſemper & barbarus, longe auſterior, ut putat, Serranis & Curiis.* Et ſtatim: *Quem tu librum Æmiliane, ſi noſces: ac non modo campi & glebis, verum etiam abaco & pulviſculo te dediſſes, mihi iſtud crede, quamquam teterrimum os tuum minimum à Thyeſte Tragico demutet, tamen profectò diſcendi cupidine, ſpeculum inviſeres: & aliquando, relicto aratro, mirarere tot in facie tuâ ſulcos rugarum.* Sed hæc fortaſsis nimia. Sequitur eadem Moſtellaria. Sc. *Recordatus.*

Nunc poſtq; nihili ſum, id verò meopte ingenio repperi.

Vbi liquidò erratum; & reſtituere Lambinus molitus neſcio quid inficetius protulit: *Nunc in poſterum.* Itaq; ad lectionem veterem confugiendum quæ retinet: *Nunc poſtquàm.* Perſpicuè verum eſt: *Nunc poſt quàm nihili ſum id verò. Nunc poſt,* quomodo *paulo poſt, multo poſt* & talia. Coalverunt imperitè voces, quę erāt diſpeſcēdę. Nec aliud turbavit Menęchmis, Sc. *Si voltis.*

O ſalve inſperate multis annis poſtquam conſpicor.

Venuſtiſsimè enim ſimiliter emendabamus: *multis annis poſt quem conſpicor.* Nam præterquàm quod pendeat alias ſententia, liquidò hanc medicinam depoſcit ſequens reſponſus: *Et tu, quem ego multis miſeriis laboribus uſq; adhuc quæſivi.* Denic; dictionem extulit primo de re Ruſ. Varro: *Ad cujus literas tot annos poſt publice ſolemus redire.*

CAP. III.

Celerè, ſimilè, pro celeriter & ſimiliter.
Tibullus emaculatus & Vlpianus.

TIbulli verſus eſt lib. 4. de infamia ſuæ amatæ:

Crimina non hæc ſunt noſtro ſiue ficta dolore,
Quid miſerum torques rumor acerbe? tace.

In libris calamo exaratis legi comperio: *ſine ficta dolore.* Vnde non

de non vanè reſcribendum auguror, *ſine jacta dolore.* *Jacere mi-nona*, ut Propertius: *Non bona de nobis crimina ficta jacis*, & alibi, *In noſtrum jacies verba ſuperba caput.* Deinde lib. 1. eleg. 5. ubi vulgò legitur:

At tu, qui potior nunc es mea furta caveto,
Verſatur celeri ſors levis orbe rotæ.

Reppetit in Excerptis, Europæ ocellus Scaliger: *orbe cito*. quod & explicat aptiſsimè ad poetæ mentem. At turbat interim dictio, *celeri*. Non ambigam quin ex antiquâ porro normâ ſcriptum Tibullo.

Verſatur celerè ſors levis orbe cito.

Celerè, eſt, *celeriter*. Diomedes, *largiter dicunt quod nos largè, celerè & celeriter.* Et Nævius, *celerè ſubvenit cenſeri.* Nec tempero mihi quin hac occaſione divinatiunculam ſubſeram ex Fragmentis Iuriſconſultorum, quæ dedit aliquando doctiſsimus P. Pythæus, Ajt ibi Vlpianus lib. 7. de off. Proconſ. *Deniq. exſtat. S. C. Pomponio & Ruſo coſſ. factum, quo cavetur, uti Mathematicis, chaldæis, ariolis, & cæteris qui ſimilem incertum fecerunt, aquâ & igni interdicatur, omniaq. bona publicentur etc.* Clarum erratum in verbis, *& ceteris qui ſimilem incertum fecerunt* Cenſuerat emendandū Pythæus *ſimilem artem*, Lipſius, *ſimilem queſtum* ſive, *queſtum*. Fecerim ego vix ulla mutatione, *& ceteris qui ſimile in incertum ferunt.* *Ferunt* ἀχρηστῶς, pro *feruntur*. *Simile* autem pro *ſimiliter*, ut *celerè*, quod jam indicatum eſt, pro *celeriter*. Apulejus aliquoties extulit. Imò & ipſe dicendi cynoſura Cicero: *Simile vos, cum perturbare ut illi rempub. ſic vos philoſophiam bene jam conſtitutam velitis, Empedoclem, Anaxagoram, Democritum profitemini.* Eſtat 2. Academ. Porrò Vlpiani quia mentio incidit non prætermitto quid cenſeam ſuper loco qui jamdiu torſit Interpretes *l. ſi uxor de adulter.* Ajt Vlpianus.

In ea uxore, poteſt maritus adulterium vindicare, quæ vulgaris fuerit, quamvis ſi vidua eſſet, impunè in eâ ſtuprum committeretur.

Dubi-

Dubitari probiliter poteſt, inquit Alciatus, quæ *vulgaris uxor* dici poſſit. Accurſius meretricem intellexit: quæ ſententia dura, ut adulterij pœna tenatur qui meretricem vitiarit: cur enim permittit maritus eam quæſtum facere? Ego *vulgarem* potius intelligo, ex adventicio vulgo, non ex cive Romana. Hæc Alciatus lib. 2. cap. 40. Parerg. At animo meo illa verba, *quæ vulgaris fuerit* accipienda de fœmina quæ ante connubium ſe vulgò & ſolens vulgaverit. Et id ſequentia illa: *quamvis vidua facta eſſet, impune in eam ſtuprum committeretur*, manifeſto convincant. Quibus adde Accurſium ſimiliter (quod miror Alciato non acceptum) ſenſiſſe, ubi ſcribit porrò, *vel dic, quæ vulgaris eſſe deſiit & virum accepit.* Cujus nos etjam admonuit Amicus noſter juvenis eruditiſſimus Dominicus Arumæus, qui hac juvenali ætate vaſtum iſtud juris oceanum navigans ſolerter ac gnavè dirigit ad Prudentiæ portum.

CAP. IV.

Seneca Rhetor aliquammultis locis fide libri emaculatus.

VEnêre in manus meas, dum in Angliâ degimus, interrupta quædam Controverſiarum Senecæ Excerpta. Sed utinam non excerpta illa fuiſſent, ſed integrum Autoris opuſculum! ita ſubinde loca, ad quæ caligare videbamur, clarè ſerenabant; ita cum melioribus Gruteri notationibus paria faciebant ſæpius, & ſæpicule majora. Exemplo depromam hæc pauca.

Proœmio libri I.

Aliquando etjam ſeriam rem agenti & occupato.

Rectè quidem. In membranis tamen illis erat: *ſerioſam rem.*

Vt ad ſummum perducti, rurſus ad infimum, velocius quidem quàm aſcenderant, relabantur.

Nec

Nec id ſugillem. Sed cum in excerptis reperiam, *refellantur*, omninò malim, *revellantur*. Comparantur enim inter ſe, *ad ſummum perduci* &, *ad infimum revelli*. Et Fortuna abire, redire, attollere ſe & deprimere dicitur. Idem Controverſ. I. *quos provexerat fortuna, deſtituit*. Virgil.

> *Multos alterna reviſens.*
> *Luſit, & in ſolido rurſus fortuna locavit.*

> *Vox robuſta, ſed ſordida lucubrationibus,*
> *& negligentia non natura infuſcata.*

In ijſdem erat, *vox robuſta lucubrationibus.* quod tamen nondum propugno:

> *Vt quod palam turpe oſtenſurum eſſet, ſi palam*
> *diceretur, id obliquè & furtim ſurreperet.*

Scriptum; *surriperet*: nec refello. Controverſ. I.

> *Alteri filius erat: patruus in egeſtatem incidit.*

Clarius & auctius membranæ, *patruus illius egeſtatem.* ſtatim:

> *Quid non timendum felicibus putas? quid*
> *deſperandum infelicibus.*

Quod in iiſdem reperio, præoptem: *quid non ſperandum infelicibus.* Proœmio lib. 2.

> *Ab hac cito ſe Fabianus ſeperavit.*

Temperavit, vetus, nec ſperno. deinde:

> *Nec eſt quod inſidias putes tibi fieri, quaſi id*
> *agam, ut te bene cedentis ſtudij labor teneat.*

Fateor prævalere mihi longè ſcripturam veterem: *ut bene tibi cedentis ſtudij labor teneatur.* [illegible] hoc ago, ut optimè tibi procedentis ſtudij curſus ſiſtatur. Nam ſubdit: *Ego verò non ſum bonæ mentis impedimentum: perge quo inclinat animus etc.*

> *Ego quoq; aliquando ejus præceptus avidus & hortator laudatorq;, vel periculoſæ dum honeſtæ modo, induſtriæ, duobus filijs navigantibus, te in portu retineo.*

In ex-

In excerptis comparebant verba, *vel periculoſæ, dum honeſtæ modo, induſtriæ.* Et videtur ad eorum exemplum ſcribendum hoc modo, *Ego quoq; ulterius proceſſus avidus, & hortator laudatorq; duobus filijs navigantibus, te in portu remeo:* Deinde quod paulo ſuperius editur; *omnium bonarum artium capaciſſimum eſt: & hoc ipſum melioris ingenij pignus*, omnino refingendum cum libro, *Capaciſſimum. eſt & hoc.* ſtatim.

Et ego multo minorem natu quàm ipſe erat,

Deficiebat in ijſdem vox quarta, habebantq; *Et ego tanto natu quàm ipſe erat.* A ſecunda tamen & recenti manu appictum vidi, *minor.* Sed ſi cerebrum illi ſcribæ pro ſtilo, fuiſſet, non *minor* ſed *major* debuiſſet, quomodo exactè demonſtravit ſuper ætate hujus ſenis clariſs. Lipſius. Plura erant hoc libro, at ſingula in unum accumulare, non hujus loci. Sequitur Procemium lib. 3.

Nihil in quo auditor aliud ageret

Imo contrarium verum eſt: *in quo non auditor.* & ita liber. Probant quæ præcedunt quæ ſequuntur.

Adeo nunquam ullam materiam dicendi, niſi in periculis ſuis, habuit.

Vetus, *adeo nunquam rem nullam materiam.* Rectum puto, ſi ſcribatur, *rem ullam* Deniq: ſub finem: *Non enim hæc ille optimè dixit ſed hæc optimè teneo*, bene inſeretur ex eodem, *ſed hæc ego.* Controverſ. 2.

Quidam filium accuſavit parricidij æquis ſententijs abſolutum abdicat.

Scriptum ſervat, *quem etjam æquis*, plenius meliuſque. Controverſ. 3.

Quidam habuit filium frugi & luxurioſum.

Præfero quod eſt in veteri: *habuit duos filios frugi & lux.* Et conſequenter: *Vtriq; gratias agere debet. Frater me iſti reduxit: ego iſti fratrem.* In eodem: *ego iſti filium.* Capio & amplector. Controverſia 6.

Præmio accepto, agit cum illo dominus damni.

Immittunt neceſſariam vocem membranæ: *domus dominus.* Ædium, inquit, incenſarum poſſeſſor egit, cum incenſore, damni & injuriarum. Controverſ. 9.

Quid enim voluit, qui venenum petijt?

Auctior ſcriptura priſca, *Quid enim non voluit.* Ex re & vero, Quid, inquit, ille non concupiſceret, qui venenum concupivit. Sed ne prolixior hîc ſim, tranſilio ad decimi libri præfationem, &, paucis delibatis, ſignabo hoc caput. Ajt ſub initium,

Cum illum homines non in ipſius honorem laudarent, ſed in ſoceri ferrent.

Quid ſtatuam, hæreo, diſertè tamen in ſcripto legitur, *ſed in ſoceri efferrent.* Conſequenter.

Quanta in illis libertas fuit, quam etjam Labienus extimuit? Caſſij ſeveri hominis Labieno junctiſſ.

Non eſt quò rectè referas, *in illis.* Itaq; fidenter cum veteri reſcribo. *Quanta illi libertas.* Caſsio hanc libertatem attribuit, cujus dictum de amici ſui Labieni libris hoc ajt circumlatum, *Nunc me vivum uri oportet, qui illos edidici.*

Multum habuit ingenij, nihil cordis,

In eodem eſt, *minus cordis.* quod videtur reducendum. Martialis, *Accipe cor quod abeſt.*

Sed Turrinus Clodius multum de viribus remiſerat, dum Appollodorum ſequitur, & ſummam legem dicendi eum putat.

Hic locus vix ſine ſcripturâ reſtituatur adeo probabili fuco obvelatus eſt. Itaq; membranæ: *& ad ſummam legem dicendi ſe amputat.* Et hoc χρύσεα χαλκείων.

CAP.

CAP. V.

Apulei mundus maculâ abſterſus.
Livius correctus.

PLurima in veterum ſcriptis legere eſt, quæ ità ſenſim ſolidata informataq; ſunt, ut ſine MSS. ope, vel ipſi Lynceo glaucomam objiciant. Adeò, inquam, ſcabitudo illa fuco & lenocinijs decenter & ad ſpeciem delibuta, ut ubi vulnus etjam ingens fuerit, cicatricem non invenias. Tale ferè occurrit Apulei de Mundo, quod, abſq; codice fuiſſet, hactenus ſecurè præteriretur. Verba ſunt:

Quare ſic putandum eſt, eum maximè majeſtatem retinere, ſi ipſe in alto reſideat loco.

Aperuit ineptias lectionis Vulcani vetus, qui habet: *in alto reſideat altiſſimo.* Hoc cum ſcirem, ſubitò mihi correctio enata: *in aulæo reſideat altiſſimo.* Et placuit placetq; ſeriò, præſertim ubi mundum ſive cælum ſuperius paulò *aulam* nuncupatum Lucio memineram. Dixit: *Igitur regnum illud ita componi oportet cum mundi aula, ut inter ſe* etc. In aulis autem aulæa regibus ſeorſim uſitata antiquitus, Iſidorus explanat: *Aulæa*, inquit, *vela picta & grandia, quæ ideo aulæa dicta ſunt, quod primum in aula Attali regis Aſiæ, cui ſucceſſit populus Romanus, inventa ſunt.* Maro ſignificantius:

Cum venit, aulæis jam ſe regina ſuperbis
Aurea compoſuit ſpondâ, mediamq; locavit.

Superbis, inquit, *aulæis*, quod hîc, *aulæo altiſſimo.* Apta itaque orationis imagine Apulejus cælum *aulam*, cæliq; ſecluſum ac ſummum *aulæum altiſſimum* dixit, utpote in quo Deus ſemotus ab humanis oculis per Solem Lunamq; & cetera cæleſtia miniſteria, mundi habenas conſtanter temperet.

Caput hoc obſignabo Liviano loco, qui in vulgatis pertinaciter ad hanc formam concipitur: Lib. XXVII.

Inter multas magnasq; res, quæ nunc ſecundæ, nunc

adverſæ occupabant cogitationes hominum, ne Tarentinæ quidem arcis excidit memoria.

Et quis in tam floridis ac fluentibus verbis de maculâ vel ſuſpicari ſuſtinuiſſet, niſi in veteri inveniſſet vir doctus: *occultabat cogitationes?* Quod tamen ipſum quid ſit illum latet Ego levem medicinam deſiderari exiſtimem, faciendumq; *occultabant cogitationes.* Cæcilius, *Opulento famam facilè occultat factio.* Probum id eſſe tàm in proclivi eſt, quàm imber quando pluit.

CAP. VI.

Cieri. ſupercieri. Agellius tali voce auctus. in Senecam ſuſpiciones.

VARIÆ & antiquæ eruditionis plenus eſt Agellius. Ejus lib. XIIII. cap. I. inſignis ſuper Aſtrologiâ diſſertatiuncula, ac pura profluenſq; oratio, ita me cepit, ut eam & relegere identidem, & quicquam etjam, ut mihi viſum eſt, lolij ſelegere ac runcare non piguerit. Scribunt omnes, quot vidi, codices,

Eadem igitur ſtellæ per quas omnia divina humanaq; fieri contendunt.

Vbi *fieri* aſsititium in hac areâ videtur, & autorem ipſum inſeviſſe primitus; *cieri*, lepidâ nempe metaphora à cæleſtium orbiculari motu, ad quem negotia quoq; humana agi aptariq; notarentur. Quod Agellium velle clarè evincunt hæc præmiſſa. *Vt crederemus omnia rerum humanarum de parvis & maxima, tanquam ſtellis atq; ſideribus evenire duci ac regi.* Deniq; genuinam eſſe vocem quam innui, manifeſtum erit ex periodi totius filo, quam, ut corrigendam jam cenſui plenius appingam, *Eadem igitur ſtellæ per quas divina humanaq; cieri contendunt: ſicuti ne usquequaq; pruinas aut calores cient, Sed mutant & variant.* ubi liquidò patiendi vox in agendi, neceſſariò & venuſtè iteratur. Hinc veriſimile fit lib. IX. cap. VII. etjam faciendum:

Et qua

Et quæ pars eorum fuerat inferior atq; occultior,
eam ſupercieri.

Suprafieri tamen in cuſis eſt, in ſcripto uno *ſuperſieri*: ſed qui producunt, de bonitate leviter faciunt fidem. Addam ex Senecâ. Epiſt. 117.

Poſſum autem ſuperior eſſe, ſi fecero omne quod diſco

Itâ quidem alias legi annotavit Eraſmi margo. Editio ejus habet, *ſi dixero omne*; uti eſſe in MSS. ſuis quatuor admonuit ſedulò Gruterus. Quintum cum pleriſq; Pinciani facere ait, in quis: *ſi direxero*. Hoc arripio credoq; ſcriptum: *ſi direxero eò omne quod diſco*. Tunc ego, inquit, verè vir, verè philoſophus ſi eò omnem ex ſtudijs frugem impendero, ut ſapientiam non diſputem ſolùm, ſed operer: Vt fortunam non verbis, ſed factis ſupergrediar.

Epiſt. CIX.

Adhuc medico mihi opus eſt. Quid me doces
ſcientiam inutilem?

Manifeſtò hæc à librarijs infarta lectio. In ſcriptis omnibus legi intelligo: *quid me poſces*, ſive, *poſcis*. Hoc cum parum illis ad rem viſum, pro libidine ſuâ liberaliter interpolarunt, feceruntq;, *doces*, eliminatâ voce turbatrice. At, nobis non licet eſſe tam diſertis, malumuſq; adjuta leviter dictione veteri: *Quid me paſcis ſcientiâ inutili?* Et id verum eſt: Quid cibo inquit, fulcire cogitas debilem hunc crudumq; ſtomachum, cum medicina potius præmuniendus ſit, ac fomentis?

CAP. VII.

Tecti fluctus. Livea ſpecies. Liventia commiſſa.
Manilius aliquoties emaculatus.

MAnilij libro Aſtronomicω̃ ſecundo, verſus ſunt:

Hanc quoq; convexi molem ſine fine patentis.

 & lib.

& lib. III.

Et frænare ratem fluctusq; effindere rectos.

Sed clarum erratum in voce *parentis.* Puto, rectè correxi: *Hanc quoq; convexi molem ſine fine patentis.* Nam *perennis*, quod alij innuunt, neſcio an cum *ſine fine* componi honeſtè poſsit. Alterum ſic formavi: *Et frænare ratem fl ctusq; effindere tectos.* Ambigit Scaliger an ſcribendum *roſtro.* Ego *tectos fluctus* eleganter Manilio dictos exiſtimo, qui tacitè & quaſi ex inſidijs obliquè ingruunt. Hos autem ſecare ritè ac declinare doctum ac deditum fore ſub piſcibus natum, canit Poeta. Deniq; utrobiq; cauſa labis fuit *t.* in *r.* pronus lapſus. Deinde libro primo,

Et quò clara magis poſsis cognoſcere ſigna
Ignea deſignat ſpecies atq; ignibus ignes Reſpondent.

Præferunt ità recenter vulgati. Habent MSS. & Romanus: *Linea deſignat ſpecies.* Sed cedo, quis hoc Oedipus expediet? Odoror duplex vitium. Primum lego: *Livea deſignat ſpecies.* deinde, *ad quam ignibus ignes.* *Livea ſpecies*, quomodo infra: *cæruleam verſo ſpeciem mutaſſe colore.* Et alibi: *Candidus in nigro lucet ſic limes Olympi?* ubi *cæruleum* & *nigrum* idem eſt quod hic *liveus* ſive *lividum.* Deniq; *ad quam* poſui pro *atq;* & valebit antiquè, *propter quam.* Propertius: *panditur ad nullas janua nigra preces.* Ajt itaq;, exiſtere ſiderum ſtatam proportionem & ſplendorem, ob æquabilem illum & circumfuſum cæli livorem. Hæc fere vox iterum turbavit libro V.

Qui commiſſa ſuis rimabitur argumentis,
In lucemq; trahet, tacitâ livetia fraude.

Vbi vir doctus, mihi reſingendum, *tacitâq; ſilentia fraude*, quid reponendum ſit, non habere ſe ingenue agnoſcit. Ego verò vix ambigo, quin fuerit: *tacitâ liventia fraude.* Hoc propius vulgatum nec inſerta particula q; ſiſtit ſententiæ curſum. *Liventia autem commiſſa* ſunt crepera quædam facinora, & necdum ſatis manifeſta, ideoq; ajt *in lucemq; trahet.* Facit fidem, Prudentius, *Delicta tergens livida.*

CAP.

CAP. VIII.

Reciprocare, impatientia. Valerius Maximus gloſſemate purgatus. Variè correctus.

REdeo aliquando ad Valerium. de quo jure ſic cenſeo: Eſſe Scriptorem in antiquis laudabilem, ſed qui ità gloſsis oblitus inſperſuſq; ſit, ut ambigam an ullus magis. Fecit id variorum magiſtellorum ἀπειρία & ruditas quorum ſi peſsimas latuiſſet manus, plurima hodieq; antiquitatis ſuperarent veſtigia, quæ nunc ex blattarijs codicibus laborioſe veniunt ſubodoranda. Ego hac quidem claſſe non legitimam cenſuram inſtituam, ſed ea tantum, quæ inter criticos controverſa & ambigua ſunt proferam: Et obiter aperiam quàm ſæpe, ἀκρισίας ἐπιστάτο prior ille & diligens aliàs doctuſq; cenſor. lib. 4. cap. 3.

> *A ſervis vix impetrari poteſt, ne eam ſuppellectilem faſtidiant, quâ tunc conſul uti non erubuit*

Ita edidit quorundam codicum ſuorum exemplo Pighius. At clarum gloſſema iſtud, *uti*. Scribamus itaq; cum Anglicano, *quam tunc conſul non erubuit.* ſive, *quâ tunc conſul.* Seneca: *qui ſordido vehiculo erubeſcit, pretioſo gloriatur.* lib. 5.cap. 7.

> *Et ſpiritum increbreſcere, eâq; egrediente pallere, & excitatiorem anhelitum ſubinde recuperare animadvertit.*

Damno. Si enim ingrediente eâ invaluerint, ut ipſe diſertè narrat, & redierint animi illi ſopiti ſpiritus, neceſſario, eâdem egrediente, non excitatiorem anhelitum recuperavit, ſed is potius paulatim remiſit. Et hoc Valerium voluiſſe manifeſto etiam ſuggerit vox *pallere.* Quocirca jure quâ ſenſu quâ verbis damnavi, &, abſq; ambitione dixero, inſigniter interim reſtituo: *& excitatiorem anhelitum ſubinde reciprocare animadvertit.* Reciprocare, ἀντιστρέφειν. lib. 6. cap. 6.

Ingenti

Ingenti Pænorum claſſe circa Siciliam devicta.

Ita repoſuit ex duobus MSS. Pighius, cum antea legeretur: *deducta*, quod in utroq; etjam Anglicano reperio. Et profectò: ſi planè devicta Pænorum claſsis, cur de pace nihilominus & tam cunctanter egiſſe eos ſcribit? cogitatio me prehendit ſcripſiſſe Valerium: *circa Siciliam diducta*, id eſt, diſsipatâ, conquaſſata, Cap. 7.

> *Vt cum ſciret viro ſuo ancillulam ex ſuis gratam eſſe, diſſimulaverit: ne domitorem orbis Africanum fœmina impudicitiæ reum ageret.*

Impudicitiæ vox noviter hîc intruſa, & neutiquam convenit. Vetuſtiſsimi omnes libri, & ſcripti mordicus ſervant, *impatientiæ*. Sed nec id aptari ſententiæ Valerianæ poteſt. Clariſsimo Belgarum Lipſio, proba omnino correctio videbatur: *impotentiæ*; mihi probabilis; & audeam affirmare ſcriptum Valerio: *imparientiæ reum ageret. Imparientiæ*, id eſt, inobſequentiæ & veluti perfidiæ conjugalis. Reſtituit hoc verbi in Codice Iuſtinianæo Iacobus Cujacius quem vide Obſervat. lib. 1. cap. VI. Et ipſum Lipſium 2. Electorum, qui Agellio redonavit. Lib. 8. cap. 7.

> *Namq; tali incommodo perculſi ſeceſſum petunt, duplicantq; tenebras, fortuitis voluntarias adjicientes.*

Pighius iterum hîc turbellas dat. Legebatur antea: *Namq; tali incommodo perculſi ſeceſſum petunt, duplicant*, ſine copulæ adjectione. Et eæ vetuſtæ lectionis veſtigia etjam in utroq; Anglicano cuſtodiuntur. Ego ex ijs acutam & Valerio dignam ſententiam elicio: *Nam qui tali incommodo perculſi ſeceſſum petunt, duplicant tenebras, fortuitis voluntarias adjicientes.* Homines inquit, luminibus orbati, ſi ſeceſſum ac ſecretum eligunt, duplicant calamitatem, fortuitæ adijcientes voluntariam. Ea Valerij vera mens, & miror viris eruditis languida iſta & hiulca ita placuiſſe ut tollerent etjam in contextum,

CAP.

CAP. IX.

Ventus. adducere. ventus. aliquot in Propertium censuræ. in Catullum una.

PRopertij plura quædam ſupra recenſui & fortean certiora. Reſtant ambigua aliqua & levia, de quis coronidis vicem hic diſputare conſtitui, & operam hanc libens impendere optimo poetarum. lib. I Eleg. VI.

Oſculaq. oppoſito dicat ſibi debita vento,
Et nihil infida durius eſſe viro.

Proverbium ſibi nuſquam animadverſum admonuit peritiſſimus Caſtigator. Ego inſuper cum lectionum inconſtantiam videam, vitioſum eſſe perſuadeor: Servat quorundam codicum ora, *idemita vento.* Fecero:

Oſculaq. oppoſita dicat ſibi debita vento.

Oppoſito vento, ut ſit, veſte ſive velamine tenui. Loquitur in hunc fere modum infra: *dixit & oppoſitâ propellens ſuavia dextrâ.* *Oppoſitâ dextrâ*, quomodo hic, *oppoſito vento*. *Ventum* autem eâ notione extulit quoq; Tibullus lib. III. *Poſt hæc carbaſeos humerum tollere ventum.* Et Petronius: *æquum eſt induere nuptam ventum textilem.* Vel deniq; cogitemus an *ventum* cum Plauto capiendum pro, *ventulo.* Curculione: CV. *adſiſte altrinſecus atque ventum ut gaudeam.* PH. *maxime.* CV. *Quid facitis quæſo?* PH. *ventum.* CV. *nolo equidem mihi fieri ventulum.* Sed hoc forte ſit dimicare in tenebris, ut cum omnia fecero, fiat illud: mihi non liquet. Eſt deinde Eleg. II.

Noſtri cura ſubit memores abducere noctes.

Repoſuit clariſſimus cenſor Scaliger *abducere*, cum minus ipſi ſincera videretur ſcriptura libri: *adducere*, quam tamen vix eſt ut ſpernam. *Adducere noctes* pro contrahere & conjungere poni patet, quomodo *diducere* pro disjungere & dividere poſitum ſæpicule. Infra; *Non ego complexus potui diducere noſtros.*

Iterum. *Quamvis diducere amantes Non queat invitos Iupiter ipſe duos.* Hæret deniq; leviculum, ut puto, mendum Eleg. XVII.

Quamvis dura, tamen rara puella fuit.

Nam *cara* rectum cenſeo, non *rara*. lib. 2. *Eripitur nobis jam pridem cara puella.* Et Tibullus, *Perfida ſed quamvis perfida, cara tamen.* Finiam, ſi addidero reſtitutionem illam loci Catulliani in carmine ſuper Pelei nuptijs ſimilem vero videri, vix veram. Vulgatur:

Quine fugit lentos incurvans gurgite remos.

Nam vox *lentos*, quæ formata ex priſcâ ſcripturâ *vetitos*, ſi ſententiam videas, tolerabilis; ſi vetuſtæ lectionis veſtigia, libera nimis & vaga. Fecero idcirco & elementis & mente fortean volentioribus: *victos incurvans.* [illegible]. Vnde vimina & vaſa viminea Feſto.

CAP. X.

Summare. Apulejus & Plautus aliquoties emaculati. Livius ſemel.

NON ambigo quin has perambulans vetuſti ævi tenebras, ſepiuſculè incurram, offendam; & acri cupidine depromere verum inflammatus, ejus ſolummodò ſpecie deliniar. Sed ſolatio fuerit quod id cum ſummis etjam viris commune mihi, nec illis tantùm, ſed magnis quoque vatibus, Nam non ſemper, ut inquit ille, vates verant. Quare, hoc quicquid eſt, eventus ſignabit. Habemus Apulei lib. de Aſin. 5.

Sic allocuta; ſummas opes domus aureæ locumq;, ſervientium populoſam familiam auribus earum, lavacroq; pulcherrimo, & inhumanæ menſæ lautitijs eas opiparè reficit.

Vetat doctor noſter Hippocrates, deſperatis adhibere medicinam. Aſſentior. Sed interim conclamatos aliquando contingit eſſe ſuperſtites conclamantibus. Et id ſuper hoc

Apulei

Apulei loco fortaſſe verum ſit, qui jam diu legitimâ medicinâ ſepoſitâ, temerario varioq; ferro & tortus & ſectus eſt. Bene itaq; illum, qui ex orci limine revocavit ad vitam. Repertum in libro Veteri. *Sic allocuta, ſummas opes domus aureæ, vocumq; ſervientium populoſam familiam auribus earum demonſtrat, lavacraq;.* Sed ſi damnus quod ait poeta; *Non eſt vivere, ſed valere vita*, vivet quidem ſic locus, at non valebit. Quo enim pacto iſtas ſive opes ſive divitias etjam auribus earum demonſtraverit Pſyche? Sed ecce literula immutante res clarior: *Sic allocuta; ſummat opes domus aureæ, vocumq; etc. Summare* propria hoc loco dictio, & valet quod cenſere ſive æſtimare, quomodo in re fere parili locutus Martialis: *Et totam licet æſtimare Romam.* Vitruvius compoſitum extulit lib. I. *Per arithmeticam ſumptus ædificiorum conſummantur.* At objiciat non ineptè hîc quiſpiam quid hæc Vitruvij ſolius teſtimonio roborem, cum Apuleium Plauti eſſe æmulum in confeſſo ſit. Fateor id, & iſtuc ibam. Sed, ut nunc res ſunt, Plautum cuivis ſuper hoc verbi de induſtria perluſtrandum dabo, nihili ſum ſi uſpiam inveniat. Ego tamen inveniſſe videor, imò eruiſſe potius, & quidem geminis locis. Trinummo reperio:

Non tibi illud apparere, ſi ſumas, poteſt,

Interpres quod hæc prætervolet, non temerarium eſt. Nam ſi reſcripſeris leviter: *ſi ſummes, poteſt*, convenienſſimè reſpondebit, Lesbonicus; *Nequaquam argenti ratio comparet tamen.* Aliàs profectò quomodo conſtabit ἀκολουθία? Hoc primum. Deinde Rudente cum legitur. PL. *Dic ergò quanti cenſes* TR. *Egone? cenſeo.* PL. *At ſume quidem ne cenſionem ſemper facias.* Vel me ſilente ultrò jam verum obrepat lectori quidem haud ſegni, legendum videlicet, *At ſumma quidem ne cenſionem ſemper facias.* Herus cum moleſtâ iſtâ & vagâ reſponſione, *cenſeo*, ipentidem obtunderetur ad ſtrictiorem quandam cenſionem & veluti ſummarium, ut alibi loquitur Comicus, ſummam, ſuper præſenti re dandam ſervum adhortatur. Hæc noſtra de

controverſo hoc loco ſententia; quæ vel id mihi verior, quod facilior. Rarò coacta procedunt negotia. Sed de Apulei loco ut id quoq; admoneam tamen: Vox iſta, *[illegible]*, non Lucij ſed Modij eſt ex veteri & ſcripta [illegible]. Quam ego verò retineam, & optimè conjecturæ noſtræ conſtabit, ita *Sic [illegible]; ſummas opes domum auream, locumq; fervescentium populoſam familiam [illegible] earum, demonſtrat, [illegible].* Summas, inquit, opulentias [illegible] & locum in quo paſſim [illegible] illæ voces, demonſtrat. *Servire* autem *populoſam familiam* non proletariæ elegantiæ ſit, ſed formæ ejus qua & Comicus *ſervire ſervitutem,* dixit. Attexam ex eodem Apuleio, lib. 5.

> *Sic illa verboſa & ſatis curioſa avis, in auribus Veneris filium lacerans exiſtimationem gannibat.*

Solœciſſat manifeſtò hæc lectio. Quid enim eſt, *in auribus Veneris filium lacerans exiſtimationem?* Scribo: *filij inlacerans exiſtimationem,* extracta à proxima voce literâ. Nec aliud peccavit lib 6.

> *Pſyche verò humi proſtrata, & quantum viſu poterat, volatus mariti proſpiciens, extremis affligebat lamentationibus animum. Sed ubi remigio plumæ, captum maritum proceritas ſpatij fecerat alienum.*

Facio enim: *Sed ubi remigio plumæ raptum maritum proceritas ſpatij fecerat alienum.* Item lib. 11.

> *Mundoq; pretioſo & attexto capite crinibus, inceſſu perfluo fœminam mentiebatur.*

Emendo libens *inceſſu ſuperfluo.* Et apte capies inceſſum affectatum, de quo Arbiter; [illegible]. Claudam hæc loco Liviano. [illegible] 22. de pugna ad Thraſymenum.

> *Poſtquam in patentiorem campum pandi agmen cœpit, id tantum hoſtium quod ex adverſo erat, aſpexit: à tergo ac ſuper caput decept æ inſidiæ.*

Hæſerunt in hoc loco alij. Glareanus vocem *deceptæ* poſitam putavit

putavit pro ſimplici *[illegible]*. At repperit in Scripto Lipſius, *ſuper caput decepte inſidiæ*. Quod tamen an in *decepere* cum eo commutem, adhuc cogito. Dictum forte noviter *decepte*; ut demiſſas inopinato in caput, & veluti deſuper inceptas inſidias intelligat. Et certe id Livij verba declarent. Vocem vero hanc caſtrenſem ſive theatralem proprie eſſe ex Apuleio videre eſt. Ajt libro, *Jam tota ſuave fragrante cavea montem illum ligneum terræ vorago decepit*. Ita enim lego, non *decepit* aut *recepit*. Plautus, *Decipiemus foveâ lenonem Lycum*. Et eodem plane, quo Apuleius, alludit. Quod ideo dico quia in alia omnia abire video interpretem.

CAP. XI.

Exercere victoriam, manum exercere, Valerius Max. correctus. Seneca labio alibi reſtitutus, alibi defenſus.

VAletij verba ſunt libri noni capite ſecundo:

> *Quia dum quærit victoriam, [illegible] ſe populo Romano dum ſævitiam exercet Annibalem repræſentabat.*

Vbi repigravit ſententiæ curſum Pighius immiſſa, ex Campenſi & Vnichelliano, voce, *[illegible]*. Meum ea gloſſematium eſt, & utriq; etiam Anglicano deeſt. Venuſte autem inter ſe comparat, *quærere victoriam & exercere*. Nec Maro diſſimiliter locutus 2. Georg. *Tum denique dura exerce imperia*. Et Seneca de Clementia, *potentiam exercere*. Sed eodem de Clementia libro in vulgatis reperio:

> *Humili loco poſitis exercere manum, litigare, in rixam procurrere, ac morem iræ ſuæ gerere, liberius eſt.*

At diu jam inclinabam legere: *exercere manum*, & vero ita ſervari in membranis omnibus, docuit me nuperus Senecæ cenſor. Hoc igitur non leviter tranſmittendum, & patet pro-

verbiali formâ adumbratum de ijs, qui ſe ludicro pugnæ genere, &, ut Varro dixit, ſchiomachiâ exercent. Sed Soſia Plautinus ſerium certamen extimuit, Amphitruone: *Geſtiunt pugni mihi. Si in me exerciturus quæſo in parietem ut primum domes.* Denique perſuadet valide, quod poſui, idem iterum Seneca, paræmicus quaſi prolatum lib. Natural. Quæſtion. VII. *Solvere iſta quid aliud eſt, quam manum exercere, & in ventum jactare brachia?* Et collocat lectionem eam extra aleam omnem codicum meliorum conſenſus. Quare diſſentior jure ab acerrimo alioquin Senecæ noſtri propugnatore I. Grutero, ſe conjecturam ſuam: *mane exercere*, h. e. ipſum aera, hic retinere ſe profitetur, quòd invenerit in Colonienſi: *inanum exer.* Sed (ut omittam firmare id conjecturam noſtram) quid eſt, *in ventum jactare brachia*, niſi ipſum percutere & exercere aera? Quare ab illo jure, ut dixi, diſſentior. ab illo inquam, cujus induſtriæ alias ac, diligentiæ æternum debebit Seneca.

CAP. XII.

Correctus ſæpius Petronius, & per occaſionem Seneca pater fide libri.

CHRYSIDIS, apud Petronium, lepidiſſimæ illius cum Poliæno ſermocinationis membrum iſtud inſanum puto:

> *Quò enim ſpectant flexa pectine comæ? quò facies medicamine attrita & oculorum quoq; mollis petulantia?*

Nam voculam, *quoq;* otioſum hoc loco & omnino ſupervacuam legi, facilè mihi dabit, qui [illegible] auris. Puto haud inconvenienter legerim: *Et oculorum quòquò mobilis petulantia?* Aut certè, *quoq; verſo*. Quid, inquit, ſibi volunt quòquò verſum verſatiles illi & petaces ocelli? Nec diſsimile quod Apulejus in re haud multum etjam abſimili de Venere ſcripſit lib. Mileſ. *Et nunc mitè conniventibus, nunc acrè comminantibus, geſtire pupulis.*

populi, & nonnunquam ſalutare ſolis oculis. Nec abit ipſius Arbitri Epigrammatium:

> *O blandos oculos, & inquietos,*
> *Et quadam propria notâ loquaces.*
> *Illic & Venus, & leves amores*
> *Atq; ipſa in medio ſedet voluptas.*

Deinde dictio *petulantia* ſignanter admodum hic expreſſa eſt, & valet, quod in notiſsimo verſiculo legitur: *Minervam flavo lumine, Venerem peto.* Hæc cum ita ſint, opportune in medicinam rapio Senecam patrem, lib. Contro. 5. Contro. 6. Vulgatur: *Muliebrem veſtem ſumpſit, capillos in fœminæ habitum compoſuit, oculos puellari lenocinio circumdedit.* Sed diſertè in veteri ſcripto legi: *oculos puellari lenocinio circumtulit.* Quare non fefellit me, ut ſpero, divinatio mea hoc loco. Sequitur ſtatim in Petro.

> *Sive ergo nobis vendis quod peto, mercator paratus eſt:*
> *ſive quod humanum, eſt, commodas, effice ut beneficium*
> *debeam.*

Obvium fortaſſis & puſillum quod moneo, ſed magnum videatur, vel quia magnis viris elapſum. Dico fugiſſe ſub finem literam, quâ reprehenſâ, rotundior erit oratio: *Sive quod humanius eſt, commodas, effice ut beneficium debeam.* Ibidem:

> *Quo incessu tute compoſitus?*

Corrigunt, *arte compoſitus.* At quanto ex literarum reliquiis verius ſit, *fuco comp!* Plautus, *Vitia corporis fuco occulunt.* Eſt deinde inter Epigrammatum fragmenta:

> *Ergo age duremus, quamvis adoleverit ætas,*
> *Vtamurq; annis, quos mora parva tenet.*

Quis ambigat aptius fore: *quos mora parva teret?* *Annos terere,* quomodo *diem terre* dixit Trinummo Comicus. Et Martialis: *Nunc nos maxima Roma terit.* Quod, licet huc non facere admodum videatur, facit tamen.

CAP. XIII.

Perdepſuo, habere pro habitare, abſuetudo, aliquan-te ad Apologiam Apulei nota.

APologiam Apulei à Caſaubono recenſitam ut vidi nuperè, avidè ſanè percurri. Quid dicam? Vitium virtutum ſit in illo extuliſſe viro diligentiæ & induſtriæ dotes; in quo ſupra utrumq; tam effulgent eximiè alia, tam excelſa. Sed ne ego meritiſsimo ejus præconio obſcævus obveniam, hoc agamus. Videor inquam, illâ ipſâ Apologiâ reddidiſſe lucem loco ſuper quo vix hactenus ſatis diſputatum eſt. Editur pag. 307.

Negatur enim quicquam hiſtrioniâ habuiſſe præter
impudicitiam. In hac etjam ætate, quâ nunc eſt,
qui ipſum deperduint multi ſunt

Si quid ego ſentio diſertè hiſce verbis quævis paſſum iſtum innuit Æmilianum; idq; non ævo ſolum juvenili ſed ſenili quoq; ſoluiſſe, Quare non aſſentior eruditiſsimo illi viro divinanti; *qui iſtam ei perduint, multa ſunt.* Nec ijs, qui volebant, *deperierant.* Omnino verum eſt, *qui ipſum perdepſuint, multi ſunt.* Inverſæ fuerant characterum notæ, eaq; corruptæ dictionis cauſa nec hac alia cura. Catullus:

Hoc ne ipſi accideret patrui perdepſuit ipſam
Uxorem, & patruum reddidit Harpocratem.

Deniq; apud Catonem de re Ruſticâ *condepſuit* invenio pro, *commiſcuit*, item *depſito*, pro, ſubigito [illegible]

Sed quod [illegible] ire, quod pauciores habeo,
parum poſſio, levius veſtio, minus abſono.

Fecero, *pauciores habeo.* Habere pro, habitare, comicis, poetis crebra dictio: pag. 285.

Cal

Cui tamen rei tot numero adhibuiſſem? ſi conſcientiæ nimis multi ſunt.

Ait nihili lectionem vir doctus. Rectè. At quam facilè veriſsimam ſententiam educimus, leviſsimâ diſtinctione: *Si conſcientiæ? nimis multi ſunt.* Cetera omnis correctio ſupervacua. pag. 302.

Mulier ſanctè pudica, tot annis viduitatis, ſine culpâ, ſine fabulâ, aſſuetudine conjugis torpens.

Contrarium verum ſit; *deſuetudine conjugis.* At id literarum reliquijs remotius eſt, nec ità locutum Lucium certâ de cauſâ imaginor, ſed potius, *abſuetudine*, Quod peritiores cogitabunt. pag. 304.

Ego ex fatigatione itineris advectus, apud Appios veteres amicos.

Videtur ſcribendnm; *abvectus*, Deflexerat ab itinere ſuo pergens Alexandriam, cum laſsitudinis viæ levandæ, tum amicos veteres ſalutandi ergò. Clarum ex præmiſsis etjam ſequentibus: *Ac primò quidem voluntatem meam verbis in verſis periclitabundus, quoniam me viæ cupidum & averſum ab uxoriâ re videret etc.*

CAP. XIV.

Variæ ad Solinum cenſuræ

IVLIO Solino, qui licet accurratè ad vetuſtos codices acrium Criticorum cura jam diu collatus ſit, lucem nihilominus & neceſſariam addidiſſe videor haud paucis locis. Ait cap. 7.

Egredientis in littore occurrens, honoravit eum.

Præfero antiquitus excuſam lectionem: *Egredientem in littore occurrens honoratus eſt*, & ita Angl. MS. priſcus, Agnoſco autem phraſin veterem, patiendi ſcilicet pro agendi verbo. Valerius Max: *ſpreto mortali habitu, divinum captatus eſt.* Et alibi; *exiguo me-*

quo momento maximæ rei caſus fluctuatus eſt. Non itaq; immutatum oportuit. Cap. 19.

> *Iſter Germanicis jugis oritur; effuſus monte, qui in Rauracos Galliæ ſpectat.*

Quod in libro eodem erat, peritioribus libens præſento. *Iſter Germanicis jugis effuſus, montes Rauracos Galliæ aſpectat.* cap 26.

> *In proximis Vlyſſipponis equæ laſciviunt mirâ fœcunditate: nam ſpirante Favonio vento concipiunt.*

Clarius & elegantius Anglicanus: *Nam aſpiratæ Favonio.* Cap. 28.

> *Luna niteſcente, gregatim amnes petunt; mox aſperſi liquore, ſolis exortum motibus, quibus poſſunt, ſalutant.*

Quid eſt, *luna niteſcente*? Deinde, cur ſuper ſole ſententiam claudit, quam à Lunâ inſtituerat? Videtur ſanior ſcriptura libri: *Luna creſcente, gregatim amnes petunt, mox aſperſi liquore, ſideris exortum motibus.* etc. Cap. 33.

> *Inter quæ incendia jugis æſtus*

In eodem reperiebatur: *interq; incendia.* Recte. & ſtatim ubi ſequitur: *ita ſomno obſeptis, è capitibus deſecant lapides,* ſcriptum erat; *ita ſomno obſitis, capita deſecant.* Quod præoptem. Cap. 34.

> *Satyri de hominibus nihil aliud præferunt, quàm figuram. Ægipanes ſunt, quos pingi videmus.*

Itane? Ægipanes ſunt omnes quos pingi cernimus? Inſubidum id dictum. Liber, *Ægipanes hoc ſunt, quod pingi videmus.* probè & cogitatè. cap 35.

> *Tantis agminibus excellitur inter objectum rupium, ut ruere potius quam manare credatur.*

Intelligit Nilum. At vetus efficacius: *inter objectatum rupium.* Deinde, *ut rumpere potius quod manare credatur.* Quod alij cogitent. Ibid.

> *Præterea habitant in Inſula Nili homines formâ*

perexigui

Perexigui; ſed audacia eò uſq; prædit; ut Crocodilis ſe offerant obvios.

Idem, *eò uſq; pergunt.* Deinde cum legitur in excuſis: *Eligitur ſacer lucus, in quem compellunt animalia diverſiſſimi generis,* omnino reducenda priſca ſcriptio, *in quo conſeptant animalia.* Cap. 26.

Porro verticuli ſpinæ ipſius, latitudine ſemipedem ſunt ſupergreſſi.

In veteri erat, *verticula.* &, *ſupergreſſa.* Cap. 40.

Pyrrhites fulvus eſt, teneriq; ſe vehementius non permittit.

Idem, *terique ſe:*

CAP. XV.

Id adjuvare. vetus verbum per tempus obviam ire. cæpere. ibis. Plautus aliquoties emaculatus Varro ſemel.

EXSTAT Pænuli prologo.

Valete atq; adjuvate ut vos ſervet ſalus.

Geminum germanum apud Catullum invenies, ſi reſcripſeris leviter; *idq; adjuvate.* Ait, *illud adjuvate ne quis liminis obſerat tabellam.* Nec M. Varronis os dicendi hoc genus abhorruit. Locus, quem intendo, ab alijs quidem allatus, ſed conſideratus haud ſatis. Vulgatur lib. de re Ruſtica 1. cap. 2. *Nec ullæ, inquam, pecudes agriculturæ ſunt propriæ niſi quæ agrum, quo cultior ſit adjuvare poſſunt.* Velim enim qui doceat quas intelligat Varro proprias pecudes? Scio Plautum alibi *agnum proprium* dixiſſe ſed re & mente diverſâ. Clarum mihi hic erratum, nec eradendum niſi viâ tali: *pecudes propriæ.* Hoc ita eſſe, non negabit ſcio, quem ſuperiora Terentij verba non præterſi gerint & maximè iſta: *Quædam enim pecudes ſunt culturæ inimicæ.* Porrò quod ſequitur Pænulo Scena, *Sæpe ego.*

MIL. *Scitum eſt, per tempus ſi obviam is, verbum vetus,*

Valde ſatagit cum Turnebo Lambinus*, quodnam hoc ſit verbum vetus. deniq; interpretatur illa verba, *per tempus ſi obviam is verbum vetus*, ſi tempore & tempeſtivè uſurpetur. At mea ſententia eſt, illud ipſum veriverbium eſſe: *per tempus ſi obviam is.* Hoc enim dicit Milphio, Vetus eſt, quod herus blandiatur ſervo, per tempus videlicet & occaſione ac re ſic poſcente. Ita verò capi apud Accium dictionem *obviam* paret ex eadem hac fabulâ, ſcenâ *Agedum, Quæſo in comitio eſtote obviam.* Et iteratur hæc formula Truculento, *Euge ſunde & ades, per tempus ſubveniſtis.* Eſt deinde ſcenâ: *Ita me Dij.*

Sed ſi properabas magis,
Pridie nos te advocatos huc adduxiſſe oportuit.

Agnoſces Plautinam dictionem, ſi diſtinctione refinxeris, *magis Pridie nos.* Truculenro dixit, *Triduo prius prædivinant quo die eſuri ſunt.* Arnobius imitatus eſt, *mugitibus editus multis prius menſe naſcitur decimo* etc.

Scena, *Jam tenes præcepta.*
Agite inſpicite, aurum eſt.

Videntur inſerendæ, perſonæ advocatorum ità, AD. *aurum eſt.* Nam ſilviſſe eos poſt inſpectos & examinantos nummos vix eſt ſimile vero. Scenâ, *Quid eſt?*

Rem adverſus populi ſæpe leges.

Manifeſtò interfecta oratio abſentiâ verbi, quod libens reduco: *cæpijt leges.* Innijt, inquit, leno rem & pactum contra populi ſcita ſive leges. *Cæpio*, iſta mehercule proba & priſca vox eſt. Perſâ, *Libido extemplo cæpere convivium.* Truculento, *ubi nihil habeat, alium quæſtum cæpiat.* Hæc de voce; de re I. C. conſulẽdi, nam iterum invenio, Trucul. *Quæ adverſum legem accepiſti à plurimis pecuniam.* Eâdem Pænulo diu quæſivi Scenâ, *Dij illum*, quid ea Lenonis verba velint,

Quoniam

Quoniam illa non bona
Aruſpex dixit, deam eſſe indignam credidi

Sed valide ſilebant interpretes: Ego tamen officio eorum convenientius credidi hæc talia enotare & prodere quam mero meridie prolixas adeò accendere & caſſas faces. Nos idcircò remigio noſtro diverſim & ſalo quodam fluctuavimus cogitationum. Nec quicquam tamen extrudere potuimus niſi critico ferro ſemitam præſterneremus, quæ talis.

Quoniam illa non bona
Aruſpex dixit, deam eſſe indignatam credidi.

Vel deniq;, *deam eſſe indigetem credidi.* Nam legere me apud neſcio quem memineram, *indigetem* intelligi, qui nullius rei indigeret; & hinc ceciniſſe ſuper hac ipſâ Deâ Carum. *Ipſa ſuis pollens opibus nil indiga noſtri,* Poſt id, Feſtum adij, qui ſuggerebat, *Deos indigetes dici quorum nomina vulgare non licet* Iuvenalis deniq; neſcio quid de *indigenis* inijciebat. *Indigenas* dico qui Graijs authochthones dicti. Verſus poetæ luculenti ſunt:

Quondam hoc indigenæ vivebant more, priusquam
Sumeret agreſtem poſito diademate falcem
Saturnus fugiens. Tunc cum virguncula Juno,
Et privatus adhuc Idæis Jupiter antris.
Nulla ſuper nubes convivia cœlicolarum,
Nec puer Iliacus.

Quare in Plauto ſi legamus, *Deam indigenam fuiſſe credidi,* innuetur priſci ævi continentia & ſanctitas. His illis variè coſtaſis contenti deſtitimus, & ſenſimus non quidem explementum deſiderij noſtri, ſed quaſi lenimentum. Sequitur ſtatim ſcenâ, *Suſpendant omnes.*

Ità mihi renunciatum eſt, quibus credo ſatis.

Præter quod verſus numeri luxuriant, valde probabile ſit dixiſſe Agoraſtoclem; *ibus credo ſatis.* Nempe δεικτικῶς, manu innuiſſe quos adduxerat ſecum advocatos. Certè leno-

 nis re-

nis reſponſio vehementer id poſcat. Subdit enim continenter: *Malus es captatum me venis cum teſtibus.* Et quis ignorat ſolere hujuſmodi voces librarijs iſtis vervecibus inſolentiores, inverti plerumq; imò everti?

CAP. XVI.

Serotini luſus. delitijs carpi. Valerius Maximus ſæpicule reſtitutus.

Habemus porrò apud Valerium, lib. 6. cap. 5.

> *In caſtris etjam non eques, non centurio ſtipendium dari ſibi deſideravit.*

Vterq; Anglicanus, *non eques, non centurio impendium dari ſibi deſideravit.* Quod Valerij germanum eſt. Macrobius, *Qui impendio exhauſtus.* Cap. 7.

> *Q. Lucretium proſcriptum à triumviris uxor Thuria inter cameram & tectum cubiculi abditum, etc. tutum præſtitit.*

Quid eſt, inter *cameram & tectum cubiculi abditum?* Non facilè expedio. Idem iterum Anglicanus, *inter cameram & tectum cubiculi aditum.* Quod capio & probo. Lib. 7, cap. 4.

> *Aciem populi Rom. compluribus aſtutiæ implicatam laqueis.*

In altero Cantabrigienſi, *complicatam*, inveni: In altero, *copulatam*. Quod ego recipiam. Plautus, *Me quæritant, in manibus geſtant copulas.* Lib. 8. cap. 8.

> *Scævola autem quietæ remiſſionis eorum certiſſimus teſtis.*

Inquietat ſententiam *quietæ* [illegible] ineptum planè ad *remiſſionis* dictionem. In eodem veteri eſt, *queſti remiſſionis*, verum erit, *qui eſt remiſſionis.* Et firmàt alter in quo compendio pictum, q̃. ẽ. ſtatim:

> *Vt enim in rebus ſerijs Scævolam; ita & in ſcurrilibus luſibus hominem agebat*

Alienum

Alienum à moribus & virtute viri laudati, *ſcurrilis* vocabulum. nec in melioribus ullis MSS. comparet. Obelo itaq; tranſfigimus, & veram lectionem veſtigamus ex hiſce vetuſtæ ſcripturæ reliquijs. Pighij codices referebant, *in ſcenis:* niſi quod unus, *in ſenis.* Hinc forte legendum ipſe cenſuerat conjunctâ voce, *inſerijs*, ut eſſet, non ſerijs, Et vero ita in altero meo ferè erat, ſed disjunctim, hoc modo: *in ſcrois.* Vnde ſuſpicio mihi nata, fuiſſe, *in ſerotinis luſibus.* *Serotini luſus* ſunt, quis poſt legitimam a curis vacationem operamur. Clarum ex vocis notione. lib. 9. cap. 1.

> *Quanta, dum delitijs nimijs capitur, ampliſſimi imperij ruina evaſit.*

Eximiè vetus: *dum delitijs nimijs carpitur.* Non tantũ capiebatur, ſed carpebatur & veluti diſsipabatur ſolida illa & ſublimis dignitas vilibus iſtis curis. Seneca appoſitè, *Non libidinis per voluptatem animos carpentis ſtimulis inceſſitur.* Cap. 3.

> *Sed proprietatis eorum certiſſimæ ſunt imagines, quas dij ipſi in claris perſonis, aut dicto aliquo aut facto vehementiore conſpici voluerunt.*

Non ineptè abeſſe reor ab utroq; veteri dictionem, *dij.* Deos enim vitiorum cauſas motoreſq; facere, nec ethnica ſolet impietas. *Quas*, itaq;, *ipſi*, lego, & capio affectus, nempe iræ & *odij*, quod præceſſit. Ij dictorum factorumq; talium ſtimuli & proprij curatores, Cap: 8.

> *Itaq; exiguo momento maximæ rei caſus fluctuavit, utrum captivus an victor.*

Ità quoq; uterq; Anglicanus, niſi quod *fluctuatus eſt* malunt, quàm *fluctuavit.* Et ut video Valerio familiaris hic ἀρχαϊσμός. ſuprà, *Eadem hæſitatione P. Dolabellæ animus fluctuatus eſt.* Lib. 9. cap. 15.

> *Nam ne Equitium Firmo Piceno monſtrum veniens, relatum jam hujuſce libri ſuperiore parte prætercam.*

In priſ-

In priſcis libris eſt, *è furno Piceno monſtrum vehemens.* Et certe tale aliquid vult. Dixerat de eodem ſuprà, *Neſcio quibus tenebris protractum portentum.* Plane, inquam, tenebrionem fuiſſe notat & filium terræ; qui nihilominus claritatem majoreſq; illuſtres præſumeret atq; affectaret. Sed quare Valerio *Picenum furnum?* Ego *furno Piceno* faciendum ferè ſuſpicer, cum illud præſertim Plinij recogito: *Durat ſuo Piceno in panis inventione gratia.* Vnde & Martialis, *Picentina Ceres.* Et Macrobius deniq; *Panes Picentes.* Itaq; ſi vel *furvo* reſervare cui libuerit haud longè quærendæ cauſæ. Hæc paucula ex multis carptim deprompta ſint; Cetera commodiori & loco & occaſioni reſervabimus.

CAP. XVII.

Mei majores, ſui meliores, helleniſmi Apuleiani. id pro ideo. incertare. ſuperare. Carus. Apulejus emaculatus & Plautus.

QVàm Apulejo familiares helleniſmi, viris eruditis ſedulò & ſæpiuſculè adnotatum. Et verò viâ iſtâ haud pauca in Lucio illuſtriora reddi & meliora poſſe nemo, credo, negabit. Vnum ſuperius ex tertiâ Mileſiâ, ubi vulgò, *ſed ſtatuas dignioribus meisq; majoribus reſervare ſuadeo*, reſtitui, ut ſpero, ad rem & mentem aptiſsimè, *meiq; majoribus.* Sed ſimilis elegantiæ locum cum adducere tunc ſuperſiderem, hoc loco non negligam; vel quia comperi poſtmodum, ſilentij ejusmodi haud tutum præmium. Ajt itaque Lucius Lib. 8.

> *Quaſi deum præſentia ſoleant homines non ſui fieri meliores, ſed debiles effici vel ægroti.*

Vbi diſertè, *ſui meliores:* eâdem & Graiâ formâ quâ fecimus, *meiq; majoribus*, gignendi ſcilicet pro auferendi caſu. Quod & eò diligentius admonitum volui quia viſus juvenis do-

ctus neuti-

ctus neutiquam hæc illa capere niſi ſtili acie eraderet porrò diſpungeretq; vocem *ſui*. At illa, quod puto jam liquere, lepôris ibi omnis & elegantiæ fundus eſt. Adnectam ex Plauti Milite locum qui ſimiliter haud proletariæ venuſtati ſit, ſi rectè legatur tamen. Ajt de Periplecto mene ſene Paleſtrio Sc. *Cobibete*,

Si alibus capillus hic videtur, neutiquam ingenio
eſt ſenex.

Inventum in duobus codicibus membranaceis: *neutiquam ibi ingenio eſt ſenex.* Vnde recte ſe correxiſſe, *ab ingenio eſt ſenex*, quingenario ſacramento contendere audet Caſper Schoppius. Ego ſacramento ullo haud facile contenderim, conjectura tamen, quæ mihi jam diu ſub calamo, iſta eſt;

Si albus capillus hic videtur, neutiquam id ingenio
eſt ſenex.

Quâ neſcio quomodo excitari ſententia videatur magis atq; erigi. Sed erit aliorum arbitrium. Interim eâdem Milite eandem hanc dictionem & vocem eliminatam ſuſpicabor ſtatim in Prologio, ubi editur:

Ajt ſeſe ultrò omnes mulieres ſectarier,
Is deriduculus eſt quàquà incedit omnibus.

Nam ſi legas, *id deridiculus eſt*, erit ἐμφατικώτερον. Sed quia quaſi per ſatyram incepimus, veniatur & ad Epidicum. Vulgatur Actu quarto Sc. primâ.

Longa
Dies meum incertat animum, ſin ea eſt, quam
incertò autumo.

MS. noſter Anglicanus, cujus jam ſæpius meminimus, liquidò pro *autumo* præferebat *animo*; pro *incerto*, *incento*, ſive idipſum *incerto* ſcriptum fuerit nequeo liquidò dicere. Vt ut ſit haud magna differitas eſt; Et id ſaltem conſtet non eſſe receptam lectionem germanæ notæ: Itaq; cogitabam; *quam incerto animo.*

mo. *Incertare animo*, ut Apulejus, *ſingulis lacrymoſi ſermonem incertans.* Deniq; Caſina Sc. *Neq; quo fugiam*, ubi legitur:

Tantum herus atq; ego fugitio ſuperavimus. Miratus ſum intellexiſſe id interpretes quaſi dixerit, *ſuperavimus*, nempe, *omnes mortales*, nullo lepore; qui tamen hîc maximus eſt. Maro, *Satis unà ſuperq; Vidimus excidia, & captæ ſuperavimus urbi.* Quocirca nec reſtabo ſi quis malit, *tanto herus atq; ego*: quod & res exigere videatur. Verum à Lucio quia caput hoc auſpicatus ſum, age finiatur & ejus verbis. Ajt libro 8. de Thraſyllo Charite:

> *En, inquit, fidus conjugis mei comes, en venator egregius, en carus maritus.*

Sed quomodo hic Thraſullus, *carus maritus*? Nugæ meræ; & ne iromicôs quidem poteſt. Itaq;, quod ſuſpicatus ſum dudum, fefellit librarios venuſtum & tranſmarinum dicendi genus, quod ego volentibus Muſis reduco & lego: *en carus mariti.* *Carus*, φίλος eſt. Auſonius, *Nomina carorum jam condita funere juſto.* Et Apulei ſympatriota Cyprianus: *Sit de uxore, de liberis, de excedentibus caris funebris & triſtis avulſio.* Et iterum, *Magnus nos illic carorum numerus expectat.* Sed videat, qui volet, ejus de Mortalitate libellum, ubi & pluries reperire eſt.

CAP. XVIII.

Variæ ad Philoſophum Senecam cenſuræ. Vna ad Cor. Nepotem in Attici vitâ.

AIT Seneca libro de Brevitate vitæ Cap. 19.

> *Quid ſit quod huius mun[illegible]quæq; in medio ſuſtineat, [illegible] ſuſpendat, in ſummum ignem ferat, ſidera curſibus ſuis excitet.*

Vetus ſcriptura eſt, *ſidera civibus.* Inverſis literarum notis faciendum: *ſidera vicibus ſuis excitet.* Tibullus, *Annus agit certâ lucida ſigna vice.* Ad Helviam cap. 16.

Sim

Scio rem non eſſe in noſtra poteſtate, nec ullum affe-ctum ſervire: minime vero eum qui ex dolore naſcitur.

Admonet CL. V. Grūterus ſervare librum bibliothecæ Palatin: *ſcio ociorem*. Vnde conjectura blandiens mihi oblata: *ſcio dolorem non eſſe*. Imo non conjectura, ſed rei verum ſit. Porrò lib. 7. Natural. Quæſt. Cap. 8.

Num quis noſtrum crederet aut lunam, aut quinq; ſidera rapi vento, aut turbine rotari?

Plenior erit ſententia ſi reſcribamus: *aut lumina aut quinq; ſidera*. Vt *luminum* notione Sol & Luna capiantur; qui antiquitus inter errones non habiti. Et verò ita Pinciano complacitum, Alios tamen reniti video; nec ita locutos in Latio putant. Maro tamen: *Vos ô clariſſima mundi Lumina labentem, cælo qui ducitis annum Liber & alma Ceres*. Deinde Cap. 10.

Duo debent eſſe motus eodem loco: alter ille divinus & aſſiduus, ſuum ſine intermiſſione peragens opus: alter novus & recens.

Quid eſt, *divinus & aſſiduus motus*? Non dubitem reponere: *diutinus & aſſiduus*. Nam ajt, *ſine intermiſſione*. Et ſtatim, *alter novus & recens*. Simili planè modo depravatam hanc vocem apud Nepotem cenſeam in Attici vitâ. Ajt Nepos:

Ex quo judicari poteſt non inertiâ, ſed judicio, fugiſſe rei publicæ procurationem

Habet MS. *judicio fugiſſe divino*. Sed quomodo in talibus divinitas, non eventuum potius variorum aſſidua & multiplex ruminatio judicium ſtabiliat? Itaq; pariter fecero, *judicio fugiſſe diutino*. Sequitur in Senecâ de Claudij obitu:

Jam Phœbus breviore via contraxerat ortum
Lucis, & obſcuri creſcebant tempora ſomni.

Repperit in Scripto Rhenanus: *cornua ſomni*, quod ego genuinum pu-

num puto, & porrò legendum: *obſcura* non *obſcuri*. *Cornua* enim *ſomni obſcura*, non *ſomnus*. Virgilius: *Sunt geminæ ſomni portæ; quarum altera fertur Cornea.* Et iterum: *Luna revertentes cum primum colligit ignes, Si nigrum obſcuro comprehenderit aera cornu.* Deniq; in Næniâ, ubi canitur:

Et cæruleos
Scuta Brigantes

Variè id exercitos habuit clariſſimos viros. Putabat Had. Iunius, *Cute Brigantas* faciendum, quia Britanni cutem glaſto infeciſſe legantur, non ſcuta. Scaliger in Tibullianis Caſtigationibus *Scotobrigantas* conjecerat, aſſenſu magno Buchanani ſecundo Rerum Scoticarum. Camdenus tamen in Britannia ſuâ omnino id redarguit, quem & velim videri. Ego hic itaq; nihil definiam, illud tantum dixero non abſonè videri ſi ſcripſerit Seneca:

Et cæruleos
Luteo Brigantas.

Imò videantur ipſi in mentem quaſi fuiſſe verba Cæſaris, ubi ait. *Et verò omnes ſe luteo inficiunt, quod cæruleum colorem efficit.*

CAP. IX.

Plautus Pſeudulo, Bacchidibus, Rudente & Milite ſparſim emaculatus.

AIT porrò Pſeudulo Plautus Sc. *dulcia atq; amara.*

Bene ſit, Charine, nolo tibi moleſtos eſſe nos
CH. *Vos moleſtos mihi moleſtum eſt quidem.*

Sudat hic interpres, & [illegible] mentem affingit Comico ex ſua mente. Ego leve erratum odoror, eradendum ità *Vos moleſtos mihi? moleſtum id quidem.* Vosne mihi, inquit, Charinus oneri & moleſtiæ eſſe cenſeam? Certe, ait, id vos ſuſpicari mihi moleſtum. Sc. *malus & nequam,*

Clamidat

Clamidate cave ſis tibi à curio infortunio.

Non otioſe videndum illa verba. Cogitabat clariſs. Lipſius, *à curtio infortunio*, Quaſi alluſiſſet Plautus ad Romanum illum Curtium qui ſe cupidine ſervandæ patriæ in foveam animoſe olim demiſit. Sed longiuſculè id petitum, & vix placet. Proferam quod mihi ſub manu & calidè natum: *Cave ſis tibi à crucio infortunio.* Feſtus, *crucium quod cruciat.* Vnde & *vinum* olim *crucium.* Sed ego niſi fallor, aſpexerat hunc etjam Comici locum; & quis ſcit abſq; mutilatore iſto fuiſſet, hodieq; in Feſto legeremus. Nec reſtabo ſi quis aſtrictiori ſignificatu *crucium infortunium* hic capiat, *ſerviles*, ut Tacitus loquitur, *cruciatus.* Iuvenalis, *Pone crucem ſervo.* Hinc veniamus ad Baccides. Vulgatur Sc. *rebus alijs*:

Illud animus meus miratur, ſi à me tetigit nuncius
Quid remorantur?

Vbi auribus meis hians oratio. Quid enim iſtud *ſi à me tetigit nuncius.* Legerim ego ſyllabâ auctius:

Si amecum tetigit nuncius.

Amecum pro *amicum* antiquos poſuiſſe Feſtus docet. Et ſæpe ità in hiſce ſcriptoribus peccatum ignoratione priſcæ ſcriptionis. Vidit, dum vixit, oculatiſsimus I. Gulielmius Caſinâ, ubi editur corruptione planè pari?

Mihi benevolentis atq; à me prodeunt,

Emendabat, *atq; ameci prodeunt.* Poſsim deniq; ſtabilire id noſtrum haud abſimilibus loquendi formis, Qualis illa à Cicerone laudata, ad Atticum: *Poſtquam ab ted Agamemnon tetigit aures nuncius.* Et apud Varronem: *Quem ſimul ac Romam mihi tetigit aures nuncius.* Vbi utrobiq; *aures* poſitum pro quod hic *amecum.* Porrò Rudente quod legitur: Sc. *Exi è fano*

LA. *Ignem magnum hîc faciam.* DÆ. *quin ut*
tu manum exuras tibi.
LA. *Imo has ambas hîc in ara.*

Inſanùm exercitos habuit hic locus viros doctos. Turnebus & Lambinus, *humanum* divinaverant loco, *manum*. Sed id quomodo ceperint, ipſi videant. Alij alia attulere. Ego literula vix immutata convenienter certe fecerim: *quin ut tu ſanum exuras ibi*, Et ſolet ità Plautus in re tali. Captivis.

> HEG. *Ignem ingentem?* ER. *ità dico magnus ut ſit.*
> HEG. *Quid in eo volt urier?*
> *Tuan' cauſâ me adis incenſurum cenſes?*

Item Aulularia: *Tuæ mercedis gratia Nos noſtras ædes poſtulas comburere?* Sed Caput hoc quia vagè & ſatyræ in morem exorſi ſumus, non pigebit admonere fugiſſe nos ſuperius capite 10. ubi de verbo *ſummare* inijciebamus, idem quoq; Milite Sc. *Curate*, videri reducendum. Vulgatur:

> Py. *Habes tabellas? AR. vis rogare? habeo & ſtilum.*

Nam quod capiunt interpretes verba iſta, *vis rogare*, ut eſſet, *utendas rogare*, id verò nihili eſt. Habuiſſe enim eum tabellas liquet ex eo quod addit ſtatim, *habeo & ſtilum.* Itaq; valde veriſimile ſit dixiſſe Artotrogum; *Vis ſummare? habeo & ſtilum*, nam applicat continuè miles: *Facetè advertis animum tuum ad animum meum.* Vnde & ſtatim ſummatio inſtituitur. Sequitur enim:

> Py. *Ecquid meminiſti?* AR. *memini, centum in Cilicia*
> *Et quinquaginta centum Sycolatronidæ,*
> *Triginta Sardi, Sexaginta Macedones,*
> *Sunt homines tu quos occidiſti uno die.*
> Py. *Quanta iſthæc hominum ſumma eſt?* AR. *ſeptem millia.*

Claudam hæc elegantiſſimâ Valerij ſententiâ. Ait lib. 3, cap. 6. *Vegeta & firma ingenia, quò plus receſſus ſumunt, hoc vehementiori impetu ſidunt.* Vbi tamen vulgo minus eleganter editur: *hoc vehementiores impetus edunt.* Sed illud ſcriptum vidimus.

CAP.

CAP. XX.

Panegyrici autores variè emaculati.

VALDE laudabiles inferioris illi ætatis Panegyrici. Itaq; neutiquam prætermittendi nobis & tamen non niſi cum curâ tractandi. Verùm ubi legitima illa auxilia, libri: Nos enim præter Stephani, editionē unicam & ſolius Navij vidimus; ſed, di boni, quam illa non bonæ notæ. Quæ itaq; ad oram ejus libri è re veluti nata appingebamus, erant potiſsimum iſta. Mamertini Genethliaco.

Concurſare inter ſe agricolæ, nunciare totis viſa.

Putabam, *notis*. Videndum tamen ne tueri ſe id poſsit hoc aut ſimili Apulei, *Thraſylli convulnerat tota lumina.* Statim:

Illud verò non ſuggeratur, licet quomodo dicam, ante quam deſinam? tantùm deſinam imperij veſtri felicitatem undiq; ſe barbaræ nationes viciſſim lacerent.

Malè repetita è proxima voce vox. Itaq; face: *Illud verò non ſuggeratur, quomodo dicam ante quàm deſinam: tantum licet imperij.* Sequitur in Eumenij pro Reſtatur. Scho.

Suo potiſſimum judicio præceptorem ei moderatoremq; tribuerunt, & inter imperatorias diſpenens ſummis rei gubernandas proviſionibus occupatas, literarum quoq; habuere delectum.

Manifeſtò fracta ſententia. Ego lego: *& inter imperatorias diſpoſitiones ſummis rei gubernandæ proviſionibus occupati, literarum.* *Imperatorias diſpoſitiones*, quomodo Seneca *Deum* mundi *diſpoſitorem* accepit. lib. 5. Natu. Quæſ. *Nimirum in hac providentia diſpoſitor ille mundi Deus aera ventis exercendum dedit.* Incerti autoris ad Conſtantinum:

Viciſſim omnes inde dicto accedere, inſequi, certare innumerabilis multitudo

Legen-

Legendum cenſuerat vir doctus, *homines in relicto accedere.* Malim ego, *Viciſſim omnes inde dicto abcedere, inſequi etc.* Quod ſtabiliat res ipſa, & illa præmiſſa: *Felices qui te propius aſpicerent, longius poſiti nominabant: quos præterieras loci, quem occupaverant, pœnitebat.* Deinde ad Conſtantium Magnum incerti item autoris, ſub initium:

> *Revera enim cogitaveram plura, quæ dicerem, ſed malo orationem meam reſpuere.*

Refert Stephani editio: *reſpui*: Suſpicabar ego veteri fortaſſe voce, *repuere*, uſum autorem, quam & Feſtus hodieq; retenet, & Lucilius. Feſtus *pueros* hinc deducit, *quod puviendo coerceantur.* Et Affranius, *oppuvijs pueri coercentur.* Nihil hîc interim violenter oggeſſero. Statim:

> *Nec Thylen ultimam, nec ipſas, ſi quæ ſunt, fortunatorum inſulas dignatur acquirere,*

Scribe, *anquirere.* Et ſtatim, *ut fruiturus exinde luce perpetua; jam videret illic diem pæne continuum.* Vulgo *futurus*, quod neſcio tamen ſi Stephano animadverſum. Deinde in Mamertini ad Iulianum Imperat.

> *Per infeſtos gladios, præſentesq; mortes imperium petiviſtis.*

Navij liber Venetijs cuſus, habet, *Ponentesq; mortes.* Fuerit fors, *potentesq; mortes*, quod eſſet, violentas atq; atroces. Cicero ad Atticum, *potentiſſimorum hominum contumeliam nunquam tuli.* Sequitur ſtatim:

> *Sed etjam vitam peroſi ad inferiores aliquos inferos redire properabunt*

Ita & Stephani editio. Elegantius tamen & argutius quod reponam: *ad inferiores aliquos inferis redire properabunt*: Deinde.

> *At verò noſter affectus veri certiq; judicij eſt, imis mentis ſedibus alligatus animus, & vitæ immixtus.*

Scribe,

Scribe, *imis mentis ſedibus illigatus, animis & vitæ immixtus.*

CAP. XXI.

Plauti Truculentus variè emaculata. Liberi, numero unitatis. item liberus.

SED venio ad Accij Truculentum, & eam, ſi pote, emollire aliquantum ac placare tentabo criticis hiſce linimentis. Sc. *Non omnis ætas.*

Atq; hæc celamus nos damna una induſtria
Cum rem fidemq; noſq; noſmet perdimus
Ne quid parentes neu cognati ſentiant;.
Quos cum celamus.

Salutare profecto monitum; quod mendo tamen obſideri porrò haud ſinam. Scribo primum: *boſq; noſmet perdimus* Nempe parentes & cognatos. Geminum eſt Epidico: *Vbi fidemq; remq; ſeq; teq; properat perdere.* Item Bacch: *Quibus & me teq; amicoſq; omnes affectat tuos.* Sed hac medicina nondum res facta, niſi tranſpoſitos porro verſus ordine & loco reponamus:

Atq; hæc celamus nos damna unâ induſtriâ,
Nec quid perentes neu cognati ſentiant
Cum rem fidemq; hoſq; noſmet perdimus.
Quos cum celamus.

Luculenti ſuper eadem fere re Lucretij verſus; quos ego non parcam apponere:

Adde quod abſumunt vires, pereuntq; labore.
Adde quod alterius ſub nutu deitur ætas.
Labitur interea res, & vadimonia fiunt:
Languent officia, atq; ægrotat fama vacillans:
Vnguenta, & pulchra in pedibus Sicyonia rident:
Scilicet & grandes viridi cum luce ſmaragdi
Auro includuntur, teriturq; Thalaſſina veſtis
Aſſidue, & Veneris ſudorem exercita potat;

Et beneparta patrum fiunt anademata mitræ.
Interdum in pallam ac Melitenſia,Ceaq; vertunt.
Eximia veſte, & victu convivia,ludi,
Pocula crebra, unguenta, coronæ, ſerta parantur
Nequicquam, quoniam medio de fonte leporum
Surgit amari aliquid, quod in ipſis floribus angat,
Aut quod conſcius ipſe animus ſe forte remordet
Deſidioſè agere ætatem luſtriſq; perire.

Sce. *Ne expectetis,*

Ijs te dono. penitet ne te quod ancillas jam.
PH. *Quin etjamne inſuper adducas quæ mihi commedint cibum.*

Vel abſq; indicio ſit, prodit ſe tamen lectionis languor. Servant vetuſtè cuſi, *quod ancillæ ſunt jam.* Rectius ſanè, ſi perſonarum modò notis interſertis legas:

PH. *Ijs te dono.* ST. *pænitetne te quod ancillæ ſunt jam?*
PH. *Quin etjam.*

Cum tantâ eminuiſſe dignitate domi ſuæ has Syras enarraſſet miles, occupat arguta Phroneſium, imò te potius, inquit, talibus cohoneſto donarijs. Miles verò miratus inſolentiam amicæ,quod ingratam videlicet haberet munificentiam, rogat num eam peniteat, quod ad ancillarum jam & ſervientium eſſent redactæ miniſteria. Sc. deinde *Blitea & lutea.*

Quamquam penes eſt mea omnis res & liberi.

Cedo, quis hoc divinet aut explicet Oedipus? Itaq; lego, *quamquam penes eſt me ea omnis res & liberi.* Male eam habet malè multatam tonſtricem ſuã, cum ipſa totius rei pes exſtiterit ac caput. Advertendum verò vocem, *liberi* haud vulgario hîc modo poſitam. Suprà multitudinis numero pro uno extulerat, ubi legitur: *Cum tu rectè proveniſti cumq; es aucta liberis.*

Hîc

Hic autem gignendi caſu, & quidem numero ſingularitatis intellexerim ut ſit, *ea omnis & liberi res*, id eſt quæ liberum ſive puellum decernat. *Liberus* enim ſive *liber* pro filio dici, præter Aur. Victorem, qui *liberi exitum* & *liberi locum* extulit, accedit & Tullij autoritas lib. de Nat. Deor. 2. *Quod ex nobis natos liberos appellamus: idcirco ex Cerere nati, nominati ſunt Liber & Libera: quod in Libero ſervant in Libera non item.* Sed de hoc qui uberius volet adeat elegantiſsimi & clariſsimi viri Scip. Gentilis Originum libellum Singularem. Ego hîc pauſo.

F I N I S

INDEX CAPITVM
LIBRI PRIMI.

CAP. I.

Vellejus Paterculus emaculatus. Plautio jocus redditus.

CAP. II.

Integer locus Milite quà perſonarum notis noviter ordinatus.

CAP. III.

Vellejus locis aliquot, ſi fors correctus.

CAP. IV.

Bibulæ aures. ſpecus. incluere. aliquantæ ad Apulejum notæ.

CAP. V.

Ad amuſsim exigi. Seneca Philoſophus variè emendatus.

CAP. VI.

Vellejus ſparſim emaculatus.

CAP. VII.

Aliquantæ ad Arnobium notæ Ad Plautum Baccid. una.

CAP. VIII.

Sanies, item ſaniare. Vellejus, Apulejus & Valerius Maximus ordine emendati.

CAP. IX.

Plauto verſus ex libro reſtitutus, en unquam, primo lucu. Multa Ciſtellaria emendata.

CAP. X.

Secundo ſole. Nigidius explicatus. Cur Auſtratis aura blandior. Macrobij eâdem de re ſententia poſita & expenſa.

CAP. XI.

Stichus Plauti illuſtrata aliquoties ſeu correcta.

CAP. XII.

In Apulejo proverbialis quaſi locutio oſtenſa. Eidem vox capitium reſtituta.

CAP. XIII.

Plautus verſu uno ex libro redonatus. Plurima ordine correcta & illuſtrata Captivis.

CAP. XIV.

Seneca locis aliquot tentatus. Vox

privus

privus repoſita, & Valerio Maximo bis eadem reddita.

CAP. XV.

Plauti Curculio pluſculis locis reſtituta de Scripto.

CAP. XVI.

Apulei vetus ſcriptura reſervata, alibi emendata. Suſpicio ſuper loco Tertulliani.

CAP. XVII.

In Velleio adhuc unum duo indicata ſeu correcta.

CAP. XVIII.

Epidicus Plauti ſparſim emaculata.

LIBRI SECVNDI

CAP. I.

SEnecæ Oedipus variè emendata vetuſti codicis fide.

CAP. II.

Futare. Parius lapis. Durus poeta. ad Propertium meliores aliquot notæ.

CAP. III.

Emaculata aliquoties Senecæ Hippolytus.

CAP. IV.

Valerius Max. mendis aliquot & gloſſematibus libri ope purgatus.

CAP. V.

Apulejus variè reſtitutus Seneca ſemel.

CAP. VI.

Agamemnon Senecæ obiter percurſa.

CAP. VII.

Plautus Milite illuſtratus. item Aſinaria. Incænis ſine cæna.

CAP. VIII.

Ad Feſtum & Nonium aliquot conjecturæ.

CAP. IX.

Emaculata Senecæ Troas auxilio Chirographi.

CAP. X.

Cyllenius communis ſtella. Helleſponti frons. Scænum. Ad Apulei de Mundo ſpicilegium.

CAP. XI.

Prætcſtatus. collega Corithæ. illud accidit. Siculis mercator. Aliquot in Juvenale ex libro racemationes.

CAP. XII.

Terra Apulia. Nitere. Aeratum edere. Multa Caſinâ emendata. Ad pervigilij Scriptorem conjectura.

CAP. XIII.

In Statio Papinio variæ emendationes. Propertij lectio vetus retinetur.

CAP. XIV.

Octavia Senecæ obiter recenſita.

CAP. XV.

Invita vita. Comus. præmanire; Apulejus variè adnotatus.

CAP. XVI.

Officium. inaſpicuæ notæ. De Petronij lectione ſuſpicio. Auſonius emaculatus.

CAP. XVII.

Epiſtola D. Cypriani ad Donatum ex libro ſparſim recenſita.

CAP. XVII

Stare ad proràm. à ſe mutuum ſumere. brumalis flos: Seneca Philoſophus variè emendatus.

CAP. XIX.

Medici filij. precator: In Apuleio & Senecâ conjecturæ duæ ſtabilitæ.

CAP. XX.

Octavia Senecæ non ſemel correcta. Item Furens & Thebais.

LIBRI TERTII

CAP. I.

Obvij caſus. degere honores. privum auxilium. Spicilegium in Tacito.

CAP. II.

Plautus Moſtellaria & Menæchmis emendatus. Frutex. nunc pòſt.

CAP. III.

Celerè, ſimilè, pro celeriter & ſimiliter. Tibullus emaculatus & Vlpianus.

CAP. IV.

Seneca Rhetor aliquammultis locis fide libri reſtitutus.

CAP V.

Aulæum. Occultare. Apulei mundus macula abſterſus. Livius correctus.

CAP. VI.

Cieri. ſupercieri. Agellius tali voce auctus. in Senecam ſuſpiciones.

CAP. VII.

Tecti fluctus. Livea ſpecies. Liventia commiſſa. Manilius aliquoties emaculatus.

CAP. VIII.

Reciprocare. impatientia. Valerius Maximus gloſſemate purgatus. variè correctus.

CAP. IX.

Ventus. adducere. victus. aliquot in Propertium cenſuræ. in Catullum una.

CAP

CAP. X.

Summare. Apulejus & aliquoties Plautus Trinummo ac Rudente emaculati. Livius ſemel.

CAP. XI.

Exercere victorias. manum exercere. Valerius Maximus correctus. Seneca lectio alibi reſtituta alibi defenſa.

CAP. XII.

Correctus ſæpius Petronius, & per occaſionem Seneca pater fide libri.

CAP. XIII.

Perdepſere. habere pro habitare. abſuetudo. aliquantæ ad Apologiam Apulei notæ.

CAP. XIV.

Variæ ad Solinum cenſuræ.

CAP. XV.

Id adjuvare. vetus verbum per tempus obviam ire. cæpere; ibus. Plautus aliquoties emaculatus. Varro ſemel.

CAP. XVI.

Serotini luſus. delitijs c[illegible]i. Valerius Maximus ſæpicule reſtitutus.

CAP. XVII.

Mei majoribus. ſui meliores. Helleniſmi Apuleani id ideo. ſuperare. Carus. Apulejus emaculatus & Plautus Milite & Epidico.

CAP. XVIII.

Variæ ad Philoſophum Senecam cenſuræ. Vna ad Cornelium Nepotem in Attici vitâ.

CAP. XIX.

Plautus Pſeudulo, Bacchidibus, Rudente & Melite ſparſim emaculatus.

CAP. XX.

Pangyrici autores variè emaculati.

CAP. XXI.

Plauti Truculentus variè emendatæ. Liberi numeroq; unitatis. Item liberus.

LECTO-

LECTORI.

ERrata, lector, offendes haud dubio pluſcula. Nam, ut ait poeta, non videmus manticæ quod in tergo eſt; ita alienis ſæpe in ſcriptis Lyncei, in noſtris ſumus Tireſiæ. Cauſa etiam ut plurimùm, quod ipſi quæ ſcripſimus memoriâ quodammodo tenemus, & eâ potius quàm oculis legimus. Deniq; & humanum eſt errare, humanum autem ignoſcere. Itaque

Pag.		lege
1.	*Condidiſſimus,*	*candidiſſimus.*
5.	*cocis*	*locis*
8.	*longævus,*	*longævas.*
ibid.	*Solet venire,*	*ſolet remitti.*
9.	*Licæo*	*Lycæo*
ibid.	*Nihil amor*	*Nihil amori.*
14.	*laudabilis*	*laudabile.*
ibid.	*diſtenda*	*deſlenda.*
ibid:	*memortam*	*memoriam.*
17.	*redivum*	*redivivum*
18.	*inanites*	*inaniter*
20.	*Et ſe coercet modica*	*E. ſ. c. modico*
21.	*cenditam*	*conditam.*
ibid.	*propria*	*propitia*
16.	*hac*	*hæc*
24.	*clara ſatis*	*claræ ſatis*
16.	*aciorem*	*acriorem*
16.	*extemplo vadit,*	*Ex. excita vadit*
25.	*evi*	*ævi*
26.	*catharica*	*cathartica*
27.	*quodamodo à*	*quodammodo de*
	Propertio	*Propertio*
ibid.	*Sybilla,*	*Sibylla*
ibid.	*ambigio*	*ambigo*
29.	*ago*	*at ego*
33.	*ſcatur*	*ſecatur.*
45.	φυχὰς	ψυχὰς
36.	*ſuſpinionem*	*ſuſpicionem*
37.	*Farneſimus*	*Farneſianus*
38.	ϖληρῶπληρὸμ	ϖηλῶπηλὸμ
29.	αχραικῶς,	αρχαικῶς
40.	*probiliter*	*probabiliter.*
43.	*Olimpo*	*olympo*
28.	*impetiare*	*Impetrare*
45.	*idedita,*	*dedita.*
ibid.	*fit*	*ſit*
45.	*ſepiuſcule*	*ſæpiuſculo*
46.	*ipenditem*	*identidem*
47.	*ſcipionem*	*Scipionem*
ibid.	*Vincheliano,*	*Vnicheliano*
49.	*coſcientiæ*	*conſcientiæ*
52.	*ſuperſiderem,*	*ſuperſederem*
53.	*alibus*	*albus*
56.	*ceperint*	*cæperint*
56.	*preter*	*præter.*

F I N I S

100771